

RÅSTOFPLAN 2008 FOR REGION SJÆLLAND

DET INTERNATIONALE PERSPEKTIV

DEN BÆREDYGTIGE REGION
DEN INNOVATIVE REGION

UDGANGSPUNKT
UDFORDRINGER

UDVIKLING & STRATEGI

SEKTORPLAN

DEN TILGÆNGELIGE REGION
BY OG LAND I EN SAMMENHÆNGENDE REGION

DEN LÆRENDE REGION

DEN SUNDE REGION

REGION
SJÆLLAND

UDGANGSPUNKT

UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

Råstoffer i balance mellem udvikling, mennesker og natur

I forbindelse med høringer og borgermøder har borgere, erhvervsliv, organisationer, kommuner og andre myndigheder med deres holdninger, ønsker og viden været med til at præge denne plan for, hvor og hvor nænsomt, der kan graves efter sand, grus, sten, ler og kalk i Region Sjællands natur, så der også i de næste mange år kan bygges huse og anlægges veje i både vores region og i hovedstadsområdet.

Denne første råstofplan for Region Sjælland er først og fremmest en oversigt, hvor der er eller forventes at være råstoffer (interesseområder), samt hvor der allerede er åbnet muligheder for at udvinde råstofferne (graveområder) i de tidligere Roskilde, Vestsjællands og Storstrøms Amter.

Regionsrådet lægger stor vægt på, at indvindingen sker med respekt for mennesker, natur og fri-

luftsliv. Det afspejles i råstofplanens retningslinjer for, hvordan indvindingen af råstoffer skal foregå.

I en balance mellem disse hensyn og behovet for råstoffer til samfundets udvikling skal interesse-

seområder nærmere vurderes, og nye graveområder kortlægges i forbindelse med revisionen af Region Sjællands råstofplan om fire år.

Når råstofferne er brugt, bliver de ikke gendannet, så derfor skal naturressourcerne bruges med omtanke.

Samtidig skal bygge- og råstofbranchen kunne planlægge både økonomisk og miljømæssigt fornuftigt, så de efterspurgte råstoffer ikke skal transporteres unødigt langt fra det sted, de indvindes, til de steder, hvor de skal bruges.

Denne råstofplan for Region Sjælland skal sikre en fornuftig balance mellem alle interesser.

A handwritten signature in black ink, reading 'K. Ebbensgaard'.

Kristian Ebbensgaard

Formand for Regionsrådet

UDFORDRINGER
RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

»Råstofplan for Region Sjælland 2008« udgives af Region Sjælland
Redaktion: Anette Petersen, Natur og Miljø, Mikkel Østergård, Natur og Miljø
Grafisk design: Karin Sander
Foto: Ole Malling, Colourbox, Region Sjælland
Trykt på miljøcertificeret papir
ISBN-nr.: 87-92026-14-1
Ekstra eksemplarer af forslaget fås hos Region Sjælland,
Alléen 15, 4180 Sorø,
tlf. 7015 5000,
e-mail: naturmiljo@regionsjaelland.dk

Indhold

Introduktion	6	Regionale udlæg	31
Baggrund		Lovkrav til råstofplanlægning	
Ny myndighedsstruktur		Fremtidig forsyningsstruktur	
Borgerinddragelse		Udpegning af nye graveområder	
		Statsvejprojekter	
Status	8	Femern Bælt-forbindelse	
Nuværende råstofindvinding		Kvaliteter	
Forsyningsstruktur		Ændringer i forhold til gamle råstofplaner	
		Opgaver i de kommende år	
Faktorer som indvirker på råstofindvinding	12	Miljøvurdering af planer	38
Forbrug og bæredygtighed		Råstofplanen tager udgangspunkt i	
Transport		regionplanlægningen	
Barrierer for indvinding		Miljøvurderingen fokuserer på	
Grundvandsbeskyttelse		planændringerne	
Efterbehandling af råstofgrave		De nyudlagte graveområder	
		De nyudlagte interesseområder	
Retningslinjer	17	Ændringer af retningslinjer	
Generelle retningslinjer		Den gældende regionplanlægning	
Særlige retningslinjer		Overvågning og fremtidig planlægning	
Ændringer			
Redegørelse.....	22	Sammenfattende redegørelse for miljøvurdering	46
Graveområder			
Interesseområder		Arealudlæg i kommunerne	
Øvrige områder		Bilag 1-15: Faxe, Guldborgsund, Greve,	
Grundvand		Holbæk, Kalundborg, Lejre, Lolland, Næstved,	
Ressourceudnyttelse		Odsherred, Ringsted, Roskilde, Slagelse, Sorø,	
Efterbehandling		Stevns, Vordingborg	
Deponi af jord			
Oparbejdning af råstoffer			
Anmeldte rettigheder			
Områder med særlige retningslinjer			

Introduktion

Region Sjælland offentliggør nu sin første råstofplan. Råstofplanen tager afsæt i de tidligere amters arbejde på området og de mange konstruktive forslag, som regionen har modtaget i første og anden høringsperiode

Baggrund

En af Regions Sjællands vigtige opgaver er at udarbejde en råstofplan for hele regionen. Råstofplanen fastlægger, hvor der kan graves sand, grus, sten og ler samt kalk og kridt. Regionsrådet skal på baggrund af en samlet vurdering af udviklingen i regionen udpege råstofgraveområder samt fastlægge de overordnede retningslinjer for råstofindvindingen i planperioden, dvs. for perioden 2008-2019.

Udgangspunktet for planlægningen er de tre tidligere amters regionplaner, hvorfor der er taget udgangspunkt i de hidtidige regionplaners graveområder og retningslinjer for råstofindvinding. På baggrund af de overleverede data fra de tidligere amter vurderes det, at de eksisterende graveområder med den nuværende indvindingstakt har kapacitet til ca. 20 års indvinding. Der er dog regionale forskelle i forhold til den lokale forsyning, ligesom

restforekomsten i graveområderne kan variere i forhold til råstoftype og -kvalitet. Region Sjælland er i fuld gang med at forbedre viden om de tilgængelige råstofreserver, så der kan udarbejdes en samlet opgørelse over både råstofreserverne og – ressourcerne i regionen.

Råstofplanen afløser råstofplanlægningen i de hidtidige amters regionplaner (nu landsplandrektiver) og retningslinjerne i denne plan træder derfor i stedet for retningslinjerne i amternes regionplaner fra 2005.

Ny myndighedsstruktur

Som led i gennemførelsen af kommunalreformen er administrationen af råstofloven blevet delt mellem regionsråd og kommunalbestyrelse. Regionsrådet har ansvaret for kortlægning af råstoffer og planlægning for råstofindvinding. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

UDFORDRINGER

OVERORDNET STRATEGI

Råstofplanen skal, udover at fastlægge de overordnede retningslinjer for indvinding af og forsyning med råstoffer i regionen, specielt sikre:

- At råstofgraveområder og råstofinteresseområder ikke udlægges til formål, der vil kunne forhindre eller besværliggøre senere råstofindvinding.
- At råstofindvinding finder sted inden for de udlagte råstofgraveområder.
- At der kun undtagelsesvis og i særlige tilfælde tillades erhvervsmæssig råstofindvinding uden for de udlagte graveområder, og kun når samfundsmæssige interesser taler for det, f.eks. i situationer hvor der er tale om særligt værdifulde råstoffer, og kun når hensyn til beskyttelsesinteresser ikke taler imod.

give råstoftilladelser og føre tilsyn med råstofindvinding.

Den regionale råstofplan er en sektorplan, som kommunalbestyrelsen er bundet af i den kommunale planlægning. Råstofplanen afløser råstofplanlægningen i de hidtidige amters regionplaner (nu landsplandirektiver) og retningslinjerne i denne plan træder derfor i stedet for retningslinjerne i amternes regionplaner fra 2005. Samtidig udgør råstofplanen kommunalbestyrelsens administrationsgrundlag for afgørelser om råstofindvinding

Planlægning og administration af råstofindvinding sker i henhold til råstofloven, men har også sammenhæng med en række andre love, der ifølge deres indhold og ordlyd har bestemmelser, der vedrører råstofindvinding og som derfor skal inddrages i sagsbehandlingen, jf. råstoflovens § 8 om samordningspligten. Det er fortsat staten, der administrerer råstoffer på havbunden.

Borgerinddragelse

Før udarbejdelse af et forslag til råstofplan skal regionsrådet indkalde idéer, forslag m.v. med henblik på planlægningsarbejdet (råstofloven § 6a).

I foråret 2007 oprettede Region Sjælland en følgegruppe med det formål at få hørt væsentlige

interessenter, samt for at få ideer til at udfærdige et oplæg til 1. offentlige debatfase. Følgegruppen bestod af repræsentanter fra nogle kommuner samt repræsentanter fra branchen og forskellige interesseorganisationer.

I juni måned blev debatoplægget sendt ud og samtidig tilgængeligt på regionens hjemmeside og der var et offentligt debatmøde i Regionshuset i Sorø den 14. juni 2007. Referatet af debatmødet blev lagt på regionens hjemmeside. I løbet af den 9 uger lange høringsperiode indkom mange indlæg og bemærkninger.

Disse har sammen med de mange tanker og ideer, som kom frem på det offentlige møde, dannet grundlag for den planlægning, regionen har lagt for arbejdet i den kommende planperiode, og i starten af januar 2008 offentliggjorde regionsrådet forslag til Råstofplan for Region Sjælland 2008.

Herefter har der været endnu en høringsperiode, hvor mange har indsendt kommentarer og bemærkninger til forslaget. Disse er blevet bearbejdet af regionen og kan ses i den offentliggjorte Hvidbog for 2. høringsperiode.

Råstofplan og Hvidbog er tilgængelig på regionens hjemmeside.

UDGANGSPUNKT

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND SEKTORPLAN

- At eventuel tilladelse til erhvervmæssig indvinding udenfor udlagte graveområder kun sker efter samtykke fra regionsrådet.
- At råstofgrave ikke tilføres fyldjord eller andet materiale, heller ikke i forbindelse med efterbehandling.
- At der i forbindelse med eventuel udnyttelse af muligheden for dispensation lægges afgørende vægt på hensynet til drikkevandsinteresser.
- At råstofgrave efter endt gravning efterbehandles i overensstemmelse med en forudgående efterbehandlingsplan, og at efterbehandlingen sker under hensyn til den omgivende natur og det omgivende landskab og miljø.

Status

Produktionen af råstoffer i Region Sjælland overstiger forbruget og størstedelen af overskuddet afsættes til Region Hovedstaden. Lokalt er der store kvalitetsforskelle i forekomsterne – og Roskilde tegner sig for knap halvdelen af den regionale råstofproduktion

Råstofplanen indledes med en status på råstofområdet i forhold til udbud og efterspørgsel, sømaterialer og transport.

Nuværende råstofindvinding

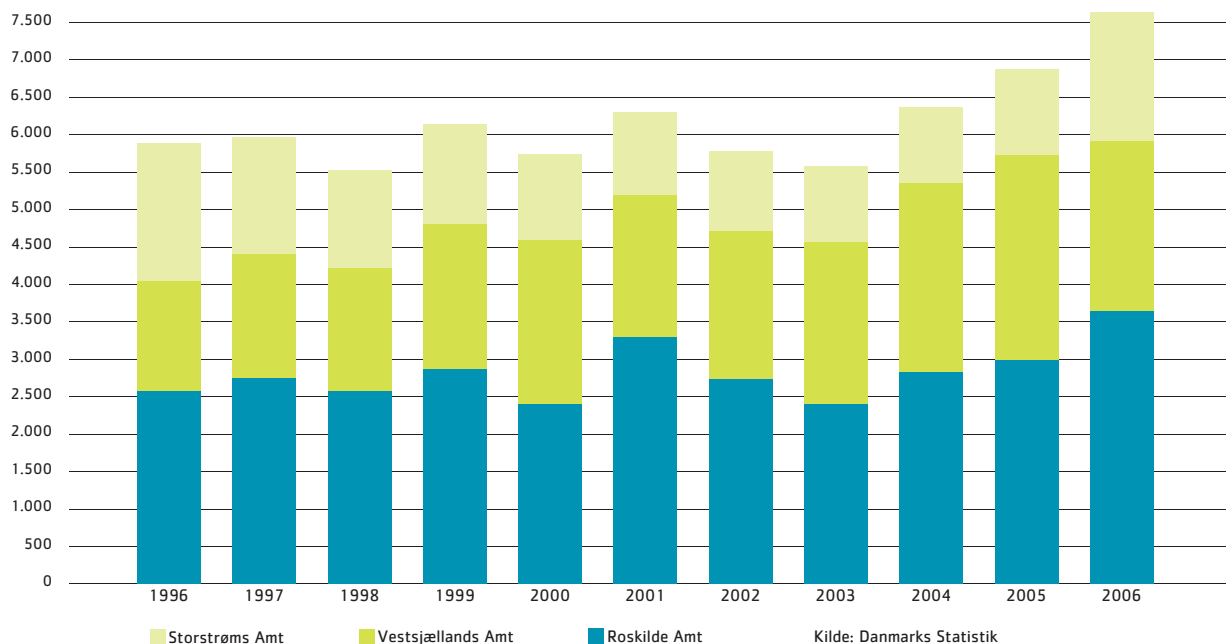
I Region Sjælland er der i alt 97 råstofgrave, fordelt på 28 aktive graveområder i 14 af regionens 17 kommuner, se tabel 1. Den samlede årlige indvinding af råstoffer i regionen var i 2006 på ca. 7,6 millioner m³, hvoraf størstedelen var sand, grus og sten. Indvinding af kalk og kridt udgjorde ca. 650.000 m³, ler 3.000 m³, og øvrige råstoffer såsom råjord og muld udgjorde 72.000 m³. På baggrund af amternes vurdering af restmængder i de udpegede graveområder vurderes det, at der er en restressource i regionen på 154 mil. m³ sand, sten og grus. Med den nuværende årlige produktion giver det en restlevetid for de nuværende graveområder på 20 år.

Indvindingen er ikke jævnt fordelt i regionen, se figur 1. Roskilde Kommune tegner sig for omkring halvdelen af den årlige indvinding med ca. 3,4 mil. m³, fulgt af Kalundborg Kommune og Sorø Kommune, som indvandt hhv. 1,3 og 0,5 mil. m³ i 2006. Graveområderne er koncentreret omkring Roskilde, Kalundborg og Sorø, hvor der er udlagt ialt 3105 ha, hvilket er mere end 60 % af det samlede udlagte areal i regionen, se tabel 1. Der er altså tale om en koncentreret indvinding i få store graveområder i den nordlige del af regionen, hvorimod der indvindes fra mere spredte og mindre gravefelter i den sydlige del af regionen.

Sømaterialer udgør omkring 6 % af den samlede råstofindvinding i Region Sjælland. Af figur 2 fremgår det, at størstedelen indvindes i den sydlige del af regionen, idet næsten 80% indvindes i det tidligere Storstrøms Amt. Det er ikke nødvendigvis det samme, som at materialerne anvendes eller landes i havnene i denne del af regionen.

Kommune	Antal graveområder	Størrelse (ha)	Antal grave
Faxe	1	186	1
Guldborgsund	4	119	9
Kalundborg	1	784	22
Lejre	1	110	3
Lolland	1	40	3
Næstved	1	58	6
Odsherred	1	374	4
Ringsted	1	150	0
Roskilde og Greve	9	971	11
Slagelse	1	454	1
Sorø	2	1.350	26
Stevns	1	100	1
Vordingborg	4	156	10
Samlet i hele regionen	28	4.846	97

Tabel 1. Oversigt over antal grave og deres størrelser i Region Sjælland

Figur 1. Råstofindvinding efter område og tid. Samlet indvinding på land (1.000 m³).

Figuren viser fordelingen af råstofindvindingen for de tre tidligere amter. Den samlede indvinding af råstoffer har været støt stigende igennem de seneste år i regionen. Det fremgår også, at det er de tidligere Roskilde og Vestsjællands amter, der samlet set står for den største del af produktionen med næsten 6 mil. m³ i 2006. Det skal bemærkes, at produktionen dalede i det tidligere Vestsjællands Amt sidste år.

Forsyningsstruktur

Med ca. 812.000 indbyggere i Region Sjælland og en årlig indvinding på 7,6 mil. m³ sand, grus og sten i 2006 vil det svare til, at hver indbygger i re-

gionen forbrugte 9,3 m³ råstoffer. På landsplan regnes der med et forbrug på ca. 6 m³ pr. indbygger. Der er med andre ord en overproduktion i regionen på ca. 35 % og disse råstoffer sælges til

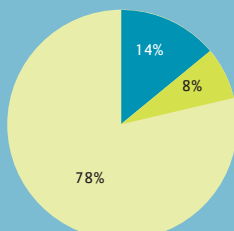
UDGANGSPUNKT

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

SEKTORPLAN

Vestsjællands Amt
Roskilde Amt
Storstrøms Amt

Figur 2. Viser fordelingen af indvundne sømaterialer i de tidligere amter

aftagere i andre regioner, hvor hovedstadsområdet må anses som den væsentligste. Vejdirektoratets vurdering er, at ca. 1,8 mil. m³ sand, grus og sten transporteres til Region Hovedstaden.

Også internt i regionen foregår der import og eksport imellem kommuner, hvilket illustreres i figur 3. Den kraftige mørke grænse på kortet illustrerer de nuværende kommuner. Inden for de nuværende kommunegrænser er de gamle kommunegrænser vist som delområder for at få et mere nuanceret billede af, hvor i de nye kommuner råstofferne indvindes. De mørke farver illustrerer et råstofforbrug, som er over det niveau, som delområdet selv kan producere. I de helt mørke områder sker der ingen råstofproduktion. I delområder i Greve, Holbæk, Køge og Solrød Kommune hvor der ikke er graveområder, er man nødt til at importere råstoffer, når der skal udføres nye anlægsarbejder. I Ringsted Kommune er der i et delområde udlagt et graveområde (tabel 1), men der er ikke søgt om tilladelse til indvinding af råstoffer. De øvrige delområder, som er markeret med mørk farve, er i Næstved og Slagelse, som også er nødt til at importere råstoffer i stort omfang. De lyse farver illustrerer, at der produceres

mere, end der anvendes – jo lysere jo højere produktion – og disse områder falder sammen med de meget store graveområder i Kalundborg og Roskilde Kommune. Guldborgsund Kommune tegner sig også for et mindre overskud i råstofproduktionen i forhold til, hvad der anvendes indenfor kommunen.

Figuren illustrerer derimod ikke, om man kan få de kvaliteter, som der er brug for indenfor de forskellige anlægstyper i de enkelte kommuner. Det er heller ikke kortlagt, om det vil være muligt at opnå de efterspurgte kvaliteter indenfor de enkelte områder i regionen. Men generelt er der efterspørgsel på grus af høj kvalitet i Region Sjælland.

At nogle områder ikke producerer råstoffer, og andre producerer mere, end de forbruger, betyder, at råstofferne skal transporteres, hvilket oftest foregår via vejnettet. Vejdirektoratet har foretaget en forsigtig beregning, som skønner en gennemsnitlig transportafstand for råstoffer i Region Sjælland på 50 km, hvilket er den region med langt den største transport af råstoffer på vejnettet. En faktor som også spiller ind på råstofpriserne i regionen.

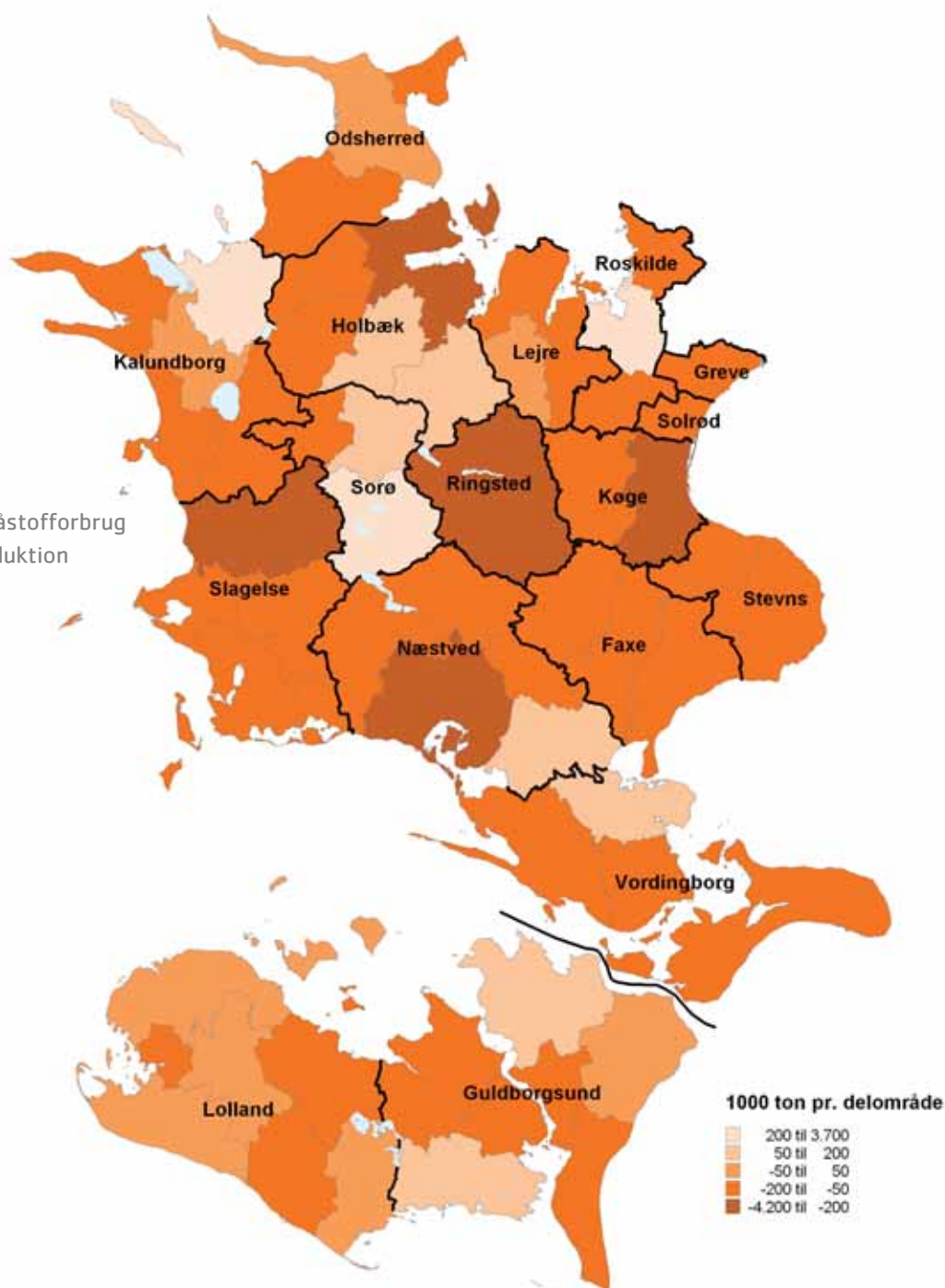
Tal om transport

- en lastbil kører ca. 2,5 km pr. liter diesel
- kan i gennemsnit have et læs på 18 m³ pr. lastbil

Hvis 3 mio. m³ grus skal transporteres ekstra 30 km, medfører det:

- 166.000 kørsler (x2)
- 3,8 mio. liter diesel (-9,7 mio. kg CO₂)
- 10 mio. km lastbilkørsel (1 lastbil belaster ~ 20.000 biler)
- 3.000 skibslaster af 1.000 m³ (ca. 9 skibslaster om dagen)

Figur 3
Kommunernes råstofforbrug
i forhold til produktion

UDGANGSPUNKT
UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

SEKTORPLAN

Import – eksport

I 2006 steg indvindingen i hele Danmark med 13 pct. og ligger på det højeste niveau i over 25 år. Den stigende indvinding af råstoffer skal ses i lyset af en stor bygge- og anlægsaktivitet i 2006. De store bygge- og anlægsprojekter styrer transporten af råstoffer til og fra de forskellige områder. Der vil derfor altid være import og eksport imellem områder internt i regionen. Afhængig af om de ønskede kvaliteter er tilgængelige indenfor regionens område, vil også påvirke import/eksport af efterspurgte råstoffer. Langt de fleste råstoffer hentes fra landjorden (ca. 80 %) mens nogle råstoffer må hentes fra havet (sømaterialer).

Faktorer som indvirker på råstofindvinding

Beskyttelse af f.eks. naturområder, fortidsminder, grundvand og hensynet til naboer er ofte i konflikt med de indvindingsmæssige interesser. Råstofplanen afvejer interesserne i en helhedsorienteret planlægning

Forbrug og bæredygtighed

Råstofforekomster defineres som de jord- og bjergarter, der kan udnyttes økonomisk. Sand, grus, sten og ler findes i de øverste lag i den danske undergrund, fortrinsvis som moræne- og smeltevandsaflejringer tilført af isen under en række gletsjerfremstød fra Norge og Sverige. Kalk findes ligeledes i undergrunden, men ligger i de fleste områder under tykke morænelag undtagen på Stevns og det østlige Møn. Det er ikke rentabelt at udnytte råstofferne alle steder. Om et råstof udnyttes, afhænger af udbud og efterspørgsel. Størrelsen og kvaliteten af de udnyttelige råstofforekomster ændres over tid afhængig af mange forskellige faktorer så som:

- Aktiviteten i byggebranchen
- Omfanget af vejbygning og anlægsaktiviteter

- Udviklingen af indvindingsteknologi
- Teknologi og anvendelse af råstoffer
- Størrelsen og beliggenheden af indvindingsområder
- Efterspørgslen og prisen på landbrugsarealer
- Prisen på importerede råstoffer og sømaterialer
- Krav til genanvendelse
- Prisen og kapaciteten på transport
- Offentlige restriktioner

Råstoffer er en begrænset ressource, som ikke gen-skabes det pågældende sted. Råstoflovens formål er at sikre, at råstofindvindingen sker som et led i en bæredygtig udvikling. Det indebærer, at der ved administration af råstofloven skal tages udgangspunkt i den omstændighed, at der er tale om ikke-fornybare ressourcer. Der skal derfor økono-

UDFORDRINGER
RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

UDGANGSPUNKT

Sand, grus og sten bruges i vejanlæg og byggeri, dels som fyld og vejmaterialer, dels til fremstilling af beton, mørtel og asfalt. Granit bruges tillige som bygningssten og sten til havneanlæg. Det fine kvartssand bruges bl.a. til glasproduktion. **Kalk og kridt** anvendes i farve-, papir- og medicinalindustrien samt til fremstilling af cement. Kalk og kridt bruges desuden i landbrug og gartnerier. Kalk anvendes også til mange former for miljøforbedring, fx røggasrensning, slam- og spildevandsbehandling. Brændt kalk anvendes indenfor jordstabilisering bl.a. i forbindelse med vejbygning og bidrager derved til at strække de øvrige råstofferressourcer. **Ler** bruges til fremstilling af mur- og teglsten, samt til klinker, keramik, potter m.v. Moler bruges til isolersten, ved fabrikation af kunststoffer og til kattegrus. **Tør** (sphagnum) bruges i haver og gartnerier.

miseres med råstofressourcen, og indvinding og efterbehandling skal tilrettelægges på en sådan måde, at indvindingen kan indgå i bestræbelserne på at realisere en ønsket udvikling inden for de øvrige sektorer i det åbne land.

Vi kan økonomisere med råstofforbruget ved at undgå forbrug af materialer af højere kvalitet end nødvendigt. Vi kan genanvende materialer, f.eks. når bygninger rives ned. Også vejmaterialer genbruges ved anlæg af nye veje eller ændring af gamle. For eksempel bliver knust beton og tegl oftest genanvendt som mindre kvalificerede materialer til anlægsformål. Trods en meget høj genanvendelsesprocent på landsplan for byggematerialer på omkring 90 %, udgør genbrug kun omkring 7 % af det samlede forbrug af byggematerialer i øjeblikket.

Indvinding og transport af råstoffer medfører et stort energiforbrug i form af olie og elektricitet og bidrager derfor til øget udledning af CO₂. En lokal forsyning med råstoffer kan bidrage til at reducere behovet for transport.

Transport

Tidligere lå der mange små og mellemstore grusgrave spredt i landskabet. Dermed kunne bygge- og anlægsvirksomhederne hente råstoffer indenfor kort afstand. Der er stadig en del mindre grusgrave, der kan levere grus- og sandfyld, men de mere specialiserede produkter til beton og vejanlæg leveres fra større grusgrave, som ligger i stadig større afstand fra anlægsprojekter og byudviklingsområder. Det seneste byggeboom har medført flaskehalse i produktionskapacitet og transportsektoren, samtidig med at trafikken på det eksisterende vejnet er stigende. Transport af råstoffer med skib udgør et bæredygtigt supplement til lastbiltransporten på vejnettet. Flere af de mindre havne i regionen er allerede under ombygning til nye byformål, der hindrer en fremtidig anvendelse til traditionelle havneformål. Derfor kan det blive vanskeligere at finde havne, hvor råstoffer der er indvundet på havet, sømaterialer, kan landes. Samtidig ligger det også en begrænsning på skibstransport af råstoffer ind og ud af regionen samt internt i regionen.

OVERORDNET STRATEGI

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

SEKTORPLAN

Materiale	pr. km 4-sporet motorvej	pr. km motortrafikvej
Stabilgrus	15.000 m ²	12.000 m ²
Bund- og opfyldningssand	48.000 m ³	28.000 m ³
Sand og grus i alt	63.000 m ³	50.000 m ³

Vejbygning er den største aftager af råstoffer med ca. 70 % af forbruget på landsplan.

Fordeling af sand- og grusforbruget ved etablering af en 4-sporet motorvej/motortrafikvej.

Barrierer for indvinding

Barrierer i form af veje, bygninger, ledninger, fortidsminder og beskyttede naturtyper forhindrer i mange områder, at op til halvdelen af en råstofforekomst indenfor et indvindingsområde bliver udnyttet. Det er ofte ikke rentabelt at flytte veje og ledninger eller nedrive bygninger, der hindrer råstofindvinding i de nuværende råstofgrave. Når råstofforekomsterne ikke udnyttes optimalt, vil det samlede arealforbrug til nye gravefelter stige.

Natur

Råstofferne sand, grus og sten findes ofte i åse, tunneldale, kamebakker eller på smeltevandssletter. Mange af disse landskaber er både landskabeligt og geologisk bevaringsværdige.

Arkæologiske fortidsminder

Kulturarven er – ligesom råstofferne – en ressource, der ikke kan genskabes. Museerne anbefaler som regel, at en indvinder lader udføre en forundersøgelse efter §§25 og 26 i museumsloven. Denne undersøgelse skal betales af indvinder. Hvis forundersøgelsen viser, at der ikke er fortidsminder, kan arealet frigives til råstofindvinding.

Hvis der findes skjulte fortidsminder, skal disse måske udgraves, før råstofindvinding kan gå i gang.

Virksomheden kan så justere sin graveplan i forhold dertil. Mens der graves på en anden del af matriklen, kan museet foretage sine undersøgelser. Såfremt indvinder vælger at afstå fra en frivillig arkæologisk forundersøgelse, og man efterfølgende finder fortidsminder, skal arbejdet standses i den periode, museet foretager sin undersøgelse.

I mange råstofgrave er det ofte ikke rentabelt for råstofentreprenøren at bekoste udgravninger, og det kan betyde, at der efterlades betydelige restforekomster.

Moser og vandløb

Beskyttede naturtyper i form af udyrkede arealer, moser, vandløb og søer samt skove vil ofte ligge som barrierer for råstofindvinding. I den hidtidige råstofforvaltning er der indarbejdet kutymen for etablering af erstatningsbiotoper og genplantning af skov til erstatning for de natur- og skovområder, der ellers er til hinder for en optimal råstofudnyttelse. Flytning af synlige fortidsminder, diger, naturtyper og skovplantninger forudsætter dispensationer efter museumsloven, naturbeskyttelsesloven og skovloven. Det er således ikke muligt at stille vilkår om disse forhold i henhold til råstofloven. Regionsrådet kan dog overfor dispensationsmyndigheden give til kende, om man mener, at

UDGANGSPUNKT

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

OVERORDNET STRATEGI

Museums-loven

§ 25. Bygherren eller den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres på landjorden, kan forud for igangsætning af arbejdet anmode vedkommende kulturhistoriske museum om en udtalelse.

Stk. 2. Når museet har modtaget en anmodning, skal det fremkomme med en udtalelse med stillingtagen til, hvorvidt det arbejde, som anmodningen vedrører, indebærer en risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder. Såfremt museet vurderer, at en sådan risiko foreligger, skal sagen forelægges kulturministeren. Den nævnte udtalelse skal endvidere tilkendegive, hvorvidt det i givet fald vil være nødvendigt at gennemføre en arkæologisk undersøgelse m.v., jf. § 27, stk. 3-10.

råstofinteresserne bør gå forud for andre interesser i bestemte områder.

Landbrug

Mange landbrugsvirksomheder kan ikke afstå jord til råstofindvinding af hensyn til harmonikravene for udspredding af husdyrgødning. På grund af en uhenigtsmæssig ejendomsstruktur bliver der ofte efterladt restforekomster, der er så små, at de vanskeligt kan udnyttes på et senere tidspunkt.

Byer

Råstofplanen skal sikre, at værdifulde forekomster udnyttes, før arealer inddrages til andre formål, der vil forhindre en senere udnyttelse. Ved at der gennemføres en langsigtet planlægning i kommunerne, kan det betyde, at arealer erhverves i god tid, før byudvikling finder sted. Dette giver igen mulighed for at udforme et spændende terræn eventuelt med søer, som vil være attraktivt for fremtidige boligområder. Råstofindvinding tæt på eksisterende byer kan medvirke til at minimere transporten mellem indvindings- og forbrugsstedet.

Naboer

Mange borgere ønsker ikke råstofindvinding i nærheden af deres bopæl eller arbejdsplads. Da Regi-

on Sjælland er tæt befolket, er det ofte ikke muligt at finde råstofområder med stor afstand til nabo-bebyggelser. Hensynet til naboer søges tilgodeset gennem vilkår i de enkelte kommunale gravetilladelser. Det kan være vilkår om begrænsning af støj og støvgener samt afskærmning af indvindingsområder med jordvolde og beplantning. Indvindings-teknologien er blevet væsentlig forbedret, således at de maskiner, der anvendes i dag, er mere støjsvage. En væsentlig gene ved indvinding er ofte den afledte lastbiltransport, som i nogle områder bidrager med trafik på mindre veje og ved nærliggende bebyggelser.

Grundvandsbeskyttelse

Sand- og grusforekomster findes ofte i områder, hvor der også er gode grundvandsforekomster. I amternes regionplaner (nu landsplandirektiver) er der udpeget områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD-områder), der skal beskyttes af hensyn til den nuværende og fremtidige drikkevandsforsyning. Ved indvinding af sand, grus og sten fjernes ofte overjord, som typisk er moræneler. Lerlag beskytter grundvandet mod forurening. Når overjorden fjernes, bliver det beskyttende lag mindre. Det betyder, at grundvandet er mere sårbart over for forurening

UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

SEKTORPLAN

§ 26. Det kulturhistoriske museum afholder udgiften til arkivalisk kontrol og en eventuel mindre forundersøgelse, der er nødvendig som grundlag for museets udtalelse, jf. § 25.

Stk. 2. Ved gennemførelse af en større forundersøgelse afholdes udgiften af den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres. Arbejdet kan først iværksættes efter samtykke fra den pågældende. Kulturministeren kan i særlige tilfælde yde tilskud til en sådan forundersøgelse. Såfremt årsagen til forundersøgelsen er jordarbejde i forbindelse med erosion eller jordarbejde udført som led i dyrkning af almindelige landbrugsafgrøder eller som led i almindelig skovdrift, afholdes udgiften til forundersøgelsen af kulturministeren. For så vidt angår tilfælde, hvor driften forestås af en statslig eller kommunal myndighed, afholdes udgiften dog af vedkommende myndighed.

i form af olieudslip, affaldsdeponering, pesticider og nitrat. Selve råstofindvindingen påvirker ikke grundvandskvaliteten. Mens der graves, sænkes grundvandsspejlet dog midlertidigt omkring råstofgraven.

Risikoen for forurening af grundvandet kan minimeres gennem etablering af sikre oplag af olie og andre kemikalier samt forbud mod deponering af jord og affald i råstofgrave. I jordforureningslovens §52 er der således et forbud mod deponering af jord i råstofgrave, og der må kun dispenseres, hvis der ikke er risiko for forurening af grundvandet. Den største forureningsrisiko ligger derfor i den efterfølgende arealanvendelse bl.a. ved brug af pesticider og gødning til landbrug.

Efterbehandling af råstofgrave

De mest værdifulde landskaber i Danmark er beskyttet gennem amternes regionplanlægning (nu landsplandirektiv). Denne planlægning afløses senest i 2009 af de nye kommuners kommuneplaner. De mest kuperede og geologisk interessante områder er i dag udpeget som særlig værdifulde landskaber og er beskyttet gennem landsplandirektivet. Her er der bl.a. udpeget biologiske kor-

ridorer, som er spredningsveje for plante- og dyreliv. Her prioriteres nye naturområder højt. Efterbehandling af råstofgrave til naturformål og etablering af erstatningsbiotoper for beskyttede naturområder kan bidrage til udvikling af de biologiske korridorer.

I råstofgraveområder er der gode muligheder for at skabe nye natur- og fritidsområder gennem en planlægning af den fremtidige arealanvendelse og udformning af det fremtidige landskab. For særligt geologisk interesserede er det værdifuldt, at graveprofiler vedligeholdes med henblik på studier og pædagogisk formidling af Danmarks geologi.

I forbindelse med efterbehandling af råstofgrave vil der være modstridende interesser mellem landbrugets behov for jord til dyrkning og ønsker om efterbehandling af råstofgrave til natur og fritidsformål. Med den nye landbrugslov er der mulighed for, at tidligere landbrugsarealer kan efterbehandles til ekstensivt landbrug eller »halvnatur«.

Efterbehandling

Det præmierede område Hedeland er efterbehandlet til en række forskellige formål, primært af rekreativ art. Området er 1500 ha stort, hvilket giver mulighed for at skabe en afveksling imellem intensive og ekstensive fritidsinteresser uden der opstår indbyrdes konflikter.

Selve måden efterbehandlingen er udført på spænder fra det minimale, hvor det blev besluttet, at der kun skulle ske den nødvendige oprydning for at naturen kunne ordne resten, til den fuldstændig gennemarbejdede efterbehandling, som omfatter størstedelen af arealerne, hvor der er gennemført omfattende terrænreguleringer, beplantninger og anlagt stier, der forbinder de forskellige områdetyper og aktiviteter.

Området blev tildelt Natur- og Råstofprisen 2000, se www.hedeland.dk

Retningslinjer

Generelle retningslinjer

Graveområder

Sand, sten, grus, kalk, kridt og ler skal primært graves indenfor de lokale eller regionale graveområder, som er angivet på figur 5. Graveområderne kan ikke udlægges til andre formål, der vanskeliggør senere råstofindvinding.

Interesseområder

Arealerne er udlagt som en reservation for senere råstofudnyttelse. Inden arealerne kan tages i anvendelse til andet formål, skal det først undersøges, om der er en råstofforekomst, som kan indvindes. Der kan kun undtagelsesvis og i begrænset omfang gives tilladelse til råstofindvinding inden for interesseområder, som er angivet på figur 5, hvis der er en dokumenteret forekomst, når samfundsmæssige interesser taler for det, og hvis det ikke er i modstrid med

andre væsentlige interesser. Regionen skal give forudgående samtykke til en tilladelse.

Øvrige områder

Råstofindvinding kan kun undtagelsesvis foregå uden for de udlagte områder vist på figur 5, hvis der er en dokumenteret forekomst, når samfundsmæssige interesser taler for det, når indvindingen har et begrænset omfang, og når andre arealinteresser ikke taler imod. Det kan også ske for at fremme en ønsket efterbehandling på et ellers afsluttet areal. ~~Arealer med forekomster, som kan have væsentlig samfundsmæssig betydning, må ikke anvendes til andre formål, og regionen kan forlange råstofferne udnyttet først.~~ Regionen skal give forudgående samtykke til en tilladelse.

OVERORDNET STRATEGI RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND
SEKTORPLAN

Gravetilladelser

- I graveområder skal kommunen som udgangspunkt give tilladelse til råstofindvinding.
- Der gives normalt ikke tilladelse til at grave efter råstoffer indenfor interesseområder.

Grundvand

Indvinding af råstoffer må ikke påvirke grundvandsstanden væsentligt.

Ressourceudnyttelse

Råstofferne skal udnyttes og oparbejdes optimalt, såvel over som under grundvandsspejlet, i overensstemmelse med deres kvalitet. En tilladelse til indvinding under grundvandsspejl kan gives på baggrund af en konkret vurdering.

Efterbehandling

Af hensyn til risikoen for grundvandsforurening skal færdiggravede arealer efterbehandles til naturformål, rekreative formål, ekstensiv landbrugsdrift eller ekstensiv skovdrift, der ikke udgør nogen forureningsrisiko. Hvor der graves under grundvandsspejl, skal der altid efterbehandles til natur eller rekreativ anvendelse. Anden efterbehandling kræver regionens forudgående samtykke.

Deponi af jord

Der gives som hovedregel ikke dispensation fra forbuddet mod deponering af jord i råstofgrave.

Oparbejdning af råstoffer

Nedknusning af genbrugsmaterialer og anlæg til stenknusning kan i visse tilfælde etableres i forbindelse med en råstofgrav.

Anmeldte rettigheder

En række områder, der er omfattet af anmeldte rettigheder efter Råstofloven fra 1972, er udlagt til indvinding af ler og kalk. Uden for arealer med lovligt anmeldte rettigheder gives – med nedenstående undtagelse – ikke yderligere tilladelser til inddragelse af arealer til kalk- og kridtindvinding. Undtaget fra bestemmelsen er begrænsede arealer til indvinding af jordbrugs kalk til lokal forsyning.

Tilførsel af jord

Før 1997 kunne man aflevere ren overskudsjord til efterbehandling af grusgravene, men det er ikke længere tilladt. Mange grusforekomster findes nær ved eller under grundvandsspejlet. Når de øverste beskyttende lag er bortgravet, er grundvandet blevet mere sårbart. For at sikre den bedst mulige beskyttelse af grundvandet besluttede Miljøministeriet at give forbud mod at tilføre jord til råstofgravene.

Særlige retningslinjer

En række områder er behæftet med særlige retningslinjer og disse opretholdes i nærværende retningslinjer for følgende områder.

Transportkorridorer

På figur 4 ses arealreservationer i en del af regionen til fremtidige trafik- og forsyningsanlæg o.l. Ved efterbehandling af råstofgrave i transportkorridoren kan det pålægges indvinder så vidt muligt at foretage en opfyldning af gravehuller til 1 m over grundvandsspejl. Opfyldningen må kun ske med uforurenede materialer, der i forvejen findes inden for råstofgraven.

Kildepladszoner

Ingen ny indvinding i kildepladszoner i det tidligere Roskilde Amt. Retningslinje 4.6.3 i HURs regionplan 2005-2016 videreføres i denne råstofplan. Retningslinjen gælder kun for kommunerne beliggende i det tidligere Roskilde Amt (Greve Kommune, Køge Kommune, Lejre Kommune, Roskilde Kommune, Solrød Kom-

mune samt en del af Stevn Kommune (tidligere Vallø Kommune)). Retningslinjen bortfalder ved ikrafttrædelse af en statslig vandplan for området. Retningslinje 4.6.3, der foreløbig videreføres lyder således:

Der gives ikke nye tilladelser til at indvinde råstoffer i kildepladszoner.

Bjergsted

- a. Der må indvindes råstoffer efter de fastsatte vilkår samt godkendte grave- og efterbehandlingsplaner. Der skal tages udgangspunkt i de principper for fastsættelse af vilkår, som er beskrevet i Planlægningsdokument nr. 2 til Regionplan 1997-2008, Bjergsted Regionale Graveområde.
- b. Råstofferne skal principielt udnyttes til bunds. Der må i væsentligt omfang graves under grundvandsspejl, bortset fra det sydligste område i delområde 5, ud mod Bregninge Å, samt i delområde 7, hvor der kun må graves under grundvandsspejl i beske-

UDGANGSPUNKT

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

SEKTORPLAN

Genbrugsmaterialer

I nogle grusgrave blander man genbrugsmaterialer som f.eks. knust beton og genbrugsasfalt for derefter at sælge blandingsprodukterne. I den forbindelse er det ikke tilladt uden en godkendelse at opbevare bunker af nedknust asfalt.

- dent omfang. Råstofindvinding, efterbehandling og den fremtidige anvendelse skal tage vidtgående hensyn til såvel miljømæssige forhold som grundvandsmæssige forhold.
- c. I graveperioden kan oparbejdning og knusning af bygge- og anlægsaffald til genbrug kun ske efter forudgående miljøgodkendelse.
- d. Trafik: Der henvises til trafikløsningerne beskrevet i Planlægningsdokument nr. 2 til Regionplan 1997-2008, afsnit 2.8.
- e. Støjbegrænsning: Støj fra råstofgravene skal begrænses af hensyn til de omkringboende, og der skal fastlægges driftstider. Der henvises til Planlægningsdokument nr. 2 til Regionplan 1997-2008, afsnit 1.4, om vilkår for bl.a. støjbegrænsning.
- f. Efterbehandling skal ske til natur- og rekreative områder. Vilkår for efterbehandling fastsættes på baggrund af landskabsskitser og de beskrevne planer for delområderne i Planlægningsdokument nr. 2, afsnit 1.2 og 1.3 samt principperne for vilkår i kap. 1.4. Større anlægskrævende aktiviteter kan tillades på baggrund af en nærmere planlægning. I de områder, hvor naturinteresserne prioriteres

højest, må der i forbindelse med den efterfølgende anvendelse kun planlægges for aktiviteter, der kan forenes med de biologiske interesser. Efterbehandlingen skal sigte mod at etablere et sammenhængende net af stier, således at området bliver tilgængeligt for offentligheden.

- g. Særlige værdifulde geologiske profiler skal udpeges og efter en konkret vurdering bevares.

Sorø Stenlille og Højby

De regionale graveområder skal efterbehandles til naturområder og til rekreative formål.

Lynge

Det regionale graveområde skal efterbehandles til jordbrugsmæssige eller bymæssige og nærrereative formål.

Stevns Kridtbrud

Tilladelse til inddragelse af nye arealer til kridtindvinding vil kun kunne opnås inden for de udlagte graveområder. Der vil ikke blive givet tilladelse til inddragelse af yderligere arealer til kridtindvinding øst for Hærvejen.

UDGANGSPUNKT UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

Bentonit er et vigtigt industrielt råstof, der på verdensplan forhandles i meget store mængder. Tilstedeværelsen af bentonit i Danmark er kendt, men endnu er velegnede lokaliteter til produktion ikke tilstrækkelig grundigt kortlagt.

Bentonit tilhører rækken af industrielle mineraler der har fået stadig større betydning indenfor industri, miljøbeskyttelse og materialeteknologi.

Faxe Kalkbrud

Råstofplanen tager primært hensyn til områder med anmeldte rettigheder og områder med allerede givne indvindingstilladelser i området ved Faxe Kalkbrud. Nye arealer vil dog løbende kunne udlægges. Ved ressourcebevaringen skal der sigtes mod, at anden arealanvendelse ikke hindrer en kommende, langsigtet planlægning af indvindingen.

Bentonit

Med hensyn til forekomsten af bentonit bør der tages særlige ressourcehensyn til arealerne øst for det nuværende interesseområde nordøst for Rødbyhavn. Råstofinteresserne viger dog i forhold til de arealreservationer, der følger af en fast Femern Bælt forbindelse.

Redegørelse

Råstoffer er en begrænset ressource. For at sikre adgang til råstoffer – også i fremtiden – er det afgørende, at de enkelte råstofforekomster udnyttes optimalt. Efter gravning udlægges arealerne til formål, der ikke udgør nogen forureningsrisiko

Råstofplanen skal indeholde retningslinjer for anvendelse af arealer til udnyttelse af sten, grus og andre naturforekomster i jorden, og råstofplanen skal sikre regionen en råstofforsyning på længere sigt. I det følgende redegøres for regionens retningslinjer for råstofudnyttelsen.

Graveområder

Retningslinjerne om udlæg til graveområder/regionale graveområder og interesseområder har til formål at sikre, at områderne ikke udlægges til formål, der vil kunne forhindre eller besværliggøre senere råstofindvinding. Samtidig skal det sikres at råstofindvinding kun finder sted inden for de udlagte graveområder.

Ved råstoffer skal forstås de råstoffer, som er nævnt i råstofloven gældende for indvining på landjorden.

Derfor må der ikke ske ændring af arealanvendelsen i form af byggeri og anlægsarbejder

m.v., der kan forhindre udnyttelsen af råstofferne indenfor graveområderne. Ændret arealanvendelse tillades kun, når råstofferne er udnyttet, og det er foreneligt med udnyttelsen af de tilstødende forekomster eller det påvises ved kvalitetsundersøgelser, at forekomsterne på grund af materialernes karakter er uden interesse for erhvervsmæssig udnyttelse. Inden for graveområderne prioriteres råstofindvinding over andre generelle interesser.

Indenfor råstofplanens graveområder er kommunerne som udgangspunkt forpligtet til at meddele tilladelse til råstofindvinding under hensyntagen til særlige beskyttelsesinteresser, herunder fortidsminder og beskyttede naturtyper m.v. Tilladelsen kan gives på vilkår. Kommunalbestyrelsen skal høre de relevante myndigheder forud for udstedelse af en råstoftilladelse. Der kan ske mindre justeringer af råstoftilladelser i forhold til graveområdernes afgrænsning.

UDGANGSPUNKT

UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

Region Sjællands mål for råstofindvindingen

- At råstofindvindingen foregår på en bæredygtig måde både hvad angår ressourcer og miljø.
- At beskytte værdifulde råstofforekomster mod anden arealanvendelse.
- At sikre en fortsat lokal forsyning af råstoffer for samtidig at sikre den kortest mulige transportafstand.

Tilladelse til råstofindvinding skal bl.a. forudsætte at det er dokumenteret at forekomsten, der ønskes udnyttet, har en sådan udbredelse i horisontal og vertikal retning, at indvindingsmængden står i rimeligt forhold til det ansøgte. Samtidig skal kvaliteten af forekomsten dokumenteres.

Interesseområder

Udlæg af interesseområderne skal sikre, at der ikke gennem anden planlægning eller ændret anvendelse sker udlæg til andre formål, der på sigt vil kunne forhindre en råstofudnyttelse, med mindre der opnås enighed herom mellem regionsrådet og de implicerede parter efter en afvejning mellem råstofinteressen og den ønskede arealanvendelse, herunder i forbindelse med kommuneplanlægningen i det åbne land.

Denne reservation for råstof i interesseområderne vil i praksis betyde, at inden arealerne kan tages i anvendelse til andet formål, byudvikling eller anden arealanvendelse, skal det først undersøges om der er en råstofforekomst, som kan indvindes. Herefter vil regionen tage stilling til om råstofferne skal udnyttes før arealerne beslaglægges til andre formål. Der vil normalt ikke blive givet gravetilladelse indenfor interesseområder med mindre samfundsmæssige interesser taler

for det, og hvis det ikke er i modstrid med andre væsentlige interesser, og der er en dokumenteret forekomst.

Såfremt ansøgning om råstofftilladelse vedrører et areal uden for de udlagte graveområder, kræver det regionsrådets samtykke. Inden kommunalbestyrelsen forelægger sagen for regionsrådet, skal ansøgningen være fuldt belyst, de fornødne undersøgelser foretaget og kommunalbestyrelsen skal have vurderet, at tilladelse kan gives uden at tilsidesætte andre interesser.

Udlæg af interesseområder er foretaget på forskelligt grundlag i de 3 tidligere amters regionplaner. I det tidligere Vestsjællands Amt er der således en stor arealmæssig reservation, overvejende udpeget på baggrund af et geologisk kendskab til råstoffer. Disse interesseområder er ikke blevet nærmere afvejet i forhold til f.eks. naturbeskyttelsesområder m.v. Storstrøms Amt har udlagt interesseområder, hvor der vurderet ud fra kendskabet til geologien er en vis sandsynlighed for at finde forekomster, som kan udnyttes. Samtidig er kendte interesser vurderet, men eventuelle konflikter er ikke altid afklaret. Derfor er der en langt mindre arealmæssig reservation i denne del af regionen. HUR har derimod slet ikke udlagt interesseområder.

OVERORDNET STRATEGI

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

SEKTORPLAN

Samfundsmæssige hensyn ved råstofudnyttelsen

Råstofindvinding vil ofte være i konflikt med en række modstående hensyn. Der skal derfor foretages en afvejning mellem de berørte interesser for at afgøre, om der kan gives tilladelse til den ønskede indvinding eller ej, og for at fastsætte vilkårene for en eventuel tilladelse.

De samfundsmæssige hensyn, der skal indgå i afvejningen, er udtømmende opregnet i lovens § 3. Råstofmyndighederne kan således ikke lade hensyn, der ikke fremgår af bestemmelsen, indgå ved behandling af en ansøgning om tilladelse til råstofindvinding.

Regionsrådet har besluttet, at denne første råstofplan skal medtage alle de 3 tidligere amters udlagte områder. Herudover er alle forslag om arealudlæg i høringsperioderne medtaget som interesseområder i råstofplanen for at sikre mulighed for en evt. senere udnyttelse af råstofressourcen.

Det vil være en af regionens højt prioriterede opgaver at få revurderet udlægget af samtlige interesseområder i forbindelse med udarbejdelse af næste råstofplan. Da udlægget af interesseområde grundlæggende er baseret på det uensartede grundlag i de 3 tidligere regionplaner, vil regionen, indtil revurderingen er foretaget ifm. den kommende planrevision, være behjælpelig med at vurdere, om der er en udnyttelig råstofressource for at afklare om et udlagt interesseområde evt. kan inddrages til andet formål i det tidligere Vestsjællands Amt.

Øvrige områder

Dækker over alle andre områder som ikke er grave- eller interesseområder. Arealer med forekomster som kan have væsentlig samfundsmæssig betydning må ikke anvendes til andre formål og regionen kan forlange råstofferne udnyttet først. Kun i tilfælde hvor der træffes råstoffer af særlig

interesse og som ikke er inddraget under de ovennævnte arealudlæg vil det være muligt at ansøge om indvindingstilladelse til. Indvindingen skal have et begrænset omfang og det vil som udgangspunkt være en forudsætning, at naturmæssige, kulturhistoriske, landskabelige, rekreative og landbrugsmæssige interesser m.v. ikke tilsidesættes. Der kan også gives tilladelse for at fremme en ønsket efterbehandling på et ellers afsluttet areal. For at opnå tilladelse til råstofgravning skal regionen give samtykke.

For at opnå tilladelse til råstofgravning gælder samme vilkår som indenfor interesseområder, at regionsrådet skal give samtykke og at ansøgningen skal være fuldt belyst, de fornødne undersøgelser foretaget og kommunalbestyrelsen skal have vurderet, at tilladelse kan gives uden at tilsidesætte andre interesser, inden kommunalbestyrelsen forelægger sagen for regionsrådet.

Fra tiden før råstofloven blev vedtaget, findes der grusgrave, hvor indvindingen er ophørt, men hvor arealet ikke er efterbehandlet. Hvor sådanne råstofgrave er beliggende uden for graveområderne, kan der ofte gennem yderligere råstofindvinding og efterbehandling skabes muligheder for at anvende arealerne til f.eks. natur- og fritidsformål. For at sikre at råstofferne udnyttes til

UDGANGSPUNKT

UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

Samfundsmæssige hensyn efter råstoflovens § 3

- Råstofmængde, -kvalitet og ressourceudnyttelse
- Naturmæssige hensyn (natur- og vådområder) og hensyn til landskabelige forhold
- Påvirkning af omgivelserne med støv, støj og rystelser skal være så lille som mulig
- Grundvandsbeskyttelse og drikkevandsinteresser
- Arkæologiske og geologiske interesser
- Hensyn til infrastrukturanlæg (el-, naturgas- og teleledninger), luftfart og hensigtsmæssig byudvikling
- Sandflugtsbekæmpelse og kystsikkerhed
- Fiskerimæssige interesser, ulemper for skibsfarten samt ændringer i strøm- og bundforhold

bunds i disse råstofgrave, åbner regionplanens retningslinjer mulighed for, at myndighederne kan give tilladelse til færdiggravning af en given forekomst.

Der skal udvises størst muligt hensyn til områdets overordnede karakter. Det betyder, at hvor en råstofforekomst ønskes udnyttet optimalt, kan udnyttelsen af forekomsten kun finde sted til naturligt forekommende grænser i landskabet, f.eks. veje, jernbaner, åer, diger m.m.

Der findes ingen opgørelse over antallet af gamle ikke-efterbehandlede råstofgrave, hvor råstofindvinding eventuelt kan komme på tale.

Grundvand

Råstofindvinding, både over og under grundvandspejlet medfører ikke særlige vandressourceproblemer i forhold til sænkning af grundvandspejl, såfremt visse standarder vedrørende indretning og drift af gravene er opfyldt. Derimod skal der i forbindelse med efterbehandlingen tages særlige hensyn for at beskytte grundvandet mod forurening. Ved grusgravning under vand skal det tillige vurderes, om indvinding og efterbehandling er i konflikt med væsentlige naturinteresser.

I vandindvindingsoplande, hvor drikkevandsressourcerne skal beskyttes, kan kommunen fast-

sætte vilkår om, at der ved den efterfølgende arealanvendelse ikke må benyttes pesticider eller kunstgødning.

Ressourceudnyttelse

At råstofudnyttelse skal ske som led i en bæredygtig udvikling indebærer, at der ved administration af råstofloven skal tages udgangspunkt i den omstændighed, at der er tale om ikke-fornybare ressourcer. Der skal derfor økonomiseres med råstofressourcen, og indvinding og efterbehandling skal tilrettelægges på en sådan måde, at indvindingen kan indgå i bestræbelserne på at realisere en ønsket udvikling inden for de øvrige sektorer i det åbne land.

Indvindingen af råstoffer skal foregå på en bæredygtig måde og sikre en optimal udnyttelse af råstofressourcen inden arealet kan overgå til andet formål. Når en råstofgrav er åbnet, bør forekomsten i det pågældende areal udnyttes fuldt ud, med mindre hensyn til andre interesser taler afgørende imod det.

Det vil sige at der f.eks. skal graves gennem skel, når to graveområder støder op til hinanden også selv om graveområderne udnyttes af forskellige firmaer eller på forskellige tidspunkter. Vilkår om skelgennemgravning skal tinglyses på de

OVERORDNET STRATEGI RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND SEKTORPLAN

Grundvandsbeskyttelse

Siden 1997 har der i regionplanerne været udpeget områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), områder med (almindelige) drikkevandsinteresser (OD) og områder med begrænsede drikkevandsinteresser (OBD). Formålet med områderne er at målrette den del grundvandsbeskyttelsen, som går ud over de generelle regler. Områderne er identificeret som grundvandsdannende oplande til betydende magasiner.

De enkelte grundvandsmagasiner kan have væsentlig forskellig karakter og kemi og være beskyttet i meget forskellig grad mod aktiviteter på jordoverfladen.

berørte ejendomme indtil restforekomsterne er udnyttet.

For at sikre en optimal udnyttelse af ressourcen skal råstofferne udnyttes udtømmende også under grundvand hvor det er muligt og i overensstemmelse med deres kvalitet, så der ikke efterlades små forekomster som det ikke vil være rentabelt at udnytte på et senere tidspunkt. Tilladelse til indvinding under grundvandsspejl skal gives på baggrund af en konkret vurdering.

Efterbehandling

Efter endt råstofindvinding skal arealerne efterbehandles under hensyntagen til de øvrige arealinteresser, f.eks. landskabs-, natur-, fritids- og vandindvindingsinteresser, der er knyttet til området. Inden en råstofindvinding må påbegyndes, skal der udarbejdes og godkendes en grave- og efterbehandlingsplan.

Råstofindvinding foregår ofte under grundvandsspejl, hvorved der skabes direkte forbindelse til grundvandet. Grundvandet er derfor særligt sårbart overfor den efterfølgende arealanvendelse, herunder brugen af pesticider og næringsstoffer samt henlæggelse af affald. Årsagen hertil er bl.a. fjernelsen af en del af den zone i de øverste

jordlag, som ikke er konstant vandmættet. Når den umættede zone fjernes, sker der ikke den samme nedbrydning af forurenende stoffer inden nedsivning til grundvandet.

Af hensyn til risikoen for grundvandsforurening skal færdiggravede arealer efterbehandles til rekreative formål, naturformål, ekstensiv landbrugsdrift eller ekstensiv skov, der ikke udgør nogen forureningsrisiko. Hvor der graves under grundvand, skal der efterbehandles til natur eller rekreativ anvendelse. Efterbehandlingen skal samtidig søge at fremme en større artsrigdom.

Ved gravning i økologiske forbindelser skal der efterbehandles til naturformål. Ved efterbehandling skal alle økologiske forbindelser søges genskabt, og naturområder genskabes i samme omfang som de bortgravede. Det er regionens ønske at sikre, at arealerne bliver retableret til glæde for kommende generationer.

Fortællende geologiske profiler skal bevares, ligesom en varieret naturtype med stor artsrigdom skal sikres. Beplantninger skal være egnetypiske, og der skal om muligt etableres både lavvandede og dybe søer. Lavvandede søer tilgodeser padder, skyggeløse søer andefugle og søer med vildthejn større vildt. Desuden skal der om muligt efterlades skrænter til digesvaler.

Skitse af hvordan landskabet kan komme til at se ud efter gennemført efterbehandling. Eksempel er fra Bromme Plantage, Sorø Kommune.

Regionen ønsker at offentlig adgang til efterbehandlede arealer prioriteres højt af kommunerne. På gravearealer, der efterbehandles til natur- og fritidsformål samt søer, skal der så vidt muligt stilles krav om adgang for offentligheden af nærmere bestemte stiforløb, der tinglyses på ejendommen eller fastlægges gennem lokalplanlægning, som vilkår for indvindingstilladelsen. Der skal henledes opmærksomhed på, at i forbindelse med evt. anlæg af stisystemer til offentlig adgang på gravearealer, der efterbehandles til natur- og fritidsformål, skal der tages hensyn til evt. landbrugsdrift på omkringliggende arealer, således at færdsel til og fra området kan ske uden påvirkning af omkringliggende arealer.

Det er hensigten, at der i samarbejde med både råstofvindvinderne, interesseorganisationer, borgergrupper og kommunerne dannes følgegrupper for de enkelte graveområder i takt med behovet herfor. Det kunne f.eks. være samarbejde om efterbehandlingsplaner/strategier eller partnerskabsprojekter om rekreative områder. Der kan i disse planer fastsættes nærmere retningslinjer for arealernes udnyttelse og efterbehandling. Når disse planer er udarbejdet, vil de danne grundlag for administrationen af ansøgninger om råstofindvinding.

Deponi af jord

For at beskytte grundvandet mod forurening besluttede Folketinget i 1997 at indføre et generelt forbud mod at tilføre jord til grusgrave og andre råstofgrave. Forbuddet mod tilførsel af jord til råstofgrave gælder såvel forurenede som uforurenede jord. Det som i daglig tale kaldes råjord eller fyldjord, og som antages at være ren. Forbuddet er nu indarbejdet i jordforureningsloven, jf. lovens § 52.

Deponering af selv let forurenede jord i råstofgrave, dvs. jord som indeholder forureningsparametre under detektionsgrænsen for jordanalyse, kan medføre en ikke uvæsentlig grundvandsforurening. Derfor gives der som hovedregel ikke dispensation fra forbuddet.

Forbuddet mod tilførsel af jord til råstofgrave omfatter den fyldjord, råjord eller almindelig jord, som tilføres råstofgraven udefra. Det muldlag og den overjord, der afgraves på det aktuelle graveareal, og som normalt indgår i efterbehandlingen af råstofgraven, må fortsat anvendes som opfyldning og som almindelig ny jordoverflade i forbindelse med efterbehandlingen af det pågældende graveareal.

Råstofvindvinderen eller ejeren af råstofgraven kan i særlige tilfælde få en dispensation fra forbuddet. Regionsrådet kan give dispensation, hvis en række betingelser er opfyldt. Først og fremmest

UDGANGSPUNKT

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

SEKTORPLAN

Kommunalbestyrelsens opgaver i råstofgrave?

- Den samlende myndighedsrolle i forhold til bortskaffelse af jord (§ 50 og § 50a).
- Det almindelige tilsyn med at jordforureningslovens regler bliver overholdt (§ 65, stk. 1)
- Sager om manglende efterkommelse af regionsrådets påbud skal videresendes til regionsrådet (§ 65, stk. 2)
- Underretninger om en jordforurening skal videregives til regionsrådet (§ 70, stk. 1)
- Alle oplysninger af betydning for at bedømme forhold reguleret af jordforureningsloven skal efter ønske gives til regionsrådet (§ 62)

må der ikke være nogen risiko for forurening af grundvandet eller omgivelserne. Der kan knyttes forskellige vilkår til dispensationen, så det sikres, at tilførslen af jord til den pågældende råstofgrav sker miljømæssigt forsvarligt.

Regionsrådene har mulighed for at dispensere fra forbudet;

- hvis råstofindvinderen eller ejeren før 19. december 1996 har indgået kontrakter eller aftaler, der forpligter til at tilføre jord til ejendommen,
- hvis råstofindvinderen eller ejeren afskæres fra en forventet udnyttelse af ejendommen, og forbuddet derfor vil medføre væsentlige økonomiske tab, eller
- hvis en dispensation ikke vil medføre risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller grundvandsmagasiner, som det er planlagt at udnytte eller som er egnede til drikkevandsproduktion.
- Hvis dispensationen ikke modvirker formålet med efterbehandlingen.

Såfremt en ansøgning om råstoftilladelse forudsætter dispensation fra jordforureningslovens forbud mod tilførsel af uforurenede jord til råstofgrave, skal regionsrådet høres. Inden kommunalbestyrelsen forelægger sagen for regionsrådet, skal ansøgningen være fuldt belyst, de fornødne under-

søgelser foretaget, og kommunalbestyrelsen skal have vurderet, at tilladelse kan gives uden at tilsidesætte andre interesser. Der er regionsrådet, der skal træffe afgørelse om eventuel dispensation. Regionsrådet er tilsynsmyndighed med dispensationer givet efter § 52.

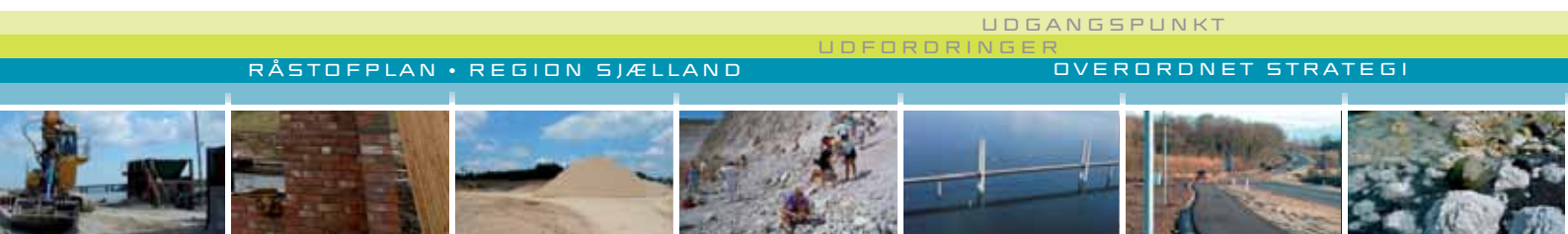
Oparbejdning af råstoffer

Naturmaterialer kan strække længere, hvis man opblander dem med genbrugsmaterialer. Flere grusgrave har indrettet områder, der anvendes til nedknusning, tilførsel af sømaterialer, opblanding, lager og salg.

Afstandskrav til nærmeste bolig skal vurderes for hvert enkelt tilfælde, og der skal stilles støjvilkår for den maksimale støjpåvirkning med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledninger.

Tilførsel af råstoffer fra en råstofgrav til en anden forudsættes det:

- at tilførsel af råstoffer sker direkte fra en råstofgrav til en anden råstofgrav,
- at det tilførte råstof indgår direkte i produktionen i den grav det tilføres til,
- at der er tale om erhvervsmæssig råstofindvinding,
- at det tilførte materiale oparbejdes inden for den periode råstofgraven har tilladelse til.

Det skønnes, at ca. 5 km² af Danmark graves igennem hvert år for at fremskaffe ca. 30 mio. m³ råstoffer på land, og hertil kommer ca. 7 mio. m³ råstoffer på havbunden.

De affaldsprodukter, der funktionelt konkurrerer med naturbundne råstoffer, er altovervejende:

- bygge- og anlægsaffald (visse fraktioner),
- restprodukter fra energiproduktion (primært flyveaske),
- restprodukter fra affaldsforbrænding (primært slagge).

I Danmark genanvendes i størrelsesordenen 90 % af disse affaldsprodukter.

Tilførslen af råstof må ikke have karakter af mellemdepot.

Regionen vil søge at fremme genanvendelse af bygningsmaterialer (beton, asfalt og tegl), for at spare på den naturbundne råstofressource.

Anmeldte rettigheder

Efter vedtagelsen af den første råstoflov i 1972 skulle igangværende og påtænkt råstofindvinding indberettes til godkendelse hos amtet i form af en såkaldt anmeldt rettighed. De anmeldte rettigheder til indvinding af sand, grus og sten bortfaldt i 1988, og kommunalbestyrelsen kan herefter kun give tilladelse efter råstoflovens § 7. Anmeldte rettigheder for kalk, kridt, ler, tørv etc. blev senest forlænget i 2002 så de nu udløber 1. juli 2028.

Tilladelse til indvinding af andre råstoffer end sten, grus og sand vil oftest kræve en VVM-vurdering. Andre råstoffer end sand, grus og sten omfatter især ler, kalk og tørv. Siden 1999 er der ikke indvundet ler, kalk eller tørv på grundlag af anmeldt ret.

Områder med særlige retningslinjer

For at tilgodese det vigtige arbejde der er foretaget i de tidligere amter på en række enkeltområ-

der mht. at sikre at råstofferne udnyttes på den mest hensigtsmæssige måde i forhold til mennesker og natur har regionen valgt at fastholde retningslinjerne for disse områder. Nedenfor er der foretaget enkelte uddybninger af nogle af retningslinjerne.

Retningslinjer vedørende transportkorridorer:

På arealer med råstofinteresser inden for transportkorridoren skal det sikres, at råstofressourcernes udnyttelse koordineres med og sker under hensyntagen til etablering af trafik- og forsyningsanlæg o.l.

Retningslinjer vedrørende Bjergsted:

Retningslinjerne henviser til planlægningsdokument nr. 2 til Regionplan 1997-2008 Bjergsted Regionale Graveområde. Planlægningsdokumentet indeholder en vejledende indvindings- og efterbehandlingsplan. Der redegøres endvidere for diverse arealinteresser, og der foretages en afvejning heraf. For at sikre en samlet løsning på efterbehandlingsmulighederne skal planlægningsdokumentet indgå i kommunens administrationsgrundlag for råstof tilladelser, behandling af kommunal planlægning, samt anden administration for området.

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND SEKTORPLAN

Bæredygtig råstofforsyning skal sikre kommende generationers råstofbehov og samtidig indebære minimering af påvirkningerne på omgivelser og miljø under indvinding og transport af råstofferne. Det skal tilstræbes, at de udgravede råstofområder gennem efterbehandling opnår en positiv værdi i samspil med omgivelserne.

Efterbehandling skal tilstræbe:

- at fremme en større artsrigdom
- at genskabe økologiske forbindelser og naturområder
- retablering af arealer til glæde for kommende generationer

Retningslinjer vedrørende Sorø-Stenlille:

Som et led i udpegningen af dele af Bromme Plantage er der udarbejdet rammer for den fremtidige drift af den øvrige del af plantagen. Rammerne er udarbejdet af Stiftelsen Sorø Akademi som ejer og er tinglyst på ejendommen. Rammerne beskriver, hvorledes den fortsatte drift af plantagen skal udføres for samtidig at bevare højryggede agre. Endvidere vil denne drift gøre agrene mere tilgængelige. Kulturarvsstyrelsen forventer, at de højryggede agre i den resterende del af plantagen herefter kan fredes efter bestemmelserne i museumslovens §29e, uden at der skal betales kompensation til lodsejeren.

UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

Regionale udlæg

De graveområder, der udlægges, skal udnyttes optimalt. Derfor udlægges regionsrådet større regionale graveområder. I dele af regionen vil der blive udlagt mindre graveområder for at mindske transportbehovet og for at sikre en lokal forsyning

Lovkrav til råstofplanlægning

Det er Regionsrådet der varetager kortlægning af råstofforekomsterne og planlægning af råstofindvindingen på land. Denne kortlægning og planlægning udmøntes i en råstofplan for en 12-årig periode, med indvindingsressourcer til mindst 2 planperioder. Råstofplanen udarbejdes efter procedureregler, der svarer til de tidligere procedureregler for udarbejdelse af regionplaner. Derefter udarbejder Regionsrådet råstofplanen på baggrund af råstofkortlægningen og forventninger til råstofforbruget i planperioden.

Det har ikke været praktisk muligt at tilrettelægge undersøgelser med henblik på at finde nye områder med råstoffer i 2007, hvor regionens hovedopgave har bestået i at få sammenstillet tre regionplaner til én samlet plan.

Som det fremgår under statusafsnittet skønner regionen at med den nuværende udlægning er der

råstoffer til de næste 20 år. Det bliver derfor en højt prioriteret opgave for regionen at få kortlagt og udlagt nye graveområder de kommende år, enten gennem tillæg til råstofplanen eller i forbindelse med revision af råstofplanen i 2012.

Fremtidig forsyningsstruktur

Behovet for sand, grus og sten er størst i de områder, hvor der er byudvikling og hvor større vejprojekter er i gang. Sand, grus og sten udgør den største del af indvindingsmængden målt i kubikmeter. Kalk og ler udgør en mindre del af indvindingen. Råstofferne produceres imidlertid ikke altid i den del af regionen, hvor behovet er størst.

I forhold til at udlægge nye graveområder er der et par forhold der gør sig gældende. I bl.a. Roskilde området bliver det stadig mere vanskeligt at finde nye områder, hvor der kan graves sand, sten og grus uden at tilsidesætte væsentlige natur- og

UDGANGSPUNKT

OVERORDNET STRATEGI

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

SEKTORPLAN

Vision

- Da Region Sjælland fortsat må betragte Region Hovedstaden som et område regionen forsyner med råstoffer, vil det være relevant, at der etableres et samarbejde mellem regionerne med henblik på at få overblik over råstofstrømmene, og om hvordan man sikrer den mest bæredygtige råstofforsyning.
- At Region Sjælland medvirker til at der bliver udpeget havne som reserveres til industriformål således at der ikke lægges hindringer for, at der kan indvindes større mængder råstoffer på havbunden som kan landes i regionens havne.

landskabelige interesser samt hensynet til nærliggende bebyggelser. I den sydlige del af regionen gør geologiske forhold det vanskeligt at finde egnede råstoffer.

Region Sjælland vil tilstræbe at udlægge store regionale graveområder der hvor det kan lade sig gøre i forhold til forekomsterne, natur, kultur osv. Hvor det ikke kan lade sig gøre at udlægge store regionale graveområder fordi der ikke er forekomster i den størrelse vil regionen udlægge mindre graveområder for at sikre en lokal forsyning og mindske transporten.

Udpegnings af nye graveområder

Regionen skal fremover udpege nye graveområder. Det vil, i overensstemmelse med bestemmelserne i retningslinjerne, være arealer, hvor der er en stor sandsynlighed for, at en forekomst kan udnyttes. Der kan blive stillet krav om yderligere dokumentation af forekomstens kvalitet og udbredelse. Forud for udlæg af nye graveområder vil regionen foretage en afvejning af interesser som eksempelvis beskyttelse af grundvand, natur- og fredningsinteresser. Indenfor udlagte graveområder skal kommunalbestyrelsen som udgangspunkt give tilladelse til råstofindvinding men tilladelsen vil afhænge af det endelige projekt.

Kortlægning og planlægning i planperioden

Regionen vil allerede fra denne planperiodes begyndelse iværksætte undersøgelser med henblik på, at der i den reviderede råstofplan udlægges tilstrækkelige grave- og råstofinteresseområder, herunder til hovedstadsområdets nærområdes forsyning. Hvis det under arbejdet hermed viser sig hensigtsmæssigt og nødvendigt at udarbejde et regionplantillæg før den ordinære planrevision til sikring af råstofforsyningen, særligt til hovedstadsområdets nærområde, så skal arbejdet med et regionplantillæg fremmes mest muligt. Regionerne vil ifm. undersøgelses- og planarbejdet samarbejde med de relevante parter, eksempelvis Region Hovedstaden og relevante kommuner, for at afklare udgangspunktet for planarbejdet, herunder udgangspunktet og forudsætningerne for en tilstrækkelig råstofforsyning.

Statsvejprojekter

En del projekter er allerede i gang og forventes afsluttet i 2008. Vejdirektoratet har lavet en opgørelse over forventet råstofforbrug for de statsvejsprojekter der politisk er besluttet og finansieret indenfor den kommende planperiode. Det betyder at der kan komme flere projekter, også i perioden 2008-2019.

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

UDGANGSPUNKT
UDFORDRINGER
OVERORDNET STRATEGI

Billedet viser vejdirektoratets projekter i Region Sjælland i kommende periode, se også www.vejdirektoratet.dk
Information om kommunale vejprojekter finder du på www.vejportal.dk – en portal med oplysninger om alle danske veje.

— Eksisterende statsveje
— Her bygger vi
— Her planlægges vi

Slagelse omfartsvej er en 6 km lang 2-sporet landevej vest om Slagelse. Målet med vejen er at forbedre forholdene for den regionale trafik i området og det lokale trafikmiljø i Slagelse By. Til dette projekt beregner Vejdirektorateret at der samlet skal forbruges 180.000 m³ råstoffer. Arbejdet forventes påbegyndt i 2009.

I forbindelse med etablering af motortrafikvej fra Tuse til Vig, en strækning på i alt 19,3 km som udgør de sidste to etaper af den planlagte forbindelse mellem Holbæk og Vig, forventer Vejdirektoratet et samlet råstofforbrug på 965.000 m³. Jordarbejdet forventes at foregå i perioden 2010 til 2011.

Holbækmotorvejen mellem Fløng og Roskilde skal udbygges og selve jordarbejdet forventes at foregå i perioden 2009-2012, men det præcise tidsforløb er endnu ikke fastlagt. Der skønnes at skulle forbruges 342.000 m³ råstoffer.

Det samlede skønnede råstofforbrug til etablering og udvidelse af statsvejnettet i Region Sjælland er derfor på ca. 1.5 mil. m³.

Femern Bælt-forbindelse

Det er blevet undersøgt om der i denne planperiode stilles særlige krav til råstofforsyningen som følge af en mulig Femern Bælt-forbindelse. Ifølge

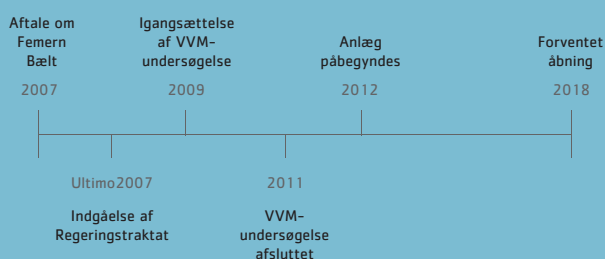
Figur 4

■ Råstofgraveområde
■ Råstofinteresseområde

Transport- og Energiministeriets notat af 29. juni 2007 »Næste skridt i forbindelse med etablering af en fast forbindelse over Femern Bælt«, vil første spadestik forventes at kunne tages i 2012. Ifølge Sund & Bælt (statsligt aktieselskab) foreligger der ikke på nuværende tidspunkt oplysninger om råstofbehovet. En VVM-proces vil tilsvarende tidligst forløbe i perioden 2009-2011. En sådan VVM-redegørelse vil samtidig belyse behovet for råstoffer.

I det øjeblik en VVM-redegørelse bliver iværksat vil det være muligt for regionen samtidig at

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND SEKTORPLAN

Tidslinje for Femern Bælt projektet.

Hovedstadsregionens fingerplan 2007. Kortet viser de fire geografiske delområder: det indre storbyområde (»håndfladen«), det ydre storbyområde (»byfingrene«), de grønne kiler og det øvrige hovedstadsområde samt transkorridorer.

igangsætte kortlægning og ændring af råstofplanen enten i forbindelse med en ordinær planrevision eller i form af et tillæg til råstofplanen. Det vurderes derfor, at det ikke vil være hensigtsmæssigt, eller praktisk muligt, at kortlægge og udlægge et graveområde i dette forslag til råstofplan. Arbejdet med planændringer bliver igangsat, når der foreligger en statslig beslutning om evt. anlægslov/igangsættelse af en VVM-redegørelse, der bl.a. belyser råstofbehovet. Ved regionens arbejde hermed skal der også tages højde for råstofbehovet til landanlæggene i form af forventet anlæg af motorvej og jernbane.

Transportkorridorer

I det tidligere Roskilde Amt er der udpeget transportkorridorer, se figur 4. Transportkorridorerne er en langsigtet arealreservation, som skal sikre placeringsmuligheder for fremtidige, i dag ikke kendte eller besluttede overordnede trafik- og forsyningsanlæg. Indenfor de udlagte bæltter, som er op til 1 km brede, gør særlige retningslinjer sig gældende i forbindelse med råstofindvinding, se under retningslinjer og redegørelse.

Kvaliteter

For hele Danmark gør det sig gældende, at der er en mangel på sten i miljøklasse A og E til beton og

sand i miljøklasse E, samtidig er det forholdsvist svært at finde materialer til stabilt grus

I Region Sjælland fordeler det sig sådan, at af den mængde sand, grus og sten der indvindes, anvendes 27 % til beton mens 60 % anvendes til veje og anlæg. For beton er det sådan, at der er mangel på sten i miljøklasse A og E, samtidig med at der er en lille mangel på sten i miljøklasse M. For sand til beton er der en mangel på miljøklasse E.

Af den samlede indvinding som anvendes til veje og anlæg er fordeling af materialer sådan, at der bliver indvundet 23 % fyldsand, 47 % bundsikringsmateriale og 30 % stabilt grus. Fra de kommende statsvejsprojekter ved vi, at der skal anvendes 32 % fyldsand, 40 % bundsikringsmateriale og 28 % stabilt grus. Det vil sige at der er et underskud på fyldsand. På sjælland er det hovedsagligt grus der er i grusgravene. Det betyder at der ikke er så meget af det fine materiale og derved ikke et overskud til f.eks. fyldsand.

Ændringer i forhold til de tidligere råstofplaner

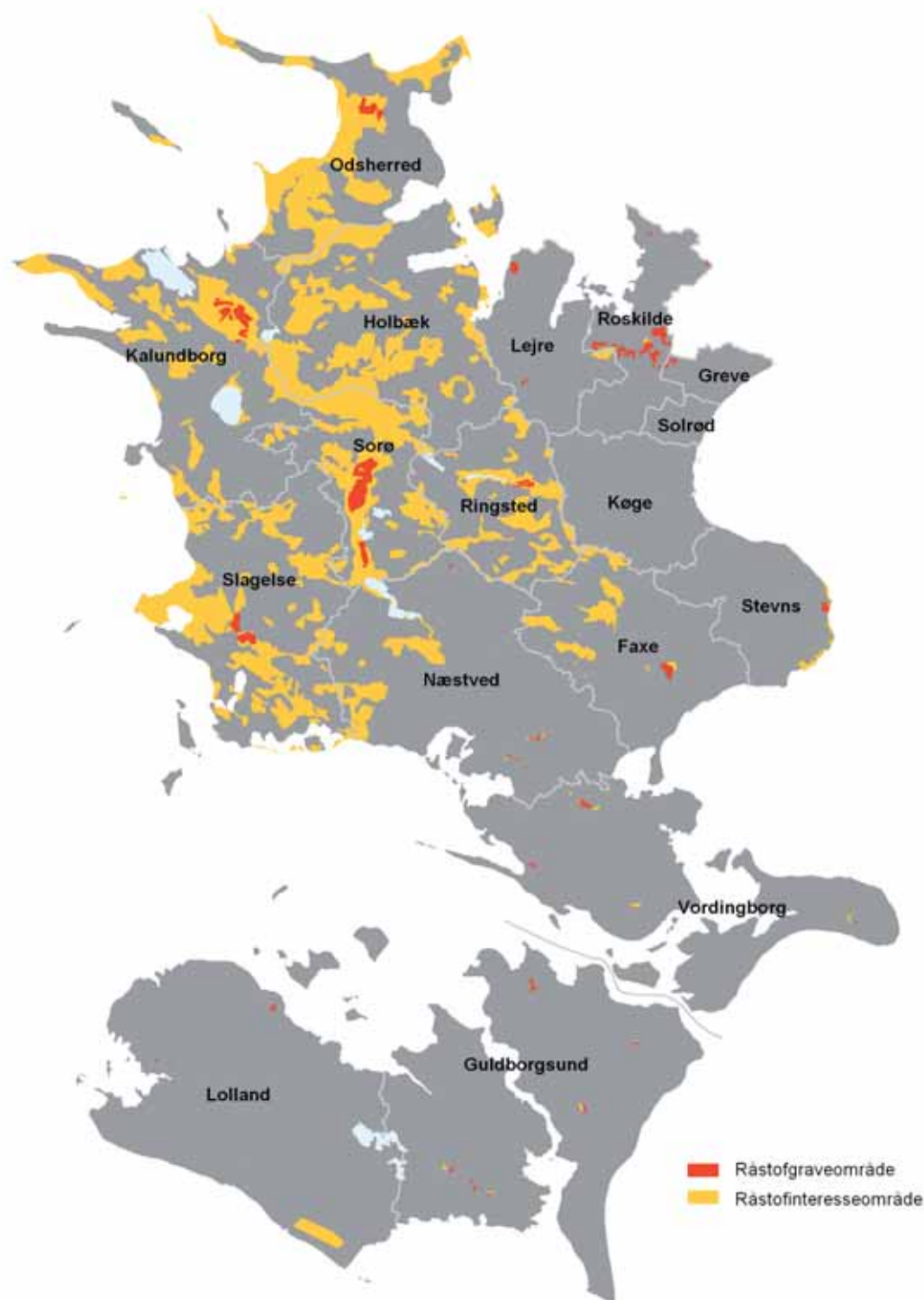
I den 1. offentlighedsfase indkom 42 skriftlige høringsbidrag hvoraf der var mange forslag til nyudlæg af graveområder. Det har ikke været praktisk muligt at vurdere de indkomne forslag inden

Betonmaterialer inddeles i 4 klasser efter anvendelse

- E – ekstremt aggressivt miljø (f.eks. broer, hvor betonen er udsat for saltvand, vind og vejr)
- A – aggressivt miljø
- M – moderat miljø
- P – passivt miljø (f.eks. indendørs brug – betongulve mm)

Figur 5

Forskellig baggrund for interesseudlæg

De tidligere amter i Region Sjælland har udlagt interesseområder på vidt forskellig baggrund. I Vestsjællands Amt har man valgt at kortlægge amtet for samtlige steder hvor der kunne tænkes at være en råstofforekomst uanset hvilke interesser der ellers måtte være indenfor området. Storstrøms Amt har derimod vurderet kendte interesser inden der er udlagt interesseområder, men eventuelle konflikter er ikke afvejet. Roskilde Amt har valgt ikke at udlægge råstofinteresseområder. Region Sjælland har bibeholdt de tidligere amters udlægning i denne råstofplan sammen med udlæg at interesseområder hvor interessenter har udtrykt interesse for et område. Region Sjælland har ikke foretaget en interesseafvejning indenfor de nyudlagte områder.

denne plan skulle foreligge. En stor del af områderne som blev foreslået ligger indenfor interesseområder i de tidligere regionplaner. De områder der i de indkomne forslag ikke i forvejen var udlagt, er det besluttet at udlægge som nye interesseområder. Derved bliver områderne reserveret til råstofudnyttelse indtil der er foretaget en afvejning mod andre interesser m.v. Sammenlagt er der tale om 17 nyudlæg i interesseområder på i alt ca. 600 ha. Figur 5 viser regionens arealudlæg af grave- og interesseområder.

I den anden offentlighedsfase indkom 80 høringsbidrag hvoraf nogle indeholdt forslag til nye udlæg af graveområder. Disse vil indgå i det kommende arbejde med at vurdere de indkomne forslag fra 1. høringsperiode på lige fod med disse, men de vil ikke blive udlagt som interesseområde i nærværende plan såfremt de ikke allerede er udpeget med den tilkendegivelse.

Høringsbidragene fra 1. og 2. offentlighedsperiode har i 6 tilfælde medført arrondering af graveområder. Det drejer sig om et område på 5,1 ha beliggende ved Bårse, Vordingborg Kommune. Området var udlagt som interesseområde af Storstrøms Amt og ligger som en kile ind i et eksisterende graveområde og forhindrer en optimal færdiggravning af området. Herudover

overgår endnu et eksisterende interesseområde på 8,7 ha ved Mogenstrup Ås, Næstved Kommune til graveområde. Der er tidligere gravet i området, og det udlægges således, at der kommer sammenhæng mellem de allerede udlagte graveområder. Området ligger udenfor den afsluttede fredningssag ved Mogenstrup Ås.

Derudover er der foretaget nogle små justeringer af et område i den nordlige del af Bjergsted graveområde. Det drejer sig om i alt 1 ha. I Ris-høj, Roskilde Kommune er der foretaget ændring i afgrænsningen af det eksisterende råstofgraveområde som medvirker til en optimal udnyttelse af forekomsten og det andrager en forøgelse af gravearealet på ca. 5 ha. En tilsvarende arrondering er foretaget ved Kaldredgård, Bjergsted Regionale Graveområde for at tilgodese en bedre landskabelig tilpasning af gravearealet samtidig med at forekomsten udnyttes mere optimalt.

Arronderingen ved Kaldredgård udgør ca. 7 ha. Endelig er der ved Busemark på Møn foretaget en mindre arrondering af graveområdet for at opretholde råstofforsyningen i denne del af regionen indtil der udlægges nye graveområder. Arronderingen er på ca 1 ha.

Et færdiggravet graveområde på 16,3 ha nord for Store Musse i Guldborgsund Kommu-

Regionen skal i den kommende planperiode kortlægge for nye råstofforekomster. Ved hjælp af en række geofysiske metoder kan de øverste meter (op til 60 meter) kortlægges. Sammen med boreprofiler kan der udarbejdes et geologisk billede af undergrunden med henblik på at finde egnede forekomster af grus, sand og sten til fremtidens bygge- og anlægsarbejder.

Når nye områder er blevet undersøgt for råstofinteresser har regionen mulighed for, i samarbejde med øvrige interessenter, at få afvejet hvilke interesser der konkret er i det undersøgte område. Når denne afvejning er foretaget vil regionen efterfølgende udlægge nye graveområder hvor man med stor sandsynlighed vil kunne forvente at få gravetilladelse.

ne udtages. Herudover udgår der ikke grave- og interesseområder.

Detaljeret visning af regionens graveområder findes i bilag 1-15.

Opgaver i de kommende år

Der lægges med denne plan op til at råstofplanen skal revideres om 4 år. I den kommende periode er der en række opgaver for regionen at løse:

- Der skal udlægges nye graveområder, hvor bla. de indkomne forslag vil blive vurderet med henblik på om de kan udlægges til graveområder.
- Der skal udføres kortlægning for råstoffer. Der skal iværksættes undersøgelser med henblik på at finde egnede potentielle graveområder med særlig fokus på den sydlige del af regionen, hvor der kun er få og små råstofgrave. Det vil være oplagt at der i relevant omfang samarbejdes med Region Hovedstaden, kommunerne og erhvervet i forbindelse med dette arbejde.
- Regionen vil allerede nu iværksætte undersøgelser med henblik på, at der i den reviderede råstofplan skal udlægges graveområder og råstofinteresseområder til at bidrage til særligt hovedstadsområdets nærområdes forsyning. Hvis det under arbejdet hermed viser sig hensigtsmæssigt og nødvendigt at udarbejde et rå-

stofplantillæg før den ordinære planrevision til sikring af råstofforsyningen, så skal arbejdet med et råstofplantillæg fremmes mest muligt.

- Regionen vil forsøge at få kortlagt hvor der er mangel på forskellige kvaliteter så forsyningen for alle kvaliteter kan holdes så lokalt som muligt.
- Regionen vil, evt. i samarbejde med vejdirektoratet, kigge på om der er nok lokale ressourcer til de statsvejprojekter, som allerede er projekteret.
- Der skal foretages en revurdering af interesseområder. Det er ikke hensigtsmæssigt at interesseområderne er udlagt på forskellig baggrund. Derfor vil regionen arbejde på, at grundlaget bliver harmoniseret inden næste plan foreligger.
- Regionen har også en opgave i at få sammenlagt data fra de tidligere amter således at der skabes et styringsværktøj med henblik på løbende at kunne vurdere restressourcerne i de udlagte graveområder.

Såfremt behovet opstår for udlæg af nye graveområder inden den reviderede råstofplan foreligger, kan det ske gennem tillæg til råstofplanen. Tillæg udarbejdes efter samme bestemmelser som råstofplanen.

UDGANGSPUNKT

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

SEKTORPLAN

Miljøvurdering af Region Sjællands forslag til råstofplan (SMV)

Regionens graveområder skal udlægges med omtanke. Der er derfor behov for en miljøvurdering af råstofplanen, som skal rumme mange forskellige interesser – fra beskyttelse af vores fortidsminder og grundvandsressource til nabohensyn og trafiksikkerhed

Råstofplanen tager udgangspunkt i regionplanlægningen

Hovedformålet med råstofplanen er at sikre mulighed en udnyttelse af råstofressourcen samtidig med, at der i overensstemmelse med råstoflovens § 3 varetages en lang række hensyn ift. bl.a. natur- og miljøbeskyttelse, byudvikling og infrastruktur-anlæg mv.

Forslag til råstofplan er i høj grad baseret på Roskilde (HURs), Storstrøms og Vestsjællands Amters tidligere regionplanlægning for råstoffer (nu landsplandirektiver). Dette planforslags retningslinjer er overvejende en redaktionel sammenskrivning af de tidligere amters retningslinjer. Samtidig er der kun i begrænset omfang udlagt nye arealer til grave- og råstofinteresseområder.

Med planforslaget har Region Sjælland tilstræbt at foretage en afbalanceret afvejning af de planlægningsmæssige hensyn, der fremgår af råstofloven.

Råstofplanen indgår ikke i direkte sammenhæng med øvrige planer o. lign., men det er vurderet at forslag til råstofplan ikke er i strid med arbejdet med bl.a. den regionale udviklingsstrategi, planlægningen efter miljømålsloven og bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder mv.

Miljøvurderingen fokuserer på planændringerne

Det fremgår af vejledning til lov om miljøvurdering af planer og programmer (LBK nr. 1398 af 22/10-07), at det ved revision af eksisterende pla-

UDGANGSPUNKT UDFORDRINGER RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

Miljøvurdering af planer – SMV

Miljøvurdering af planer og programmer kaldes undertiden for SMV, der står for Strategisk MiljøVurdering. Miljøvurdering af planer og programmer foregår på niveauet før projektniveauet, før VVM, og dermed også på et tidligere tidspunkt i beslutningsprocessen. Miljøvurderingen erstatter ikke planlovens krav om miljøvurdering af projekter der kan påvirke miljøet væsentligt.

Vurderinger af Virkninger på Miljøet – VVM

Formålet med at lave VVM er at vurdere de miljømæssige konsekvenser af anlæg og projekter – som må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt – inden bygherren må få tilladelse til at igangsætte projektet.

ner som hovedregel kun er ændringer i disse, der kræver en miljøvurdering, og kun hvis ændringerne vurderes at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet. Det fremgår tilsvarende af vejledning til råstofloven, at arealudlæg, der allerede er udpeget i en gældende plan, og som indgår i en ny plan, normalt ikke er omfattet.

Region Sjælland har alligevel vurderet, at planforslaget principielt er omfattet af krav om miljøvurdering, da der kan argumenteres for, at der er tale om en ny plan, idet forslag til råstofplan baseres på tre selvstændige plangrundlag og i en ny myndighed. Samtidig er det nu kommunerne, der meddeler gravetilladelser.

Udgangspunktet i eksisterende planlægning, herunder overvejende i eksisterende områdeudlæg, medfører at miljøvurderingens omfang er væsentlig mere begrænset, end hvis der havde været tale om et reelt nyt plangrundlag uden en forudgående planlægning.

Råstofloven medfører, at der skal laves en råstofplan. Det er ikke muligt at undlade at udarbejde en råstofplan. Derfor findes der i praksis ikke et 0-alternativ, sådan som det er beskrevet i miljøvurderingsloven. I denne miljøvurdering opfattes en uændret videreførelse af de tre tidligere regionplaner (landsplan-

direktiverne) derfor som 0-alternativet – et sammenligningsgrundlag.

Miljøvurderingen vil derfor have som særligt udgangspunkt at beskrive de miljømæssige konsekvenser af de planændringer, der er i forhold til den tidligere regionplanlægning.

I forbindelse med den 1. offentlige høring for råstofplanen indkaldte Region Sjælland samtidig bemærkninger til hvilke oplysninger, der bør indgå i denne miljøvurdering. Kulturarvsstyrelsen samt Greve, Lolland, Næstved og Roskilde kommuner har sendt bemærkninger hertil. Det blev foreslået at behandle følgende:

Miljøvurderingen skal være bred:

- Miljøvurderingen skal udover de egentlige miljøparametre vægte de hensyn, der er nævnt i råstoflovens formålsparagraf.

Byudvikling og infrastruktur:

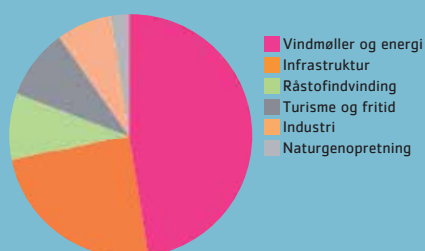
- Se på konsekvenser for hensigtsmæssig byudvikling og infrastrukturanlæg. Vurderingerne skal både ske ud fra de lokale forhold og de infrastrukturelle forhold for hele Sjælland.

Nabohensyn og trafiksikkerhed:

- Gener for naboer i form af støv og støj.
- Trafiksikkerhed i bynære områder.

Der udarbejdes ca. 40 plantillæg efter planloven med VVM-redegørelse om året. Ca. 15 % handler om råstofindvinding.

Påvirkning af natur og landskab:

- Påvirkning af natur.
- Påvirkning af landskab, herunder den sandsynlige fremtidige visuelle påvirkning af landskabet.

Drikkevand:

- Påvirkning af grundvand/drikkevandsressourcen.

Kulturmiljø og fortidsminder:

- En vurdering af det sandsynlige omfang af en evt. fremtidig gravnings påvirkning af kulturmiljøerne i og omkring graveområderne. Miljøvurderingen skal se på værdien og sårbarheden af de pågældende områder.

Efterbehandling:

- Efterbehandling skal ske så der tages hensyn til natur, landskab og grundvand. For at beskytte grundvand skal der efterbehandles til rekreative formål, naturformål eller ekstensivt landbrugs- eller skovdrift.

De nyudlagte graveområder

I forhold til den gældende regionplanlægning, er der med planforslaget medtaget 3 mindre nyudlæg af graveområde (arronderinger). Ingen af de 3 områder ligger inden for internationalt naturbeskyttelsesområde.

Et allerede udlagt råstofinteresseområde ved Bårse på 5,1 ha, der ligger som en kile ind i et eksisterende graveområde, udlægges som graveområde. Det giver mulighed for en mere optimal færdiggravning af området.

Området er i regionplanen udlagt til område med særlige drikkevandsinteresser samt jordbrugs- og beskyttelsesområde. Herudover er området udlagt til regionalt geologisk interesseområde. Områdets interesser er nærmere beskrevet i Storstrøms Amts tillæg nr. 8 til Regionplan 2001-2013. Herudover er der ikke væsentlige interesser i området.

Med hensyn til grundvandssbeskyttelsen medfører forslaget ikke væsentlige ændringer, idet regionplanens retningslinjer for beskyttelsen af grundvandet videreføres. Regionplanen afløses i 2009 af retningslinjer om grundvandsbeskyttelsen i kommuneplanen og senere også i de statslige vandplaner, der fastlægges efter miljømålsloven. Forslagets retningslinjer for efterbehandling stiller desuden krav om en efterfølgende arealanvendelse, der ikke udgør en risiko for grundvandsforurening. Ligeledes stiller forslaget krav om, at indvindingen ikke må påvirke grundvandsstanden væsentligt, og at tilladelse til indvinding under grundvandsspej-

UDGANGSPUNKT

UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

Lov om miljøvurdering af planer og programmer

§ 1. Lovens formål er at fremme en bæredygtig udvikling ved at sikre, at der foretages miljøvurdering af planer og programmer, hvis gennemførelse kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

Stk. 2. Miljøvurderingen omfatter vurderingen af planers og programmers sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser samt arkitektonisk og arkæologisk arv, og det indbyrdes forhold mellem samtlige disse faktorer.

let kan gives på baggrund af en konkret vurdering. Der er derfor ikke nogen lempelse af beskyttelsen. Regionplanretningslinjerne for jordbrugs- og beskyttelsesområde samt regionalt geologisk interesseområde videreføres tilsvarende.

Tilstanden i de nærvedliggende beskyttede naturtyper – eng, overdrev og sø – må ikke ændres uden forudgående dispensation efter naturbeskyttelsesloven, ligesom indvinding under grundvandsspejlet kræver en konkret vurdering. Der skal iøvrigt henvises til de statslige naturplaner.

Med udlægget sikres yderligere mulighed for indvinding af råstoffer i den sydlige del af regionen, hvor der ikke er udlagt meget graveområde. Udlægget vil derfor principielt medvirke til at mindske transportbehovet. Med hensyn til adgangsf forhold og trafikssikkerhed vurderes der ikke at være væsentlige ændringer, da området bliver en del af et igangværende graveområde. Afstandsf forhold til naboer mv. ændres heller ikke væsentligt.

Et allerede udlagt interesseområde på 8,7 ha ved Mogenstrup Ås til overgår også til graveområde. Der er tidligere gravet i området, og det udlægges således, at der kommer sammenhæng mellem de allerede udlagte og ikke færdiggravede graveområder.

Området er område med drikkevandsinteresser samt jordbrugs- og beskyttelsesområde og nationalt geologisk interesseområde. Området ligger udenfor den afsluttede fredningssag ved Mogenstrup Ås, der skal beskytte landskabelige og geologiske interesser. Områdets interesser er nærmere beskrevet i regionplantillæg nr. 8 til Regionplan 2001-2013. Herudover er der ikke væsentlige interesser i området.

Med hensyn til grundvandsbeskyttelsen medfører forslaget ikke væsentlige ændringer, idet regionplanens retningslinjer for beskyttelsen af grundvandet videreføres. Regionplanen afløses i 2009 af retningslinjer om grundvandsbeskyttelsen i kommuneplanen og senere også i de statslige vandplaner, der fastlægges efter miljømålsloven. Forslagets retningslinjer for efterbehandling stiller desuden krav om en efterfølgende arealanvendelse, der ikke udgør en risiko for grundvandsforurening. Ligeledes stiller forslaget krav om, at indvindingen ikke må påvirke grundvandsstanden væsentligt, og at tilladelse til indvinding under grundvandsspejlet kan gives på baggrund af en konkret vurdering. Der er derfor ikke nogen lempelse af beskyttelsen. Regionplanretningslinjerne for jordbrugs- og beskyttelsesområde videreføres tilsvarende.

§ 3. Når en myndighed i medfør af lovgivningen tilvejebringer følgende planer og programmer eller foretager ændringer deri, skal der udarbejdes en miljøvurdering:

- 1) Planer og programmer, som tilvejebringes inden for landbrug, skovbrug, fiskeri, energi, industri, transport, affaldshåndtering, vandforvaltning, telekommunikation, turisme, fysisk planlægning og arealanvendelse, og som fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, der er omfattet af bilag 3 og 4.
- 2) Andre planer og programmer, som kan påvirke et udpeget internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt.
- 3) Andre planer og programmer, som i øvrigt fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til projekter, som myndigheden vurderer kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

Tilstanden i den nærvedliggende beskyttede sø må ikke ændres uden forudgående dispensation efter naturbeskyttelsesloven, ligesom indvinding under grundvandsspejlet kræver en konkret vurdering.

Med udlægget sikres yderligere mulighed for indvinding af råstoffer i den sydlige del af regionen, hvor der ikke er udlagt meget graveområde. Udlægget vil derfor principielt medvirke til at mindske transportbehovet.

Med hensyn til adgangsforhold og trafikssikkerhed henvises til vurdering i regionplantillæg nr. 8 til Regionplan 2001-2013, hvoraf det fremgår, at der om muligt bør køres via område C (øst for) og Bøgesøvej. Afstandsforhold til naboer mv. ændres ikke væsentligt.

Endelig er der indstillet nogle små justeringer af et område i den nordlige del af Bjergsted graveområde. Det drejer sig om udlæg af ca. 1 ha samtidig med, at der udtages ca. 3 ha. Området ligger i regionplanens landskabsområde og område med særlige drikkevandsinteresser. Herudover er der ikke væsentlige interesser i området. Samlet set vurderes der ikke at være nogen væsentlige miljøforhold omkring ændringen af afgrænsningen. Den potentielle miljøpåvirkning reduceres principielt i og med, at det samlede graveområde mindskes.

Et færdiggravet graveområde på 16,28 ha nord for Store Musse i Guldborgsund Kommune udtages. Ændringen medfører ingen væsentlig miljøpåvirkning.

De nyudlagte interesseområder

I forbindelse med den forudgående offentlige høring har der været yderligere en række ønsker om udlæg af graveområde på i alt omkring 1100 ha. Der er ikke ved denne revision praktisk mulighed for at vurdere om disse områder bør medtages som graveområde ud fra en nærmere interesseafvejning. I det omfang områderne ikke allerede er udlagt som interesseområde er de nu udlagt til interesseområde med henblik på at sikre områderne til en evt. råstofgravning, indtil der er foretaget en nærmere vurdering af områderne. Der er i alt udlagt omkring 600 ha nyt interesseområde.

Da der ikke er taget endelig stilling til om områderne skal udlægges til graveområde eller om der kan meddeles gravetilladelse, hvilket samtidig kræver regionens samtykke, er der ikke foretaget en nøjere vurdering af de forskellige interesser i områderne. Det er dog undersøgt, at der ikke er internationalt naturbeskyttelsesområde inden for de udlagte områder.

UDGANGSPUNKT

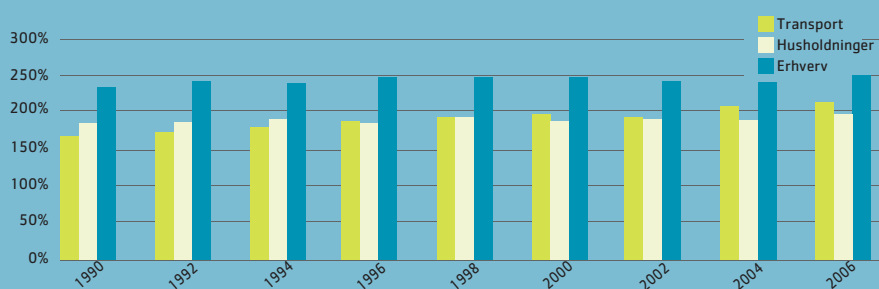
UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

Transportsektoren står for den største stigning i energiforbrug i % siden 1990 med i alt 27 %, hvor de øvrige sektorer viser en stigning på 6 og 7 % i samme tidsrum. Data fra Energistyrelsen.

Udvikling i energiforbrug på sektor

Man kan sige at udlægget af interesseområde i første omgang skal forhindre at potentielle graveområder overgår til anden arealanvendelse inden, der er foretaget en interesseafvejning. Udlægget medfører ikke, at der umiddelbart kan meddeles gravetilladelse. På denne måde minder områderne om de områder, der hverken er udlagt til grave- eller råstofinteresseområde. Udlægget kan derfor heller ikke siges at have væsentlig miljømæssig betydning.

Nyudlæggene af interesseområde ligger overvejende i de tidligere Roskilde og Storstrøms Amter, hvor der ikke i samme omfang som i det tidligere Vestsjællands Amt er udlagt interesseområde. På sigt vil områderne evt. kunne medvirke til at sikre en mere lokal og mindre transportkrævende indvinding.

Skal områderne ved senere planlægning overgå til graveområde, vil der evt. skulle foretages en miljøvurdering af denne planlægning.

Ændringer af retningslinjer

Hvis en ansøgning om råstoftilladelse vedrører et areal uden for de udlagte graveområder skal regionsrådet nu give samtykke. Inden kommunalbestyrelsen forelægger sagen for regionsrådet, skal ansøgningen være fuldt belyst, de fornødne under-

søgelser foretaget og kommunalbestyrelsen skal have vurderet, at tilladelse kan gives uden at tilsidesætte andre interesser. Det er nu præciseret, at der kun undtagelsesvis kan meddeles gravetilladelse uden for grave- og interesseområde. Retningslinjen om regionens samtykke skal sikre, at der forud for gravetilladelse uden for graveområde er foretaget en regional afvejning af områdets interesser. I forbindelse med denne afvejning kan regionsrådet også varetage de regionale miljømæssige hensyn.

Samtidig er arealreservationen for interesseområderne blevet skærpet, idet der nu stilles krav om at områderne skal undersøges for råstofinteresser, hvorefter regionen tager stilling til om de skal udnyttes, inden arealet kan overgå til anden anvendelse. Bestemmelsen skal sikre, at der om fornødent kan ske en regionalt bæredygtig og hensigtsmæssig udnyttelse af råstofressourcen inden arealet evt. overgår til anden arealanvendelse.

Generelt lægges der i retningslinjerne nu op til, at det er konkrete vurderinger, der skal lægge til grund for afgørelser om gravetilladelser, f.eks. om der kan indvindes under grundvandsspejl, og om der kan foregå råstofindvinding inden for vandværkernes kildepladszoner. Bestemmelsen skal sikre, at der så vidt muligt kan ske en udnyttelse af

Emissionstyper

De vigtigste emissionstyper, der optræder i forbindelse med forbrug af energi i form af dieselolie, el, olie og naturgas er: kuldioxid (CO_2), kvælstofoxider (NO_x), svovldioxid (SO_2), flygtige organiske forbindelser (VOC), kulilte (CO) og partikler.

Udledning af disse stoffer indebærer overordnede virkninger, der kan inddeles i tre kategorier:

- globale virkninger (emissionernes bidrag til drivhuseffekt),
- regionale virkninger (emissionernes bidrag til langtrækkende forurening og næringsstofberigelse)
- lokale virkninger (emissionernes bidrag til helbredsskader, materiel nedbrydning m.m.).

De største kilder til emission af de nævnte stoffer er energifremstilling og transport.

både råstof- og vandressourcen under nødvendig hensyntagen til de væsentlige miljømæssige forhold. Konkrete vurderinger vil således tage mere hensyn til de faktiske forhold, end hvis praksis administreres ud fra en generel bestemmelse.

Der skal nu overalt efterbehandles til naturformål, rekreative formål, ekstensiv landbrugsdrift eller ekstensiv skovdrift for bl.a. at modvirke risikoen for grundvandsforurening. Samtidig vil disse arealanvendelser tilgodese rekreative interesser o. lign. Hvis der graves under grundvandsspejl skal der nu overalt efterbehandles til naturformål eller rekreativt formål. Disse skærpelser vil medføre en forøget beskyttelse af grundvandsressourcen. Anden efterbehandling kan dog evt. tillades efter regionens forudgående samtykke. Regionen vil således kunne foretage en konkret vurdering af de miljømæssige forhold, inden en evt. tilladelse til anden efterbehandling.

Hvis råstofplanen ikke revideres som beskrevet ovenfor under »Ændringer af retningslinjer« vil man ikke opnå de miljømæssige fordele som ændringerne giver.

Den gældende regionplanlægning

Regionplanens grave- og interesseområder er ikke jævnt fordelt indenfor regionen. Dette bun-

der som udgangspunkt i geologiske forhold, da der er mest råstof i de tidligere Vestsjællands og Roskilde Amter. Herudover har der været forskellig tradition i forhold til udlæg af interesseområde, idet der særligt har været udlagt interesseområde i Vestsjællands Amt. Denne fordeling af områderne medfører et vist transportbehov.

I den gældende regionplanlægning, ligger en del grave- og interesseområder inden for områder udpeget til internationale naturbeskyttelsesområder. §§ 7 og 8 i bekendtgørelse om internationale naturområder, stk. 4, nr. 1, medfører dog, at der forud for en råstof tilladelse, uanset planstatus i råstofplanen, skal laves en forudgående vurdering af om tilladelsen kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Hvis der kan ske en væsentlig påvirkning, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering. Hvis konsekvensvurderingen viser, at området kan skades, kan der ikke meddeles tilladelse. Reglerne gælder i øvrigt uanset om råstofaktiviteten foregår i eller uden for det internationale naturbeskyttelsesområde. Udpegning vurderes derfor ikke at have væsentlig betydning i forhold til interesserne for de internationale naturbeskyttelsesområder.

Der lægges med planforslaget op til stort set at videreføre graveområderne uændret, ligesom der

UDGANGSPUNKT

UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

Region Sjælland har udarbejdet generelle retningslinjer på en række områder:

- Områdeudlæg (grave-, interesse- og øvrige områder)
- Grundvand
- Ressourceudnyttelse
- Efterbehandling
- Deponi af jord
- Oparbejdning af råstoffer
- Anmeldte rettigheder

i et vist omfang er udlagt interesseområde. Ved næste revision af råstofplanen vil det af hensyn til transportbehovet være hensigtsmæssigt at vurdere i hvilket omfang planen gennem nyudlæg evt. kan sikre en mere lokal forsyning. Denne vurdering kan evt. ske i samarbejde med erhverv, kommuner og Region Hovedstaden.

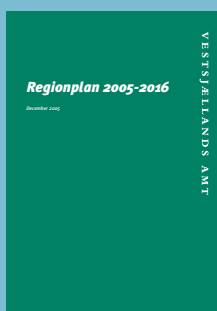
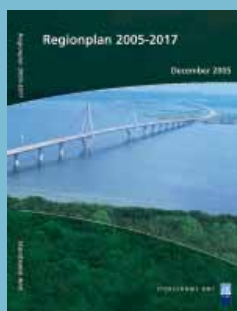
Overvågning og fremtidig planlægning

Der etableres ikke en selvstændig overvågning i konsekvens af miljøvurderingen. Gennem kravet om regionalt samtykke ved gravetilladelse uden for de udlagte graveområder samt evt. høring af regionen ved tilladelse inden for graveområde, har regionen mulighed for at følge udviklingen, og vurdere den enkelte sag konkret. Samtidig vil regionen frem mod næste revision af råstofplanen arbejde videre med kortlægningsarbejdet af råstofforekomsterne og det samfundsmæssige behov for råstoffer. I forbindelse med dette arbejde vil regionen følge op på planlægningen og den faktiske udvikling i indvinding og forbrug. Det kan samtidig hermed evt. vurderes om der er uhensigtsmæssigheder i den måde indvindingen foregår på.

OVERORDNET STRATEGI

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

SEKTORPLAN

De tre tidligere amters regionplaner kan findes på By- og Landskabsstyrelsens (tidligere Skov- og Naturstyrelsen) hjemmeside: <http://www.blst.dk/>

Sammenfattende redegørelse for miljøvurdering af Region Sjællands forslag til råstofplan (SMV)

Forslag til råstofplan var i den 2. offentlige høring ledsaget af en miljøvurdering. Efter miljøvurderingsloven (LBK nr. 1398 af 22/10-07) skal regionen ved den endelige vedtagelse af råstofplanen yderligere udarbejde en sammenfattende redegørelse for miljøforholdene. Denne sammenfattende redegørelse bygger videre på miljøvurderingen, der i øvrigt fortsat er indarbejdet i den endelige råstofplan.

I miljøvurderingen er der primært fokus på ændringer i forhold til den forudgående planlægning (regionplanerne/landsplandirektiv). Denne sammenfattende redegørelse vil på tilsvarende måde primært fokusere på de planændringer, der følger af den endelige vedtagelse af råstofplanen, og sammenholdes med det offentliggjorte planforslag. Herudover vil redegørelsen behandle de 2 høringsbidrag som regionen fik til miljøvurderingen i den 2. offentlige høring.

Næstved Kommune og Kalundborg Kommune har bemærkninger specifikt til miljøvurderingen. Bemærkningerne er også medtaget i hvidbog for 2. offentlige høring. Regionen tager Kalundborg Kommunes bemærkning til efterretning og vil også henvise til de statslige naturplaner i miljøvurderingen. Næstved Kommune anbefaler, at miljøvurderingen omfatter en nærmere vurdering af den sandsynlige fremtidige visuelle påvirkning af landskabet og den evt. fremtidige påvirkning af kulturmiljøerne i og omkring graveområderne. Ved denne revision af råstofplanlægningen er der i alt foretaget 6 mindre nyudlæg (arronderinger) af graveområde, på i alt ca. 25 ha. Heraf er de 3 arronderinger beskrevet i miljøvurderingen, mens de 3 sidste på i alt ca. 12 ha først er udlagt efter partshøring i forbindelse med den endelige vedtagelse af råstofplanen. Det er regionens vurdering, at disse udlæg kun vil kunne påvirke land-

UDGANGSPUNKT

UDFORDRINGER

RÅSTOFPLAN • REGION SJÆLLAND

Planloven

Danmark har et enkelt og klart planlægningssystem med en stærk decentraliseret ansvarsfordeling. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for den sammenfattende arealregulerende kommuneplanlægning og lokalplanlægningen. Regionsrådet udarbejder en strategisk plan for den regionale udvikling. Miljøministeren har ansvaret for gennem landsplanlægningen at sikre nationale interesser.

skab og kulturmiljø marginalt, fordi der er tale om justeringer af eksisterende graveområder. Regionen vil i forbindelse med den kommende planrevision desuden foretage en nøjere gennemgang af arealinteresserne i de udlagte områder. Skal der i planperioden meddeles gravetilladelse i et interesseområde, vil dette først kunne ske efter en konkret vurdering, herunder af eksempelvis landskab og kulturmiljø.

Som følge af Miljøministeriets indsigelse er retningslinjen for interesseområder blevet skærpet, så der kun undtagelsesvis og i begrænset omfang kan meddeles gravetilladelse i interesseområde. Denne ændring medfører principielt en yderligere beskyttelse af de øvrige arealinteresser, herunder eksempelvis landskab og kulturmiljø. Miljøministeriets indsigelse har desuden ført til, at der inden for det tidligere Roskilde Amt ikke må gives tilladelse til ny råstofindvinding i kildepladszoner, hvilket også skærper beskyttelsen af vandforsyningsinteresserne.

Herudover er der ikke foretaget væsentlige ændringer af råstofplanen i forbindelse med den endelige vedtagelse, dog er der foretaget en større redaktionel konsekvensrettelse, således at interesseområde i den tidligere Suså Kommune rettelig udgår.

Det fremgår af miljøvurderingen, at råstofplanen på visse områder vil medføre miljømæssige fordele i forhold til den forudgående planlægning (regionplanerne/landsplandirektiv). Samtidig er der dog ikke tale om meget markante forskelle mellem denne forudgående planlægning (»0-alternativet«) og den nu vedtagne råstofplan, idet råstofplanen i høj grad er baseret på den forudgående planlægning.

Som det fremgår af miljøvurderingen, etableres der ikke en selvstændig overvågning i konsekvens af miljøvurderingen. Gennem kravet om regionalt samtykke ved gravetilladelse uden for de udlagte graveområder – samt evt. orientering/høring af regionen ved tilladelse inden for graveområde – har regionen mulighed for at følge udviklingen. Samtidig vil regionen frem mod næste revision af råstofplanen arbejde videre med kortlægningen af råstofforekomsterne og det samfundsmæssige behov for råstoffer. I forbindelse hermed vil regionen følge op på planlægningen og den faktiske udvikling i indvinding og forbrug. Det kan samtidig hermed evt. vurderes, om der er uhensigtsmæssigheder i den måde, indvindingen foregår på.

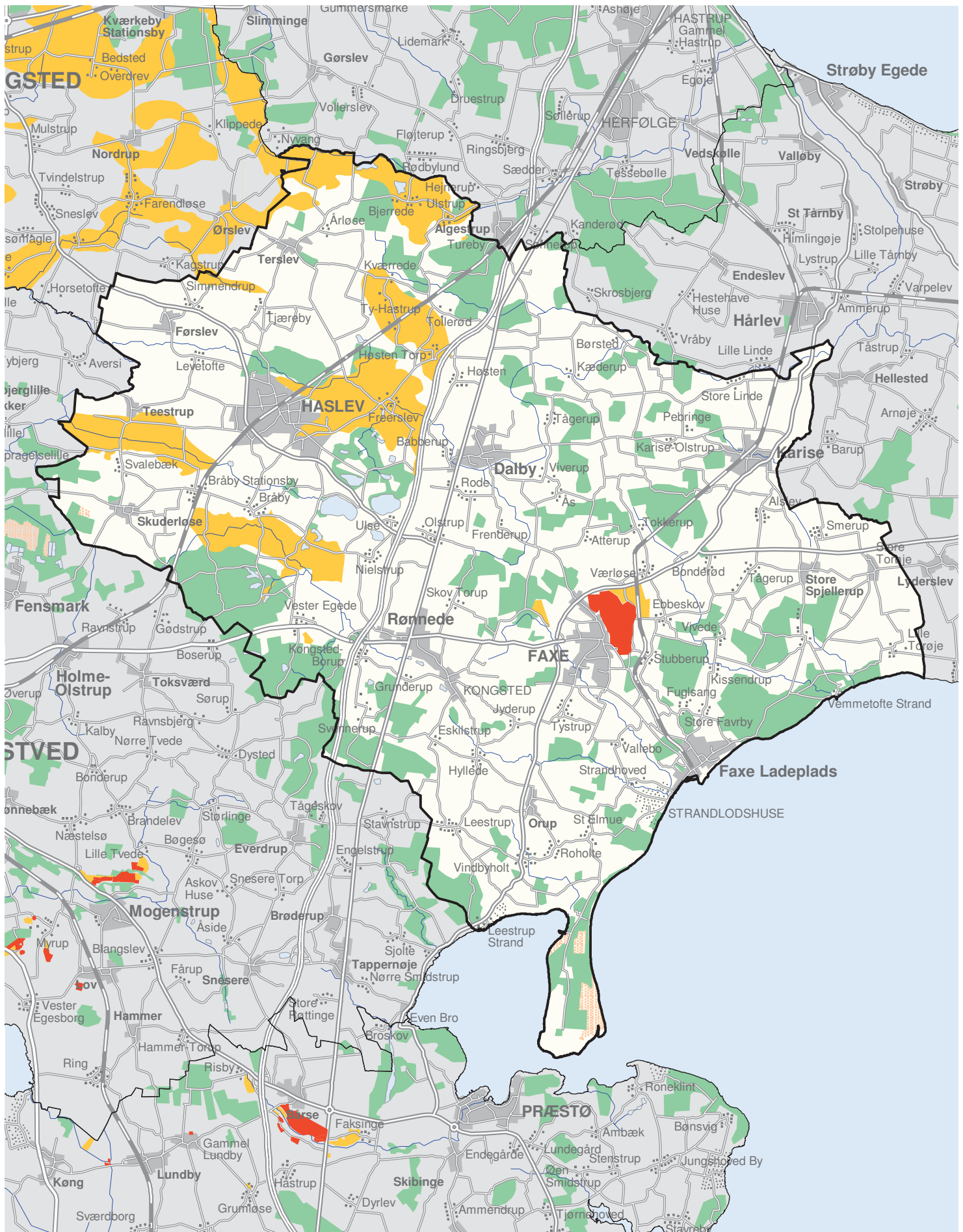

Bilag

Som bilag til råstofplanen er der givet et oversigtskort over kommunerne. Det er kun de kommuner hvor der er udlagt graveområder, som der er kortbilag til. Efter oversigtskortet vises der et mere detaljeret kort over graveområderne.

På Region Sjællands hjemmeside: <http://webkort.regionsjaelland.dk/> kan man på matrikelniveau finde oplysninger om, hvorvidt der er udlagt grave- eller interesseområde.

Faxe Kommune

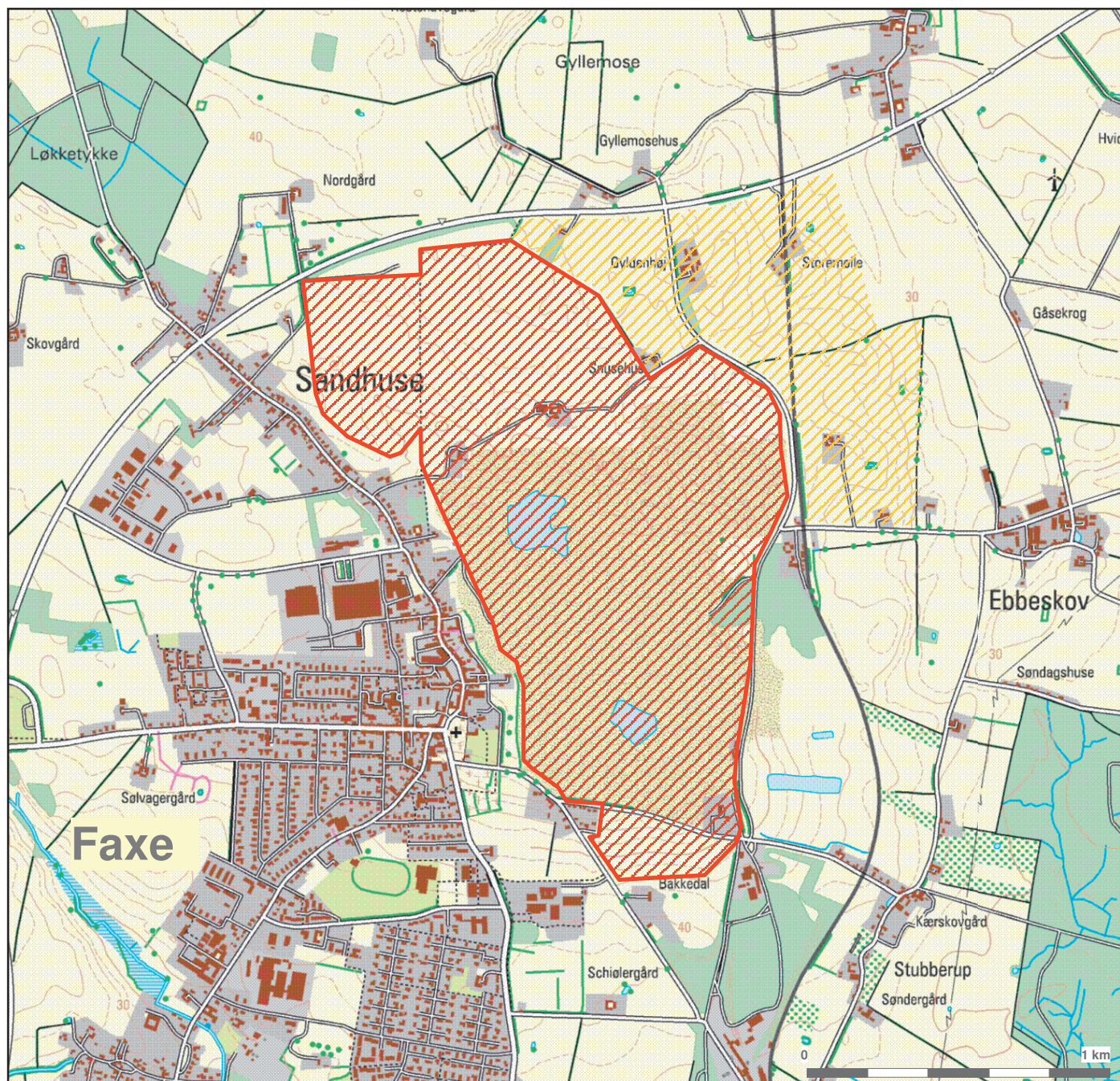

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

0

8 km

Faxe Kommune

Faxe Kalkbrud

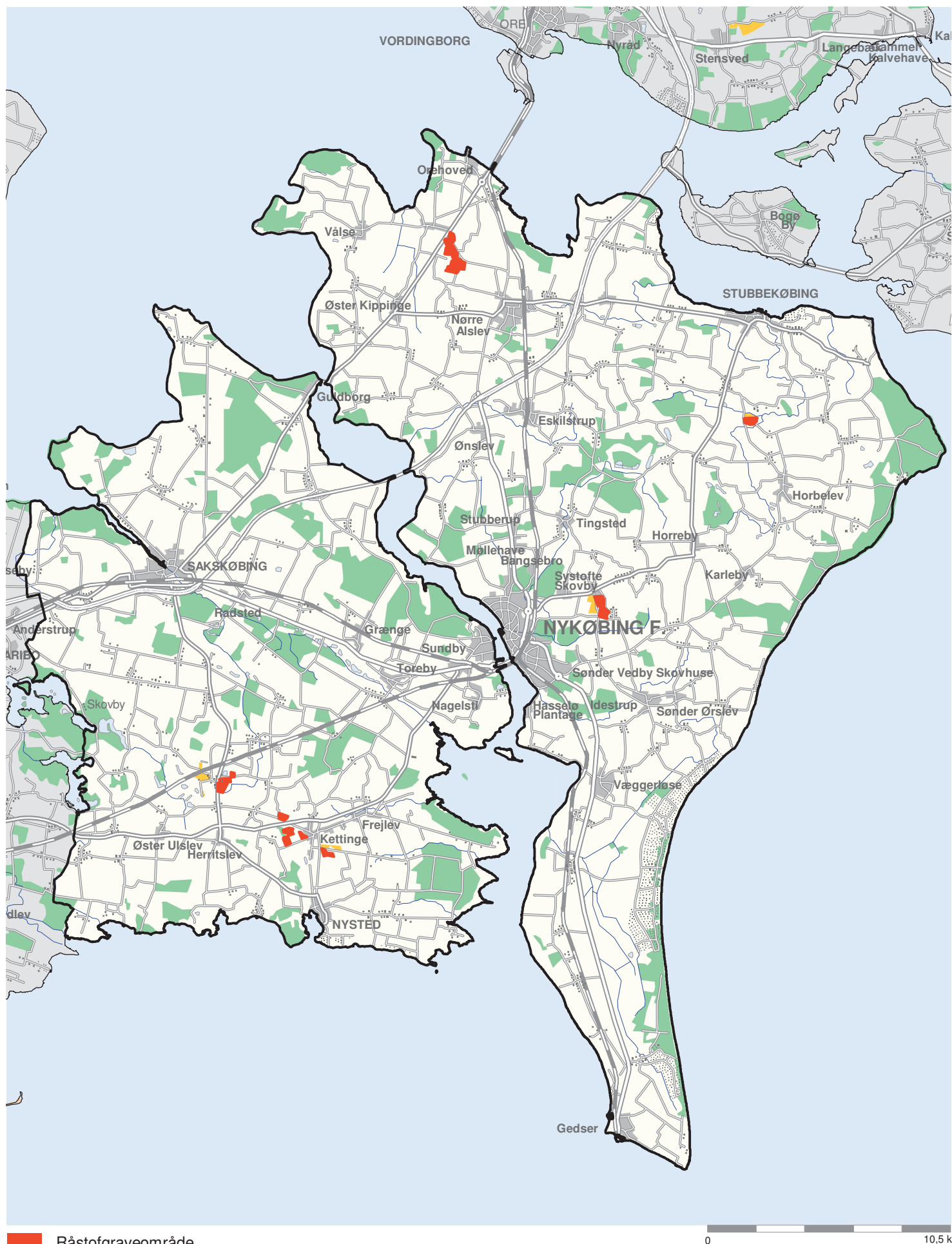

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

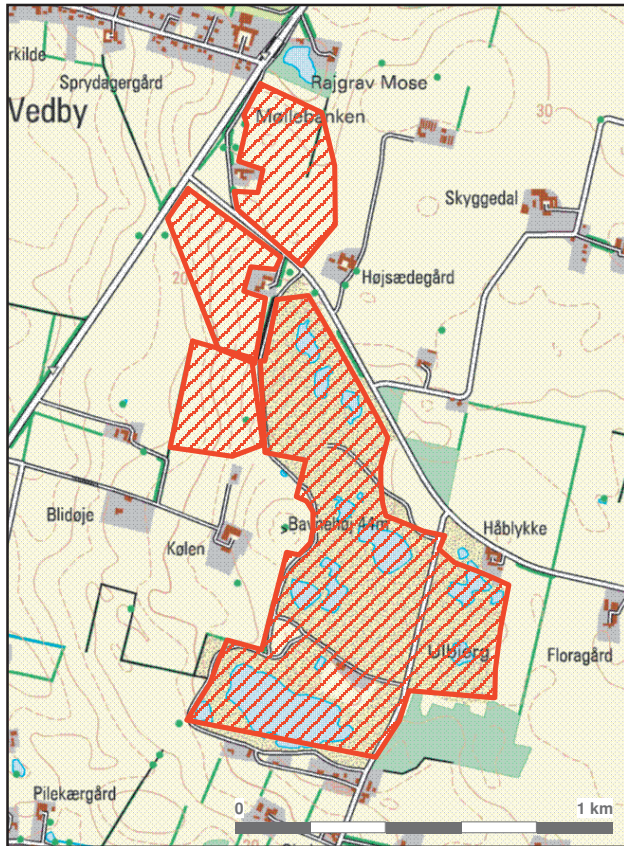
Guldborgsund Kommune

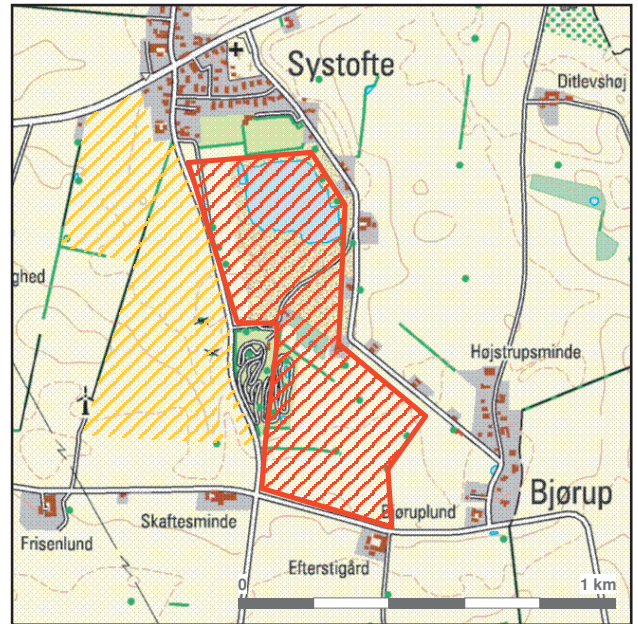
- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

0 10,5 km

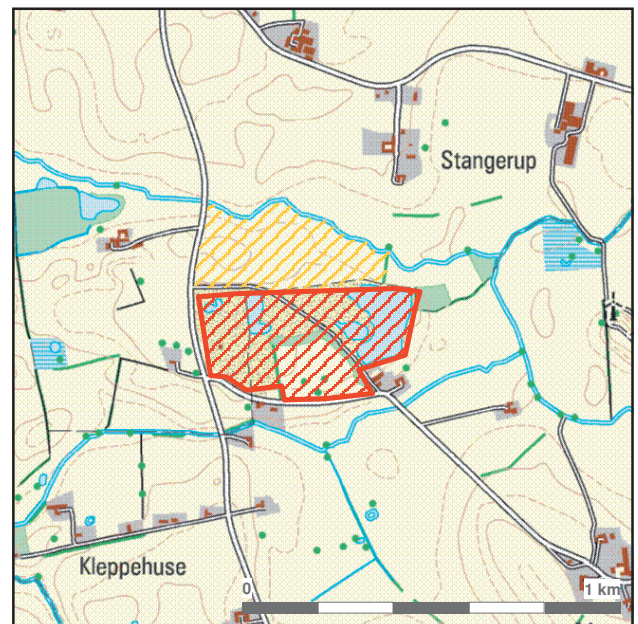
Guldborgsund Kommune

Ved Nørre Vedby

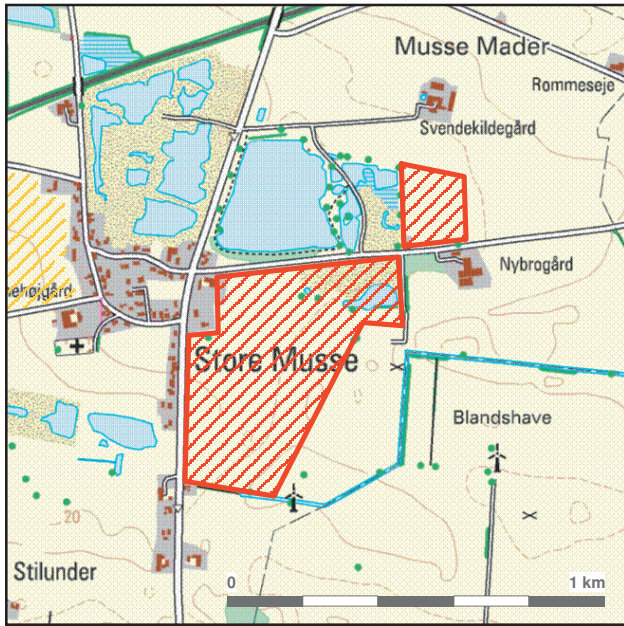
Ved Systofte

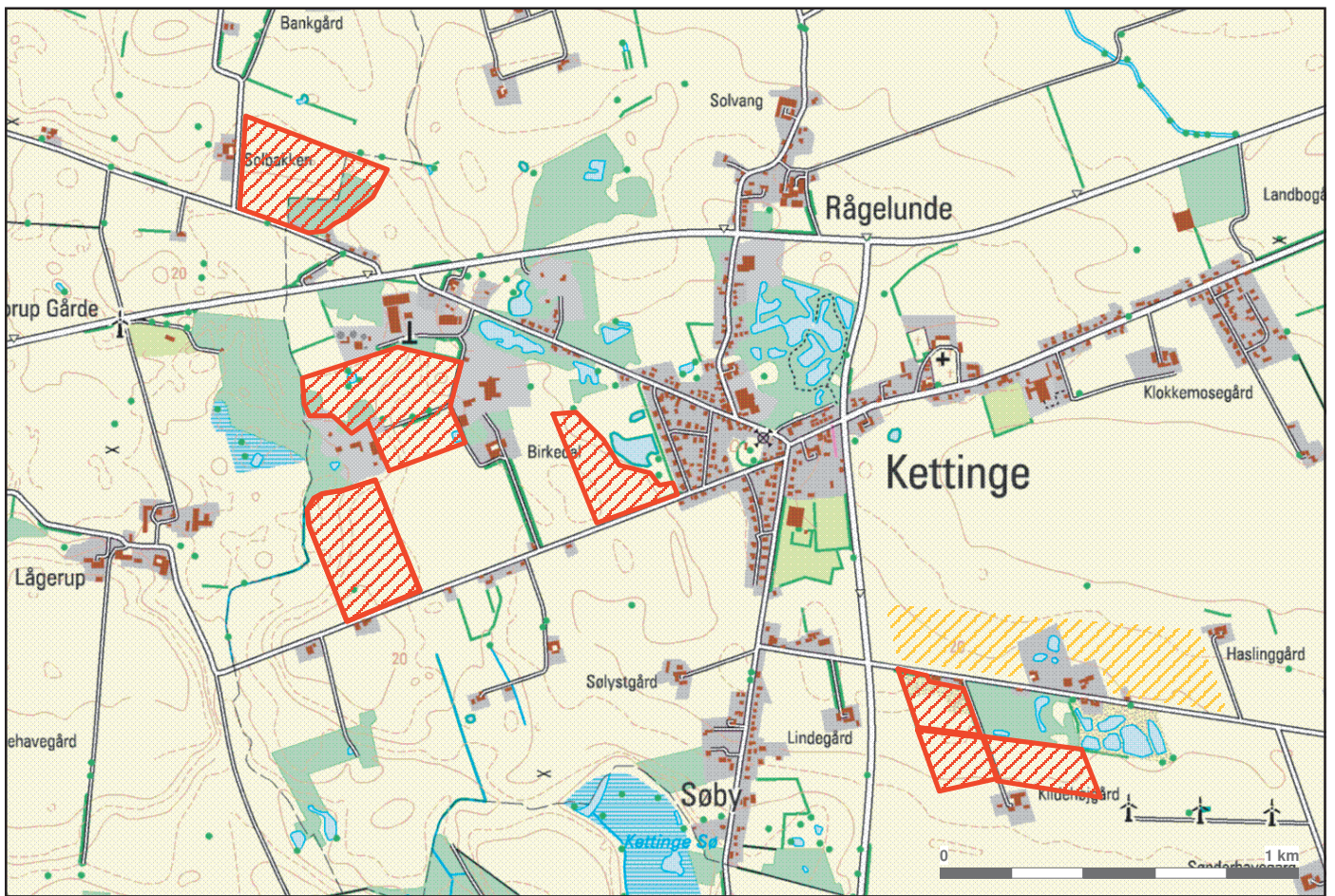
Ved Maglebrænde / Nørre Tåstrup

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Guldborgsund Kommune

Ved Store Musse

Kettinge

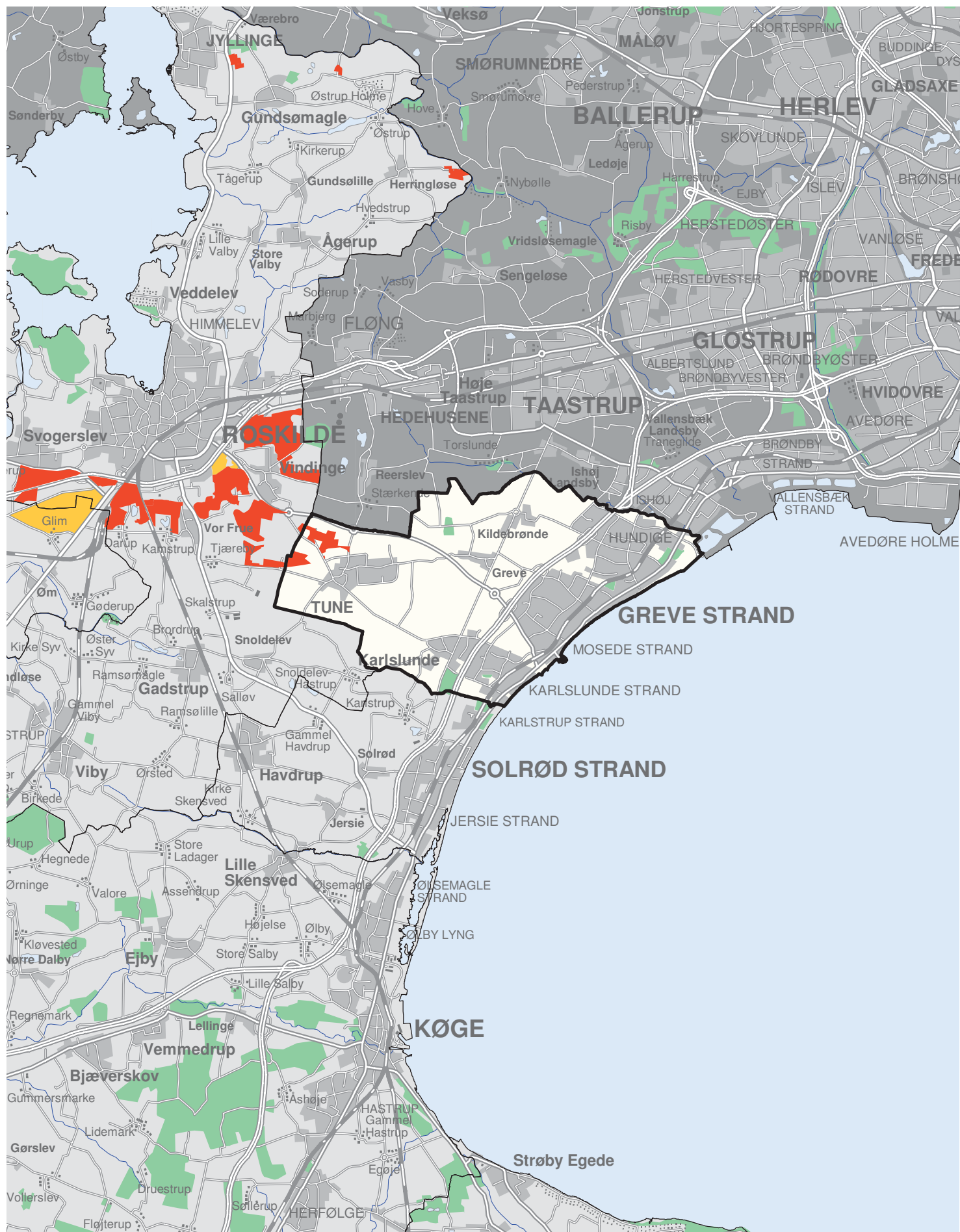

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

Greve Kommune

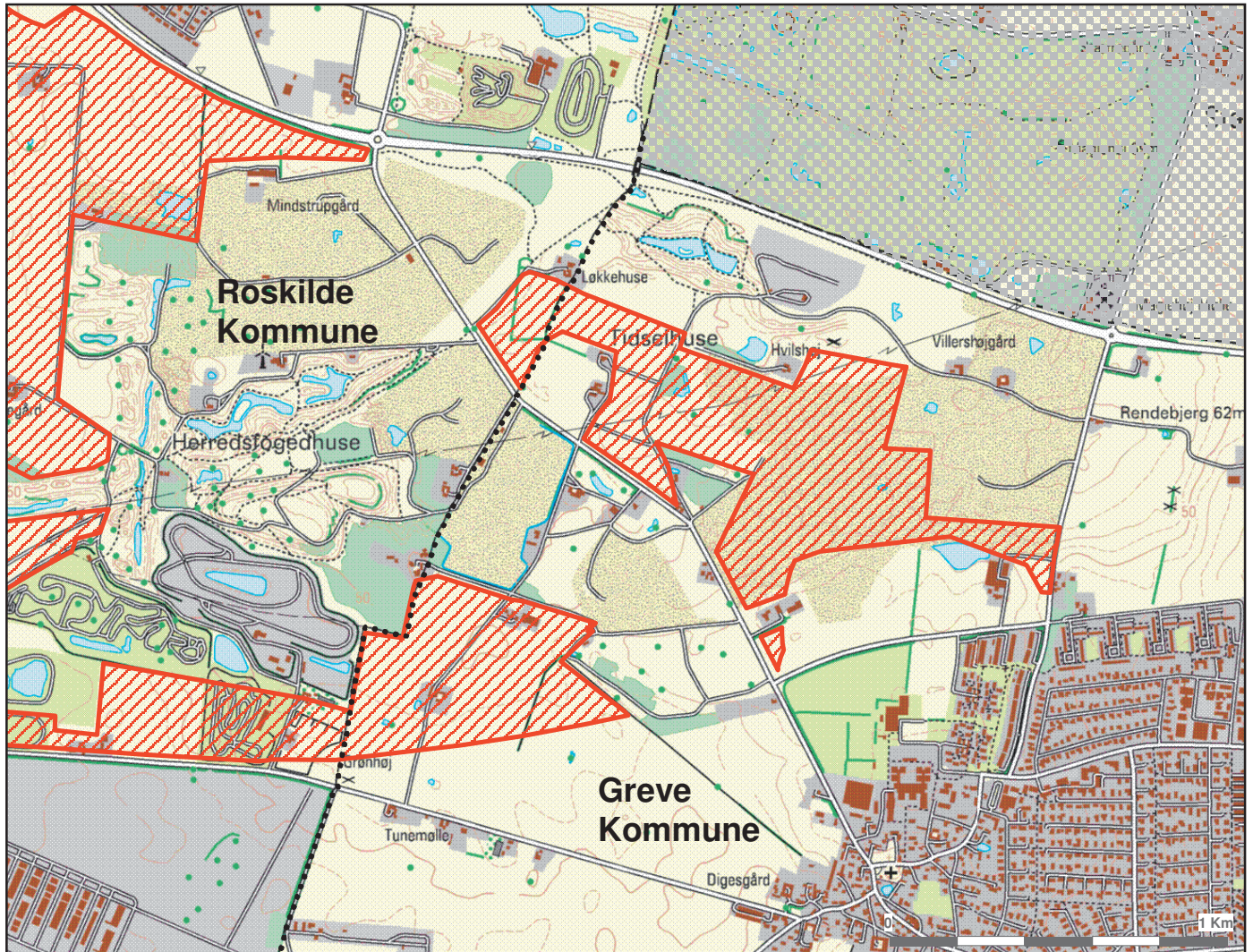

 Råstofgraveområde

 Råstofinteresseområde

A horizontal scale bar with a total length of 8 km. It is divided into four equal segments by three vertical tick marks. The label '0' is at the left end, and '8 km' is at the right end.

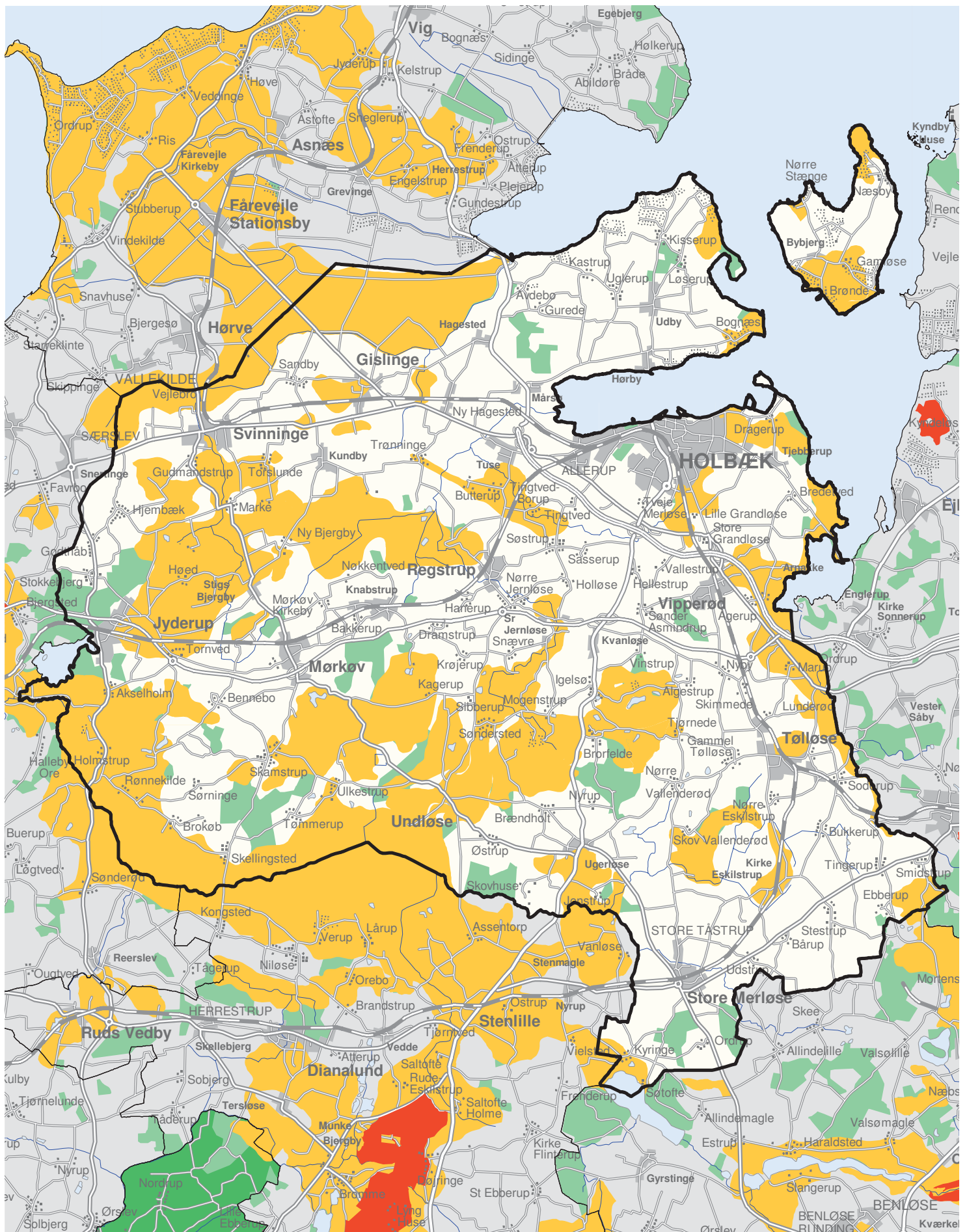
Greve Kommune

Ved Vindinge

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Holbæk Kommune

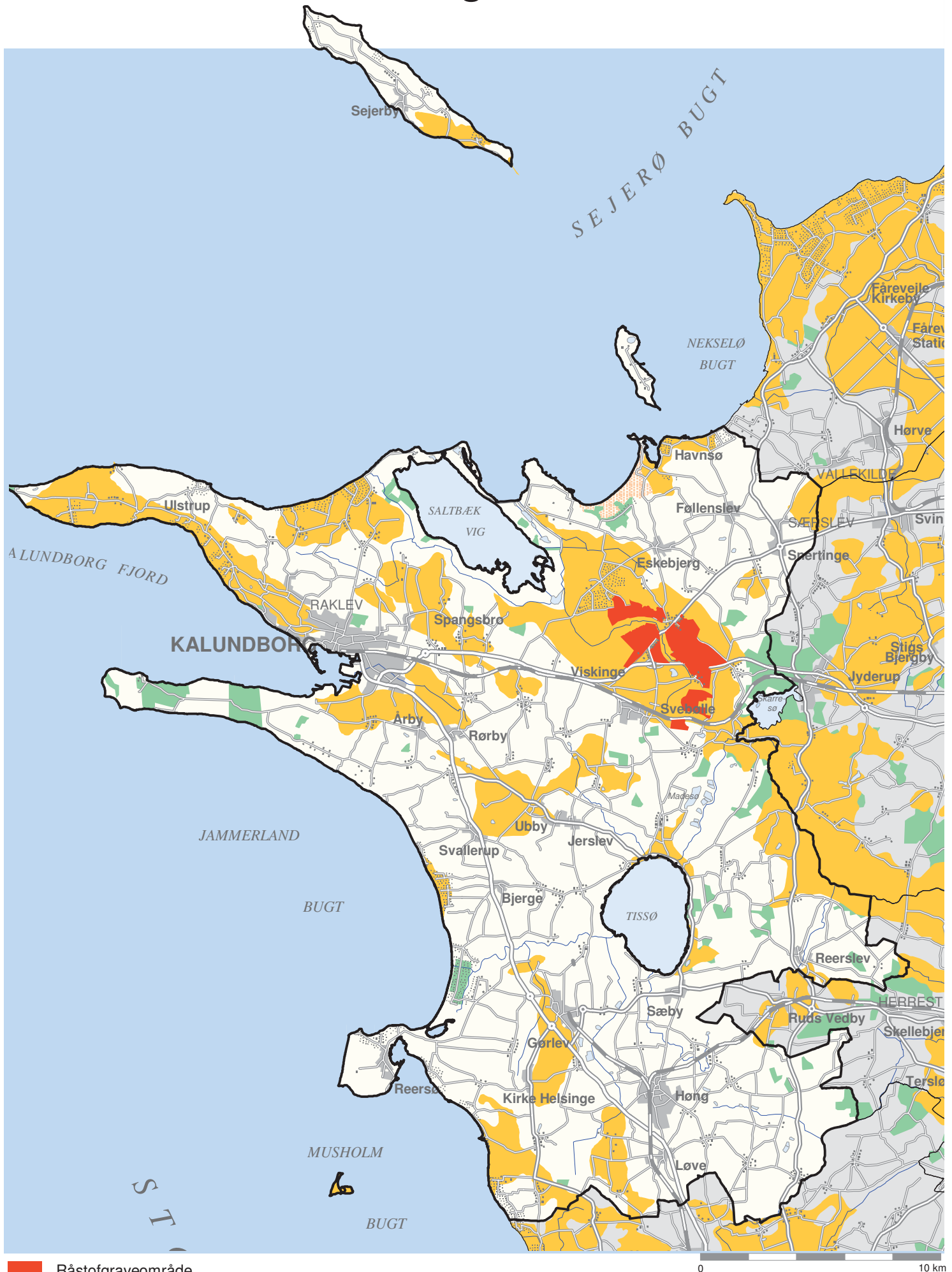

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

0

8,5 km

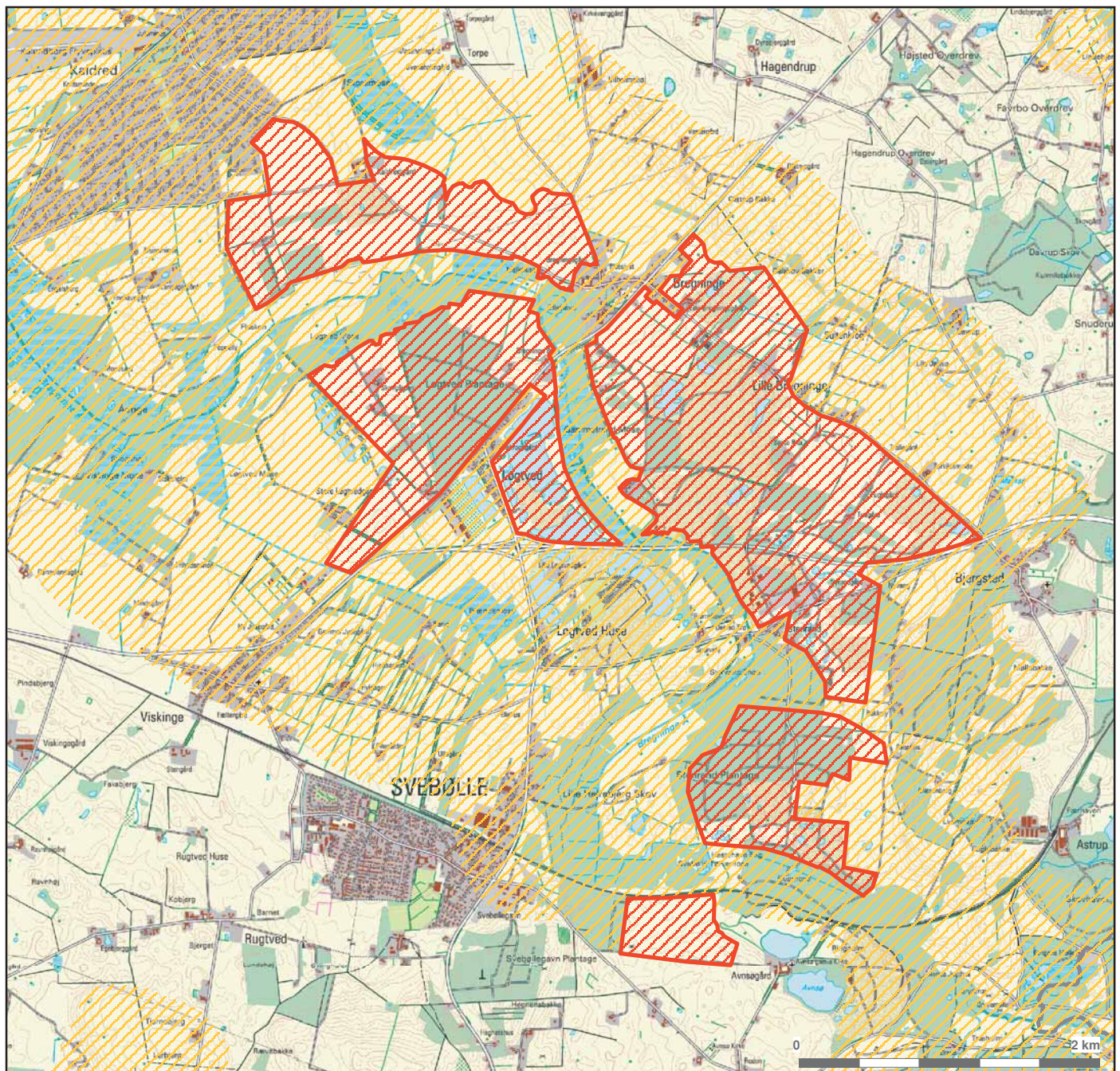
Kalundborg Kommune

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

0 10 km

Kalundborg Kommune

Ved Bjergsted / Svebølle

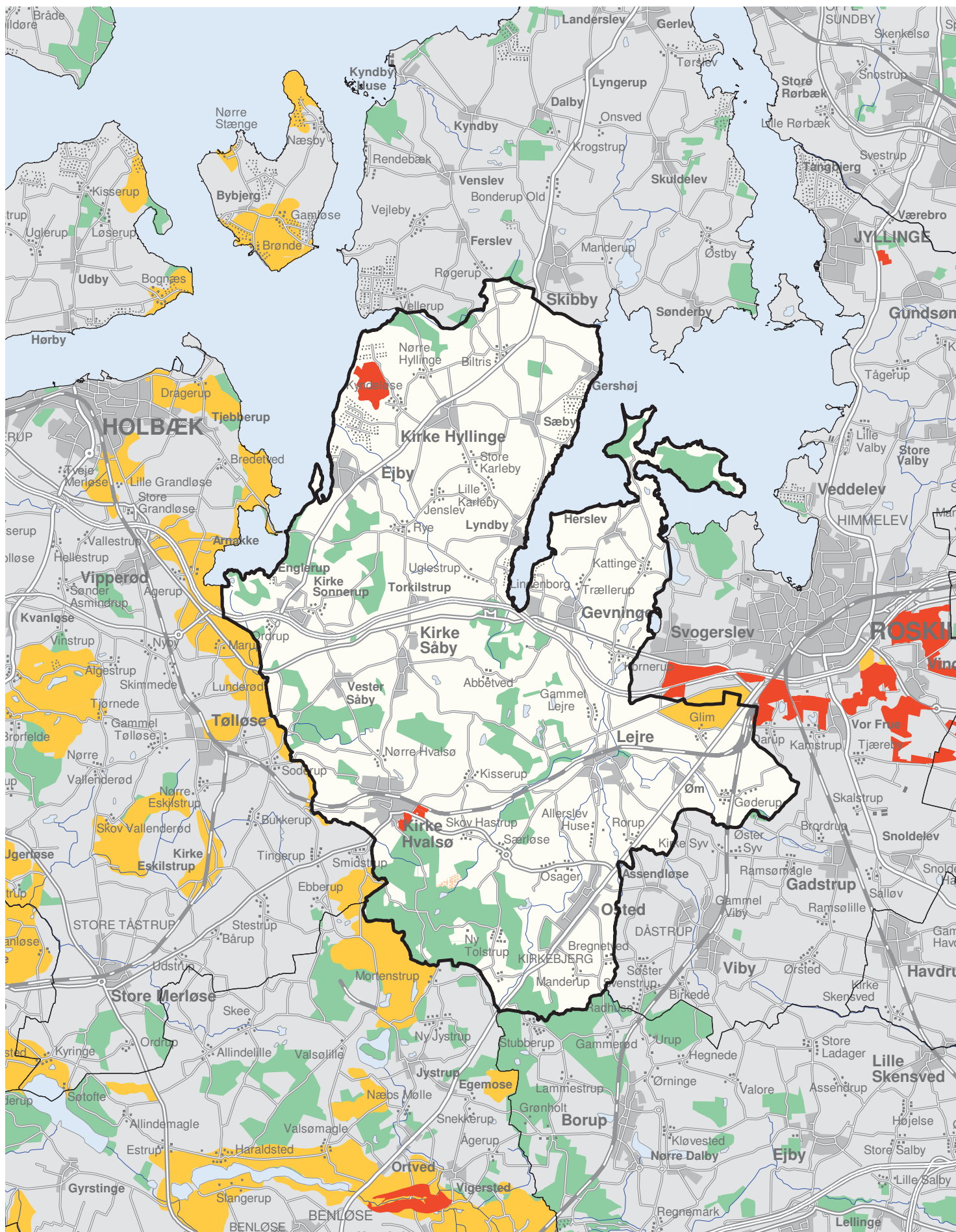

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

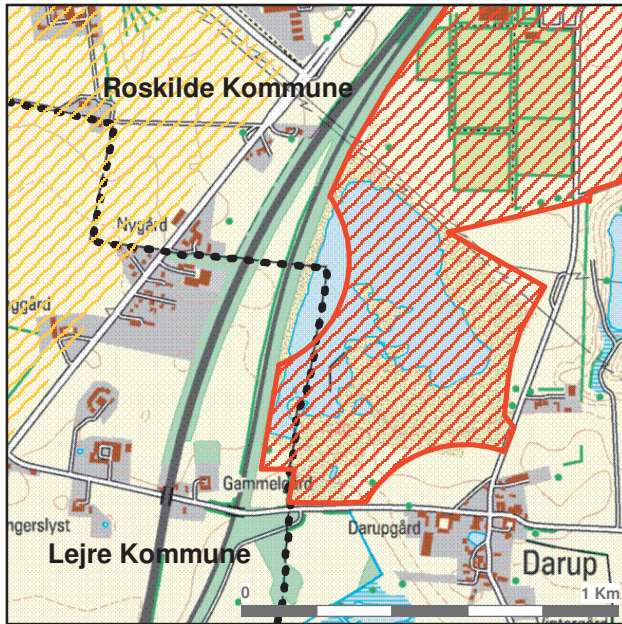
Lejre Kommune

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

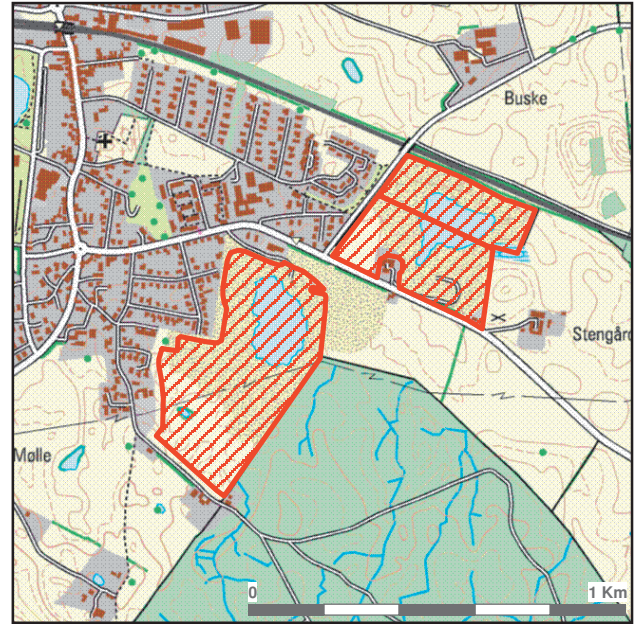
0 8 km

Lejre Kommune

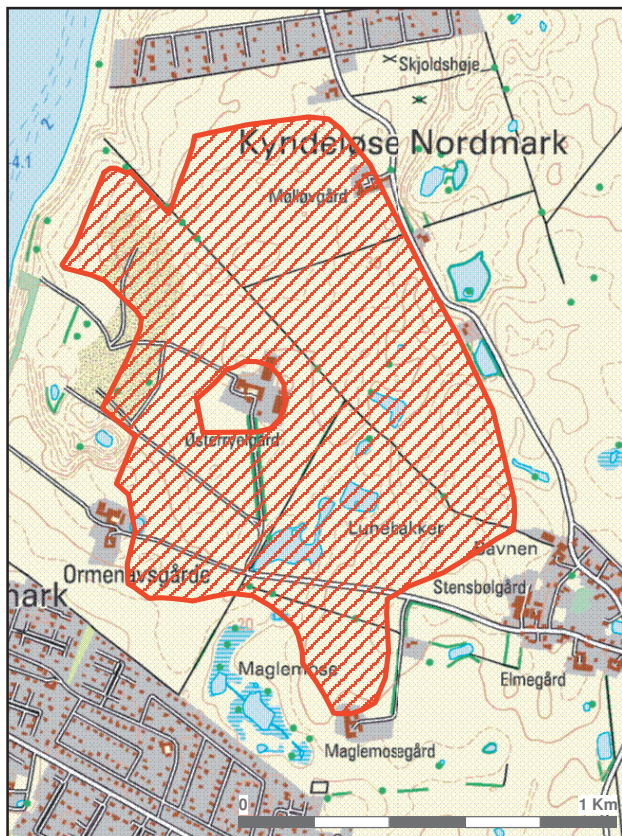

Ved Darup

--- Kommunegrænse

Ved Kirke Hvalsø

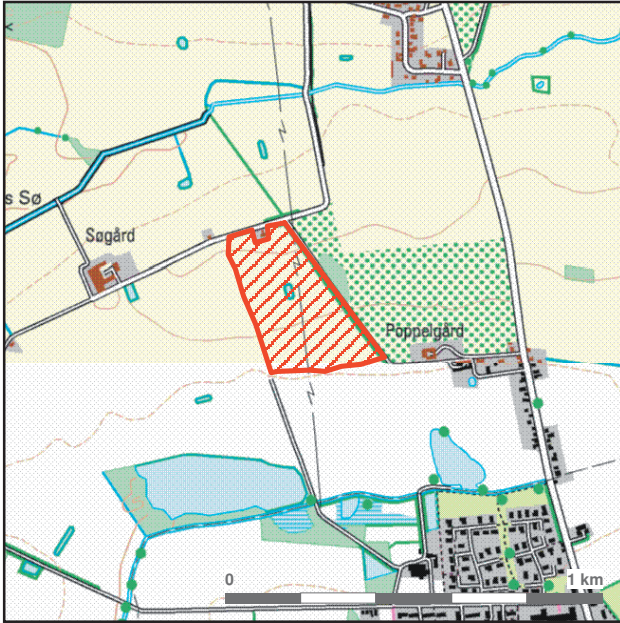
NV for Kyndeløse

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

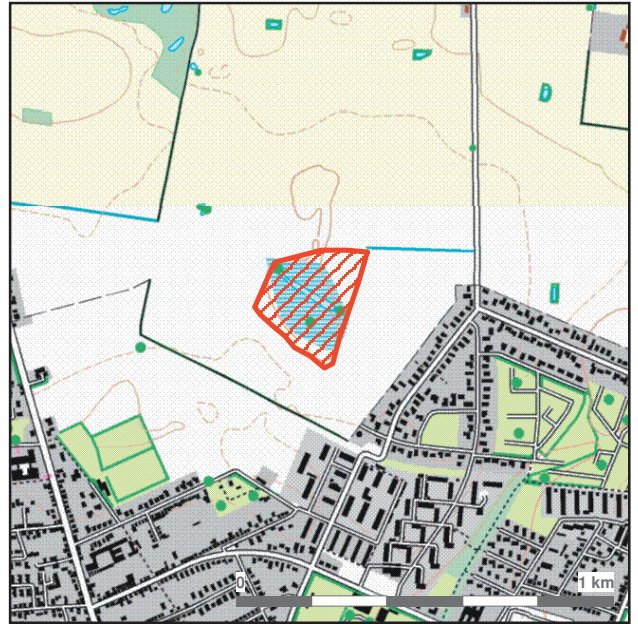
The map displays the Nakskov region, a coastal area in Denmark. The city of Nakskov is centrally located, with its harbor and surrounding urban areas highlighted in red. To the west, the Nakskov Fjord is visible, and to the east, the Femern Sund is shown. The map includes numerous smaller settlements and landmarks, such as Rødbjerg, Femern Bælt, and the Nakskov Fjord. The map is color-coded with green for land and blue for water. The city of Nakskov is highlighted in red, and the Rødbjerg area is highlighted in orange. The map is oriented with North at the top.

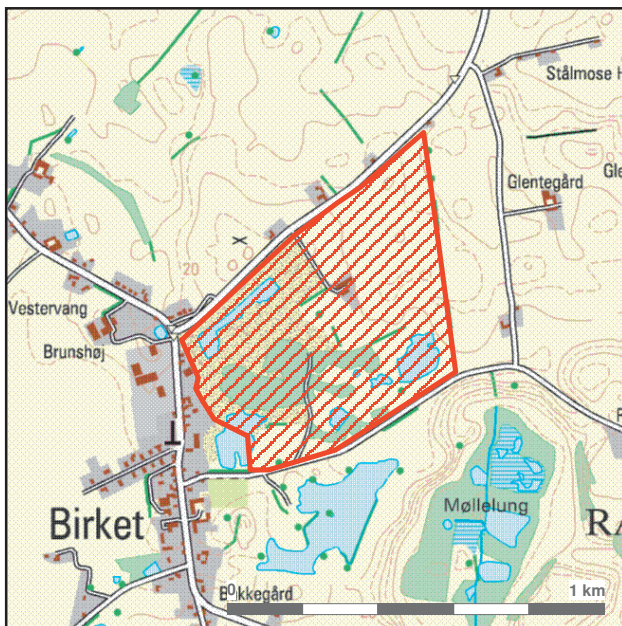
Lolland Kommune

Nord for Nakskov (vest)

Nord for Nakskov (øst)

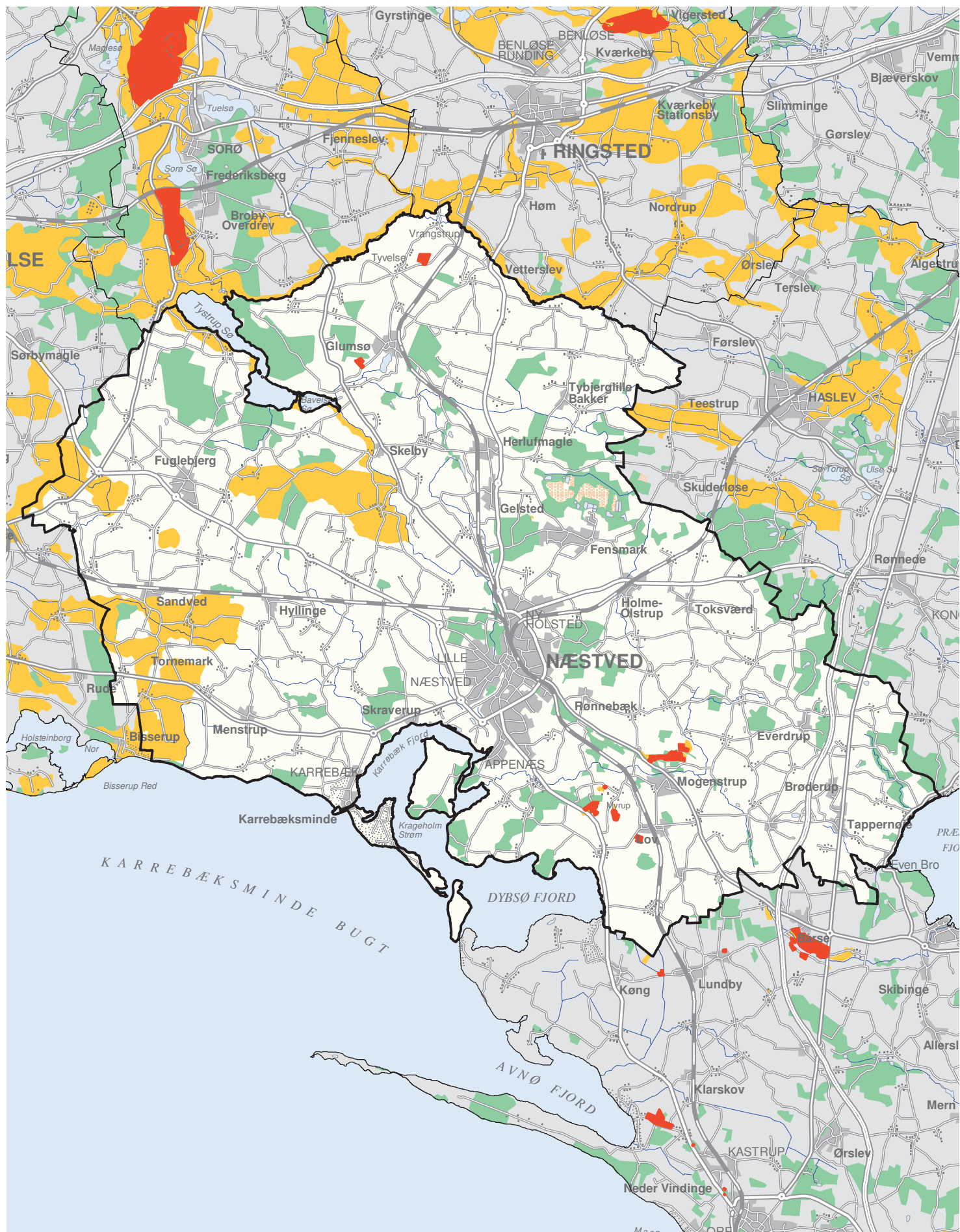
Ved Birket

Ved Hobyskov

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Næstved Kommune

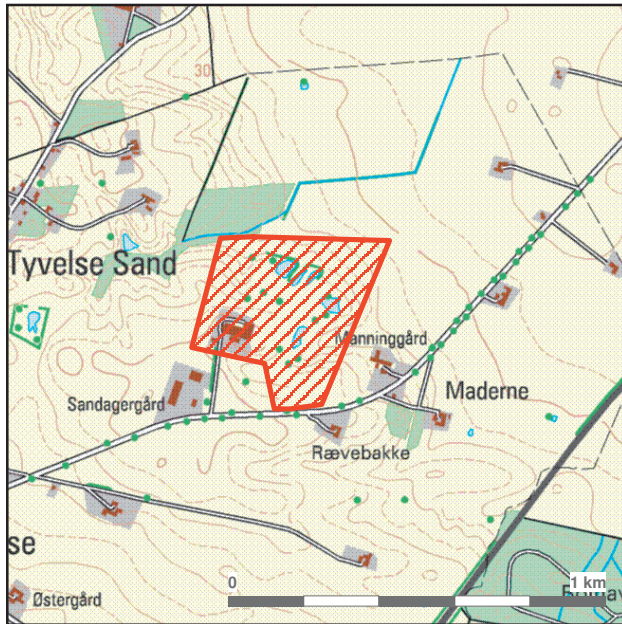

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

0

10,5 km

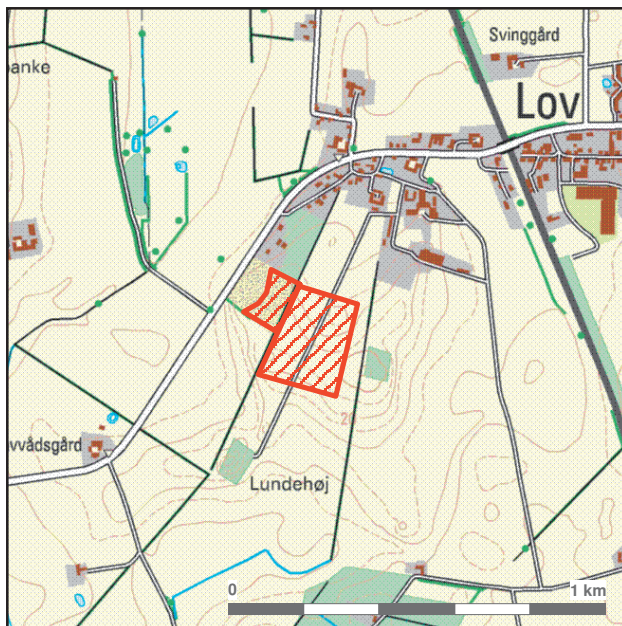
Næstved Kommune

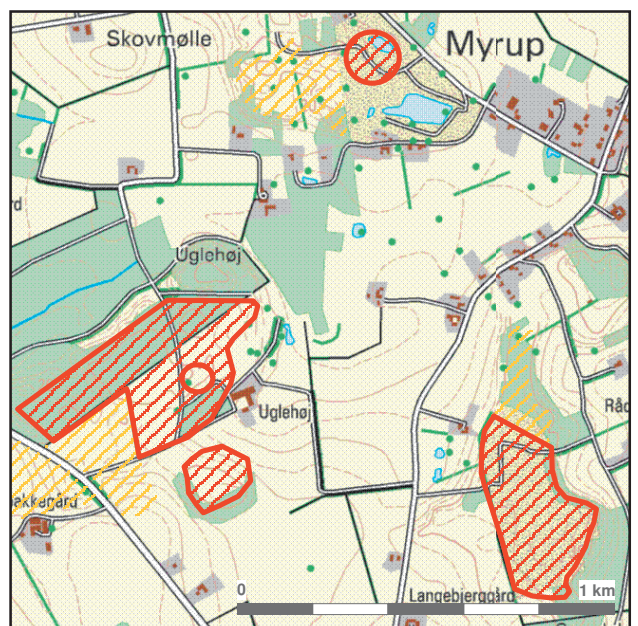
Ved Tyvelse / Vrangstrup

SV for Glumsø

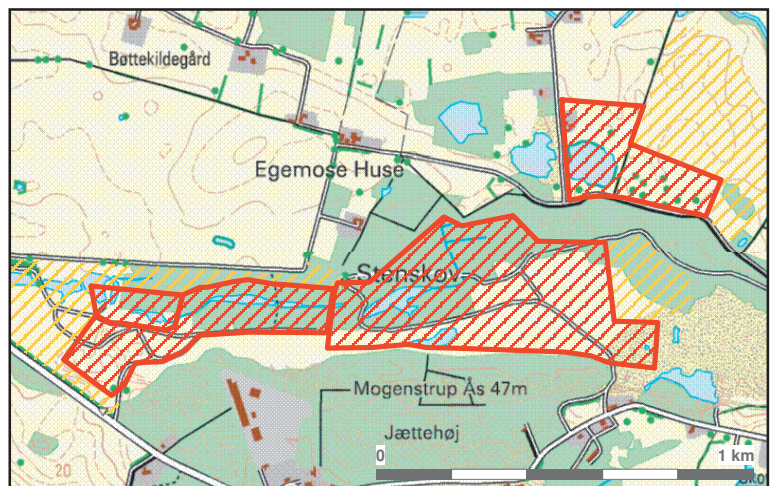

Ved Lov

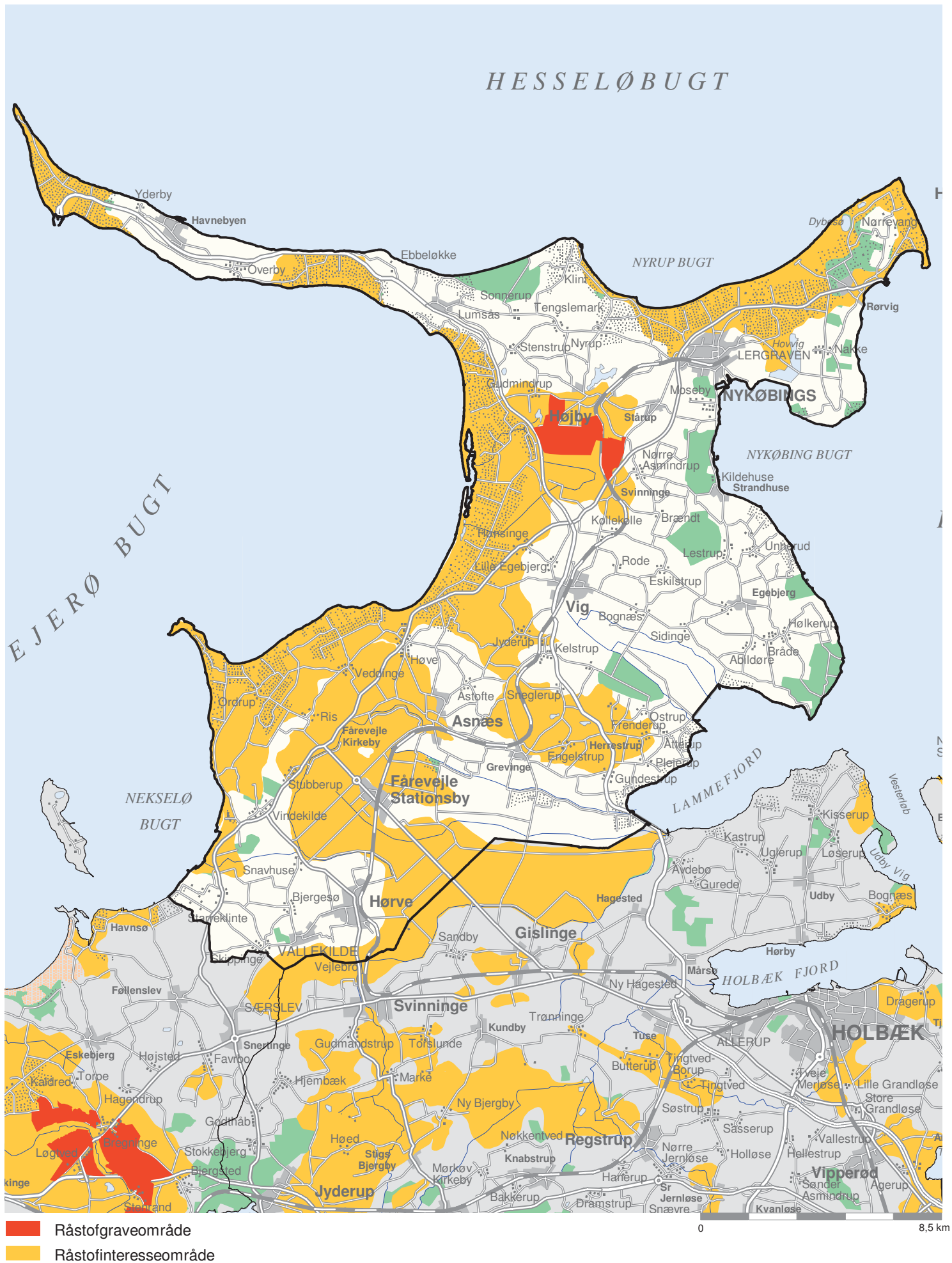
Ved Myrup / Uglehøj

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

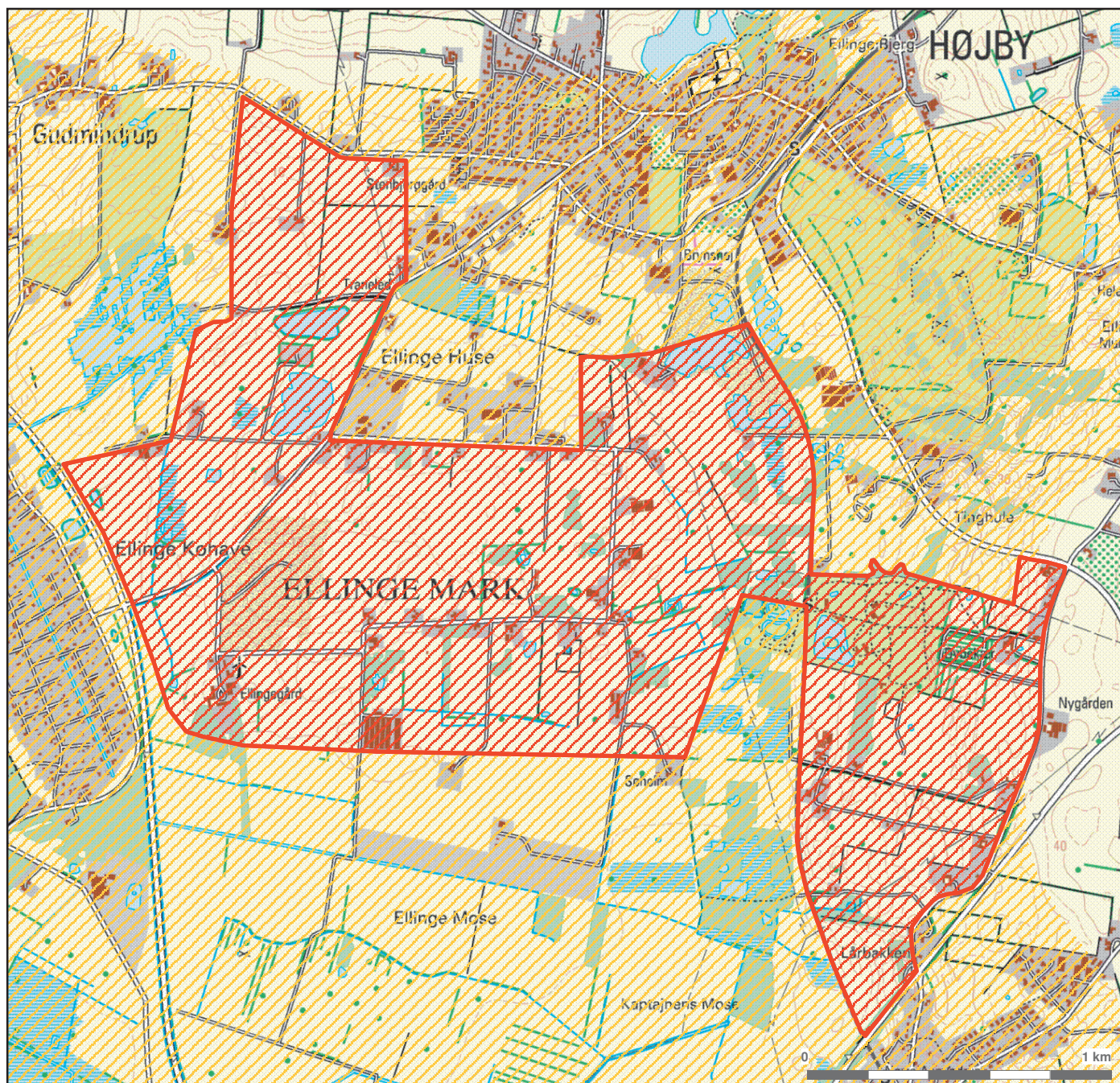

Ved Mogenstrup

Odsherred Kommune

Odsherred Kommune

Ved Højby

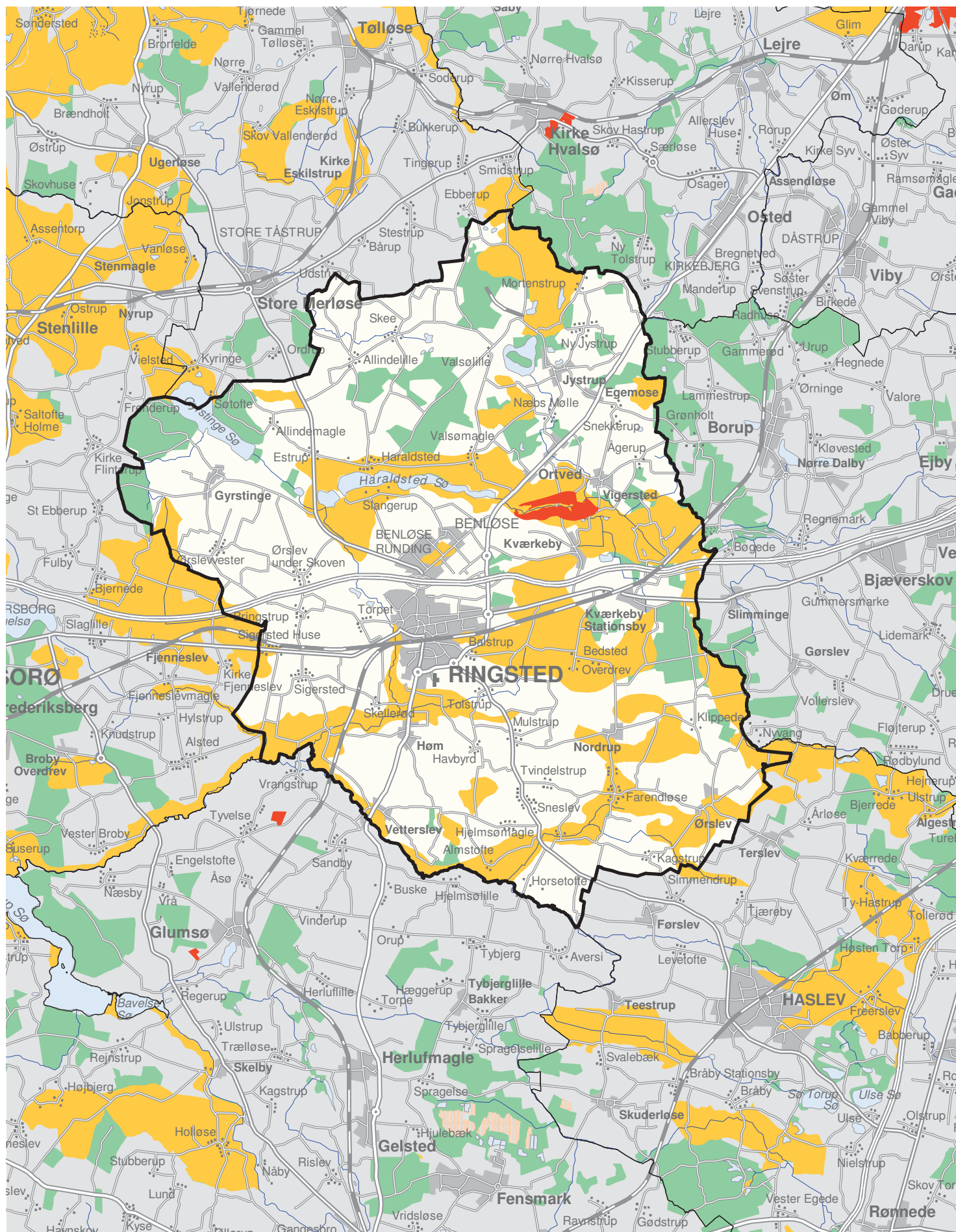

Råstofgraveområde

Råstofinteresseområde

Ringsted Kommune

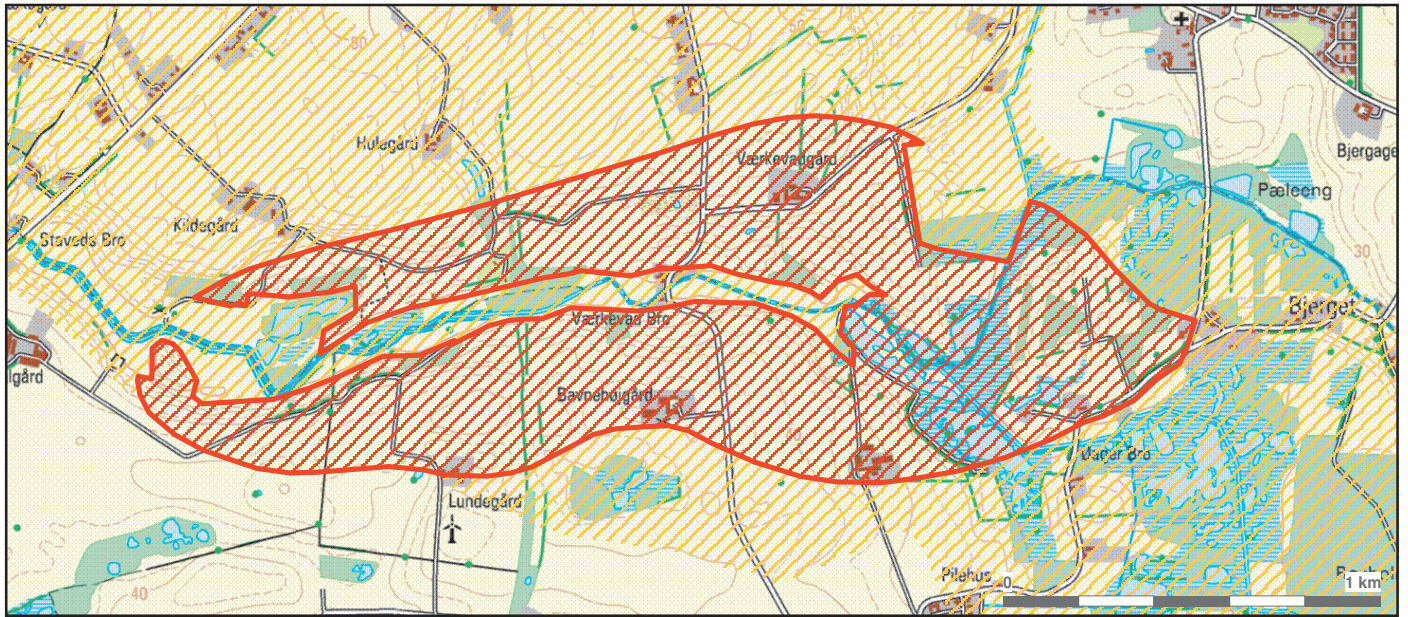

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

0

8 km

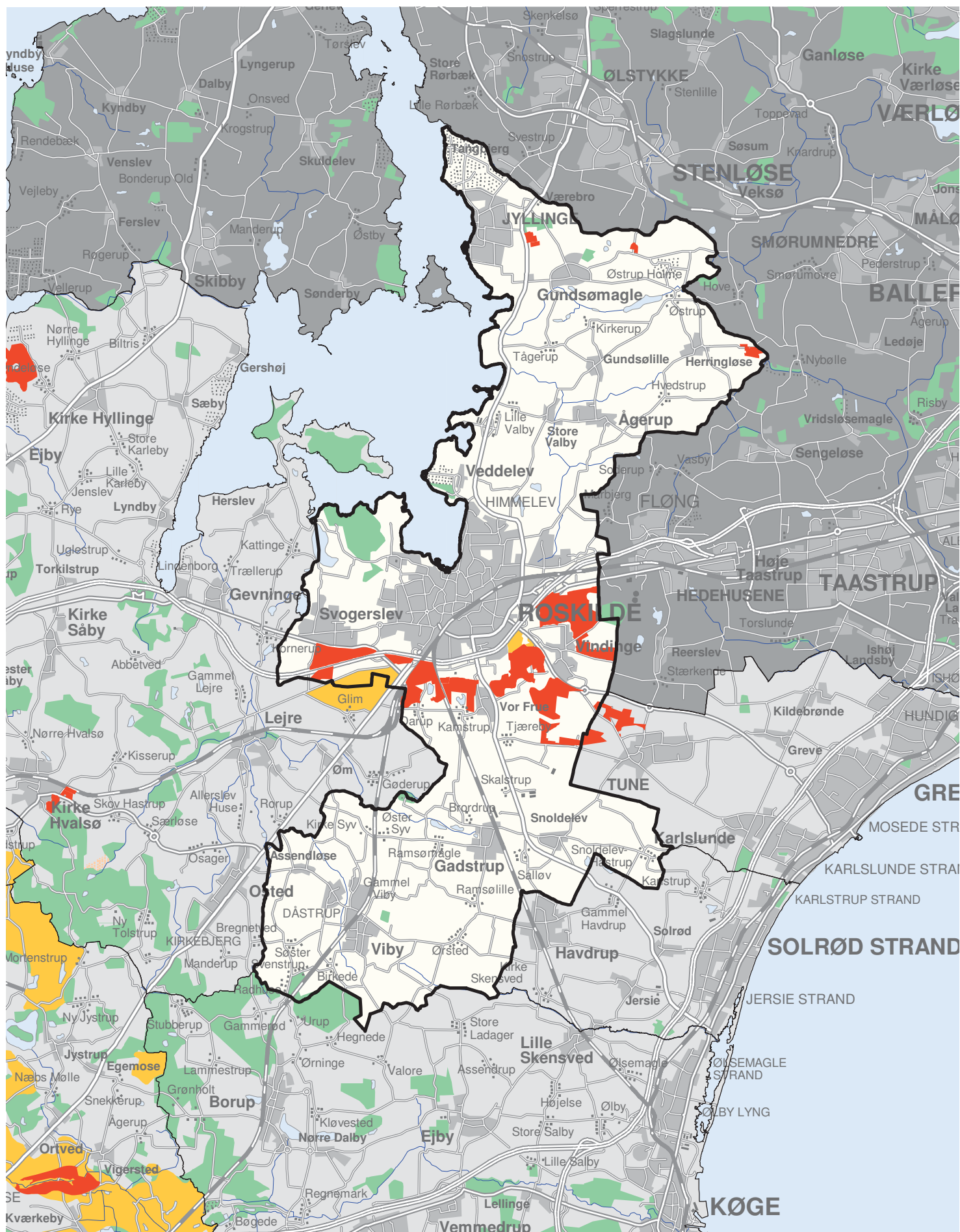
Ringsted Kommune

Ved Vigersted / Kværkeby

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Roskilde Kommune

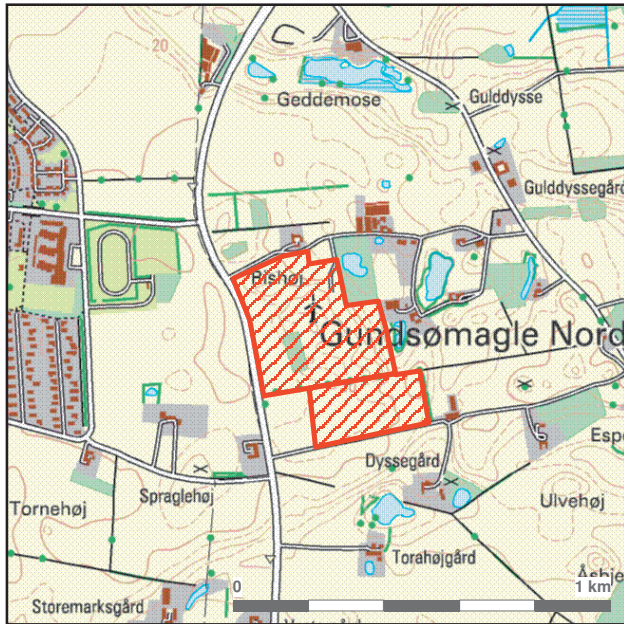

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

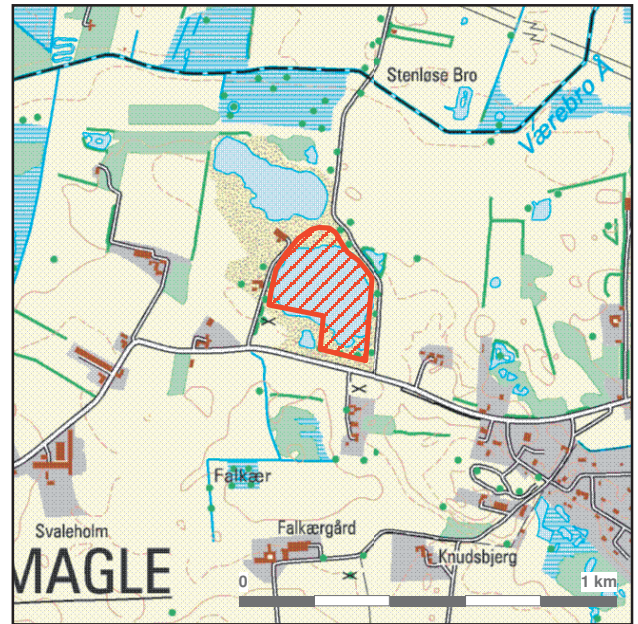
0

8 km

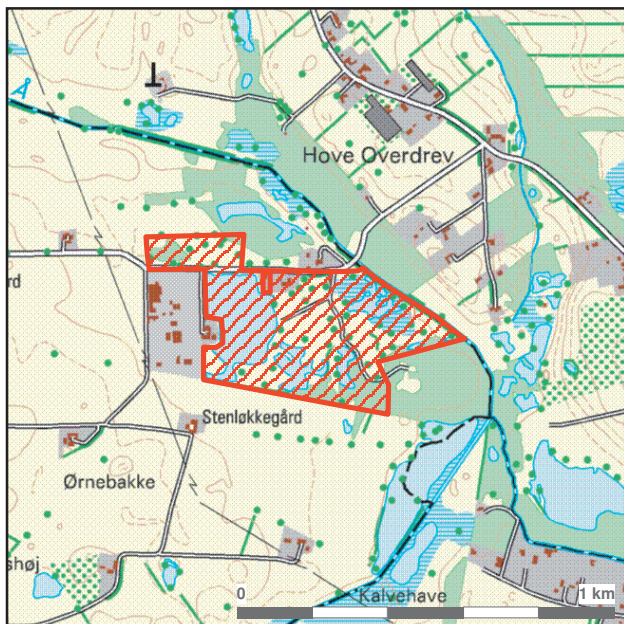
Roskilde Kommune

Ved Gundsømagle Nordmark

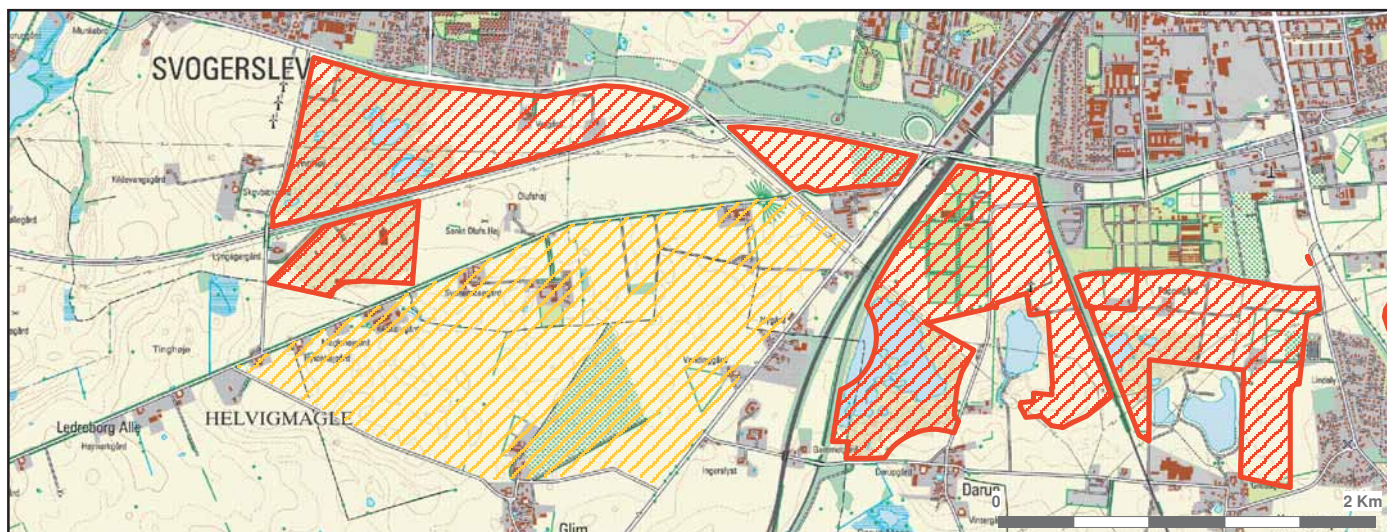
Ved Østrup Holme

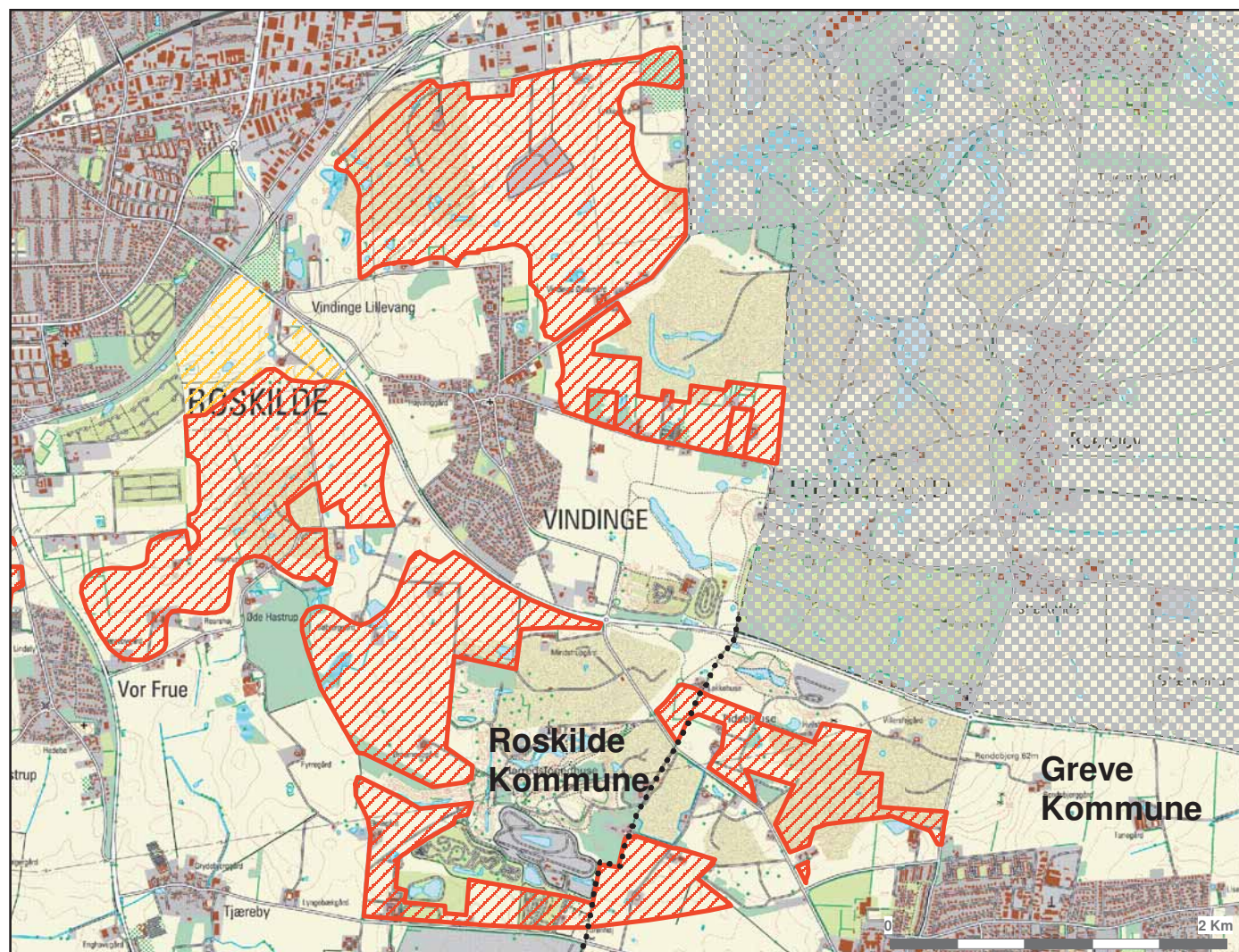
Ved Herringløse

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Roskilde Kommune

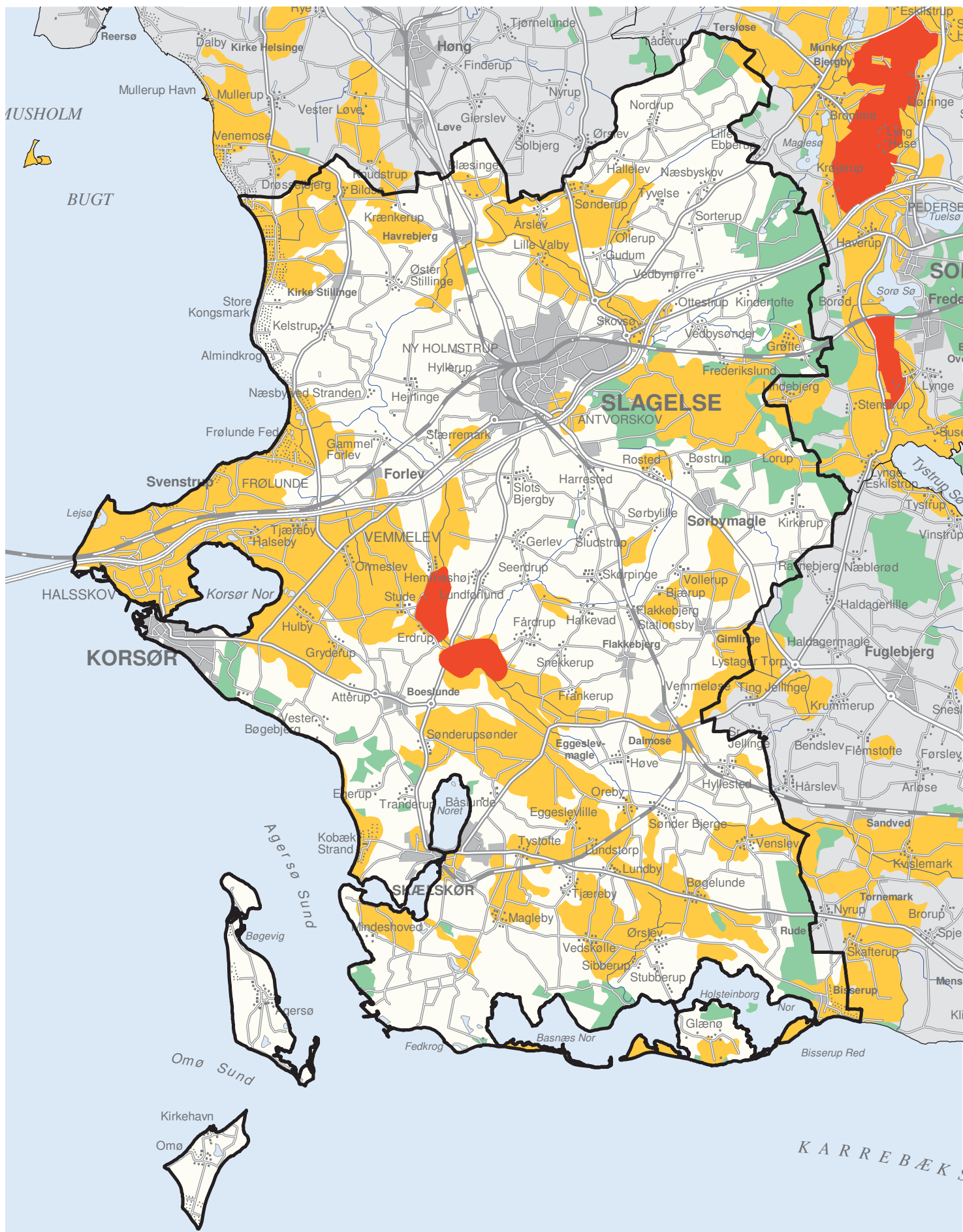
Ved Svogerslev / Roskilde

Ved Roskilde / Vindinge

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

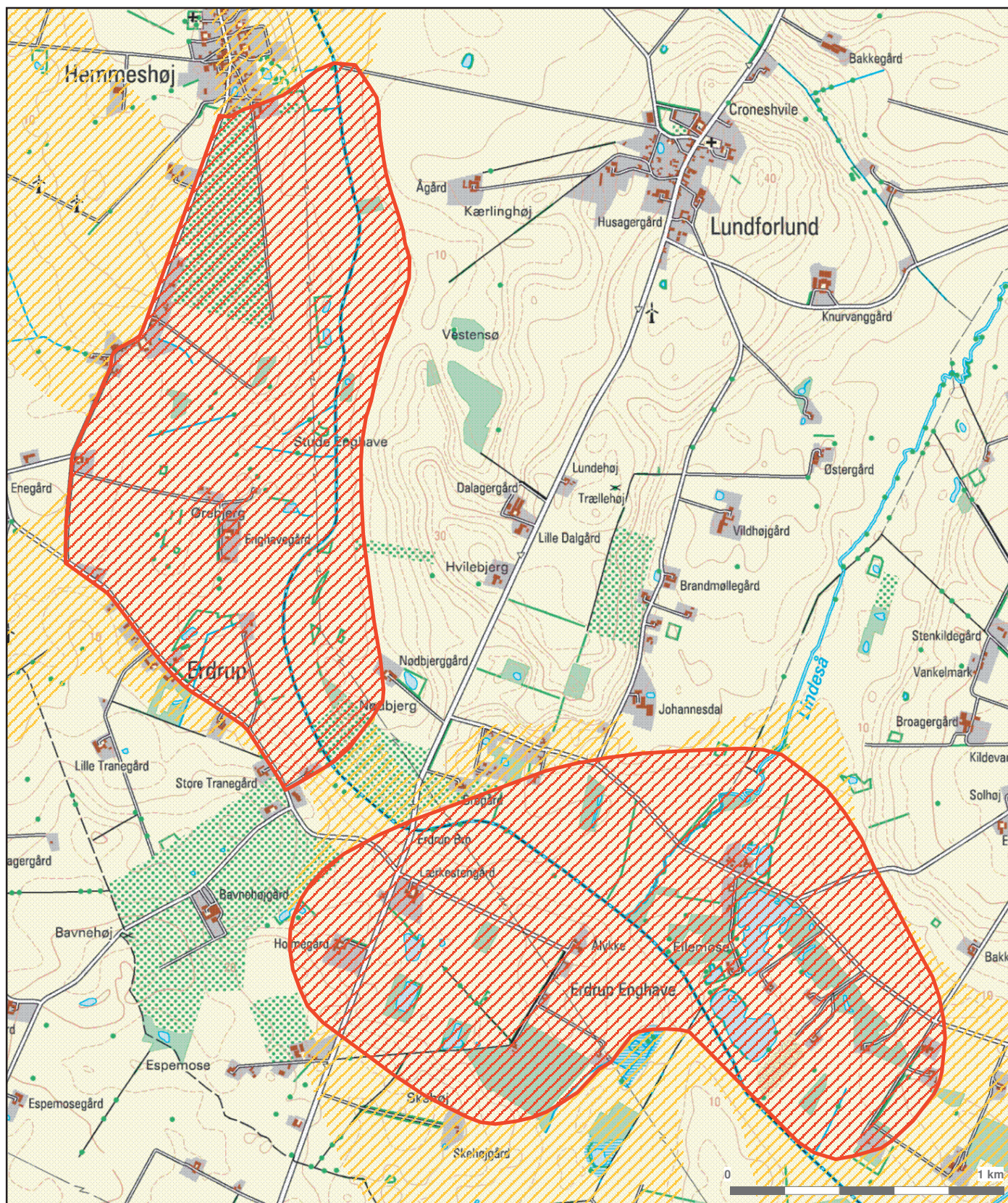
Slagelse Kommune

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

0 8,5 km

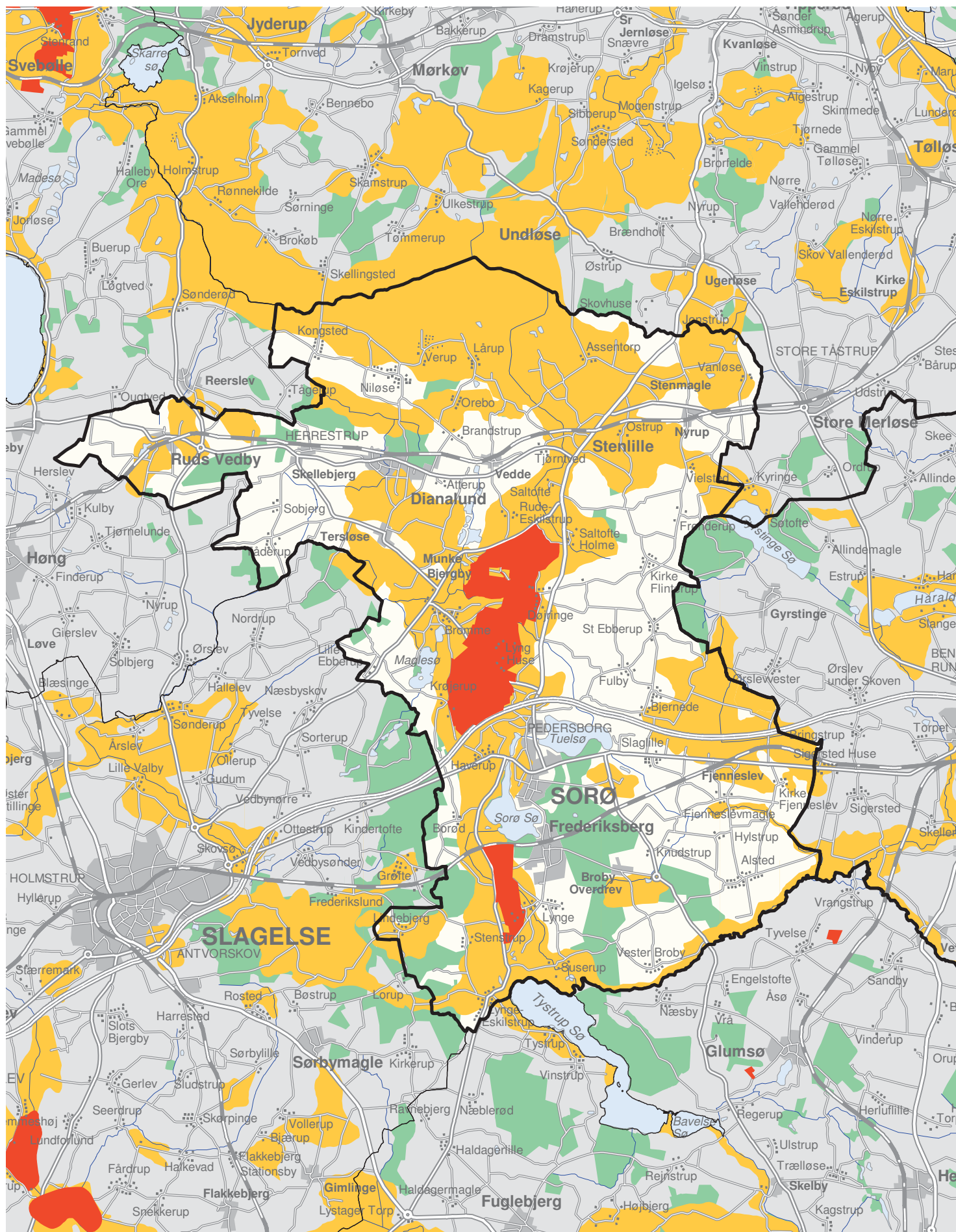
Slagelse Kommune

Ved Hemmeshøj / Erdrup

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Sorø Kommune

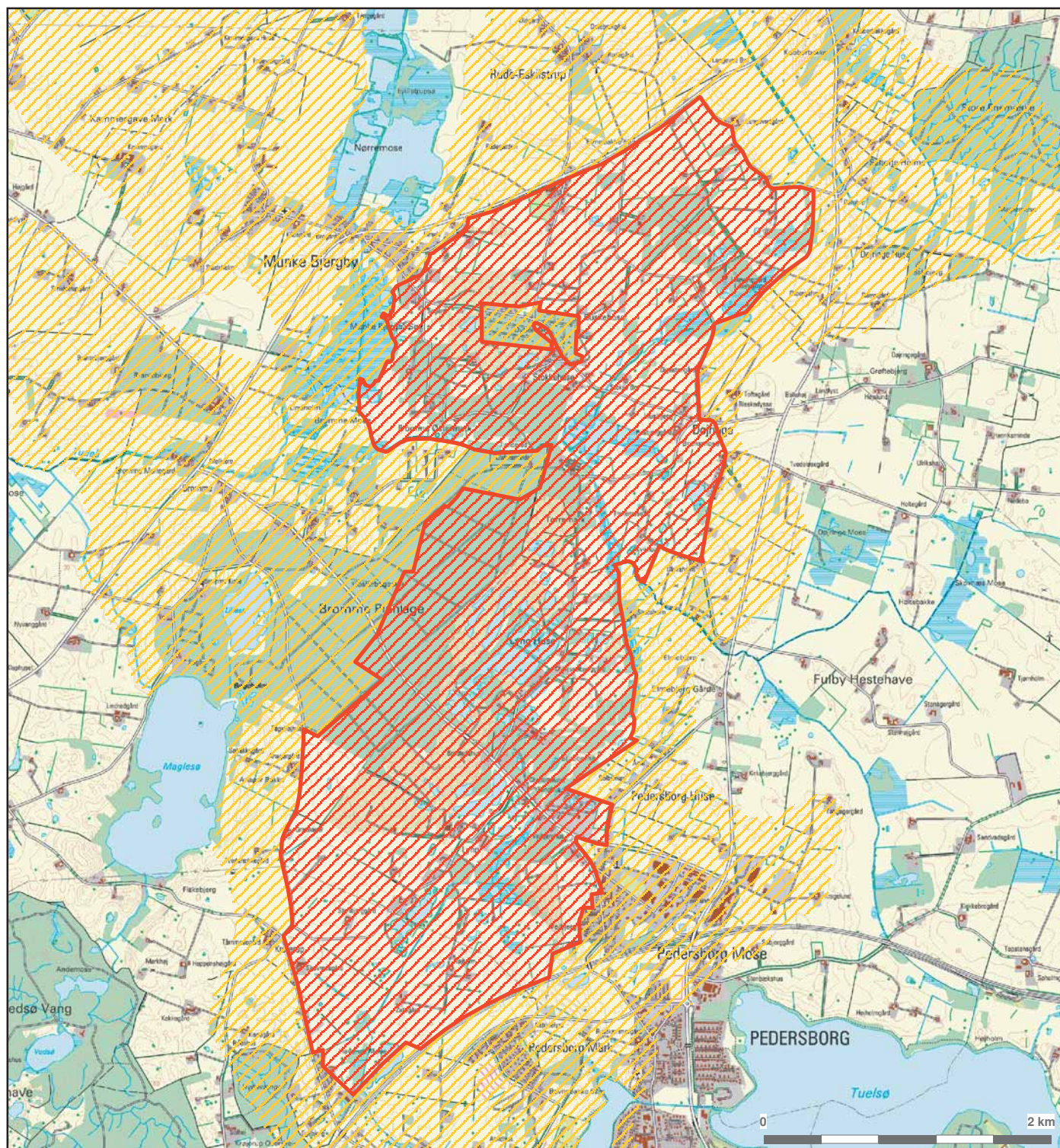

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

0

8 km

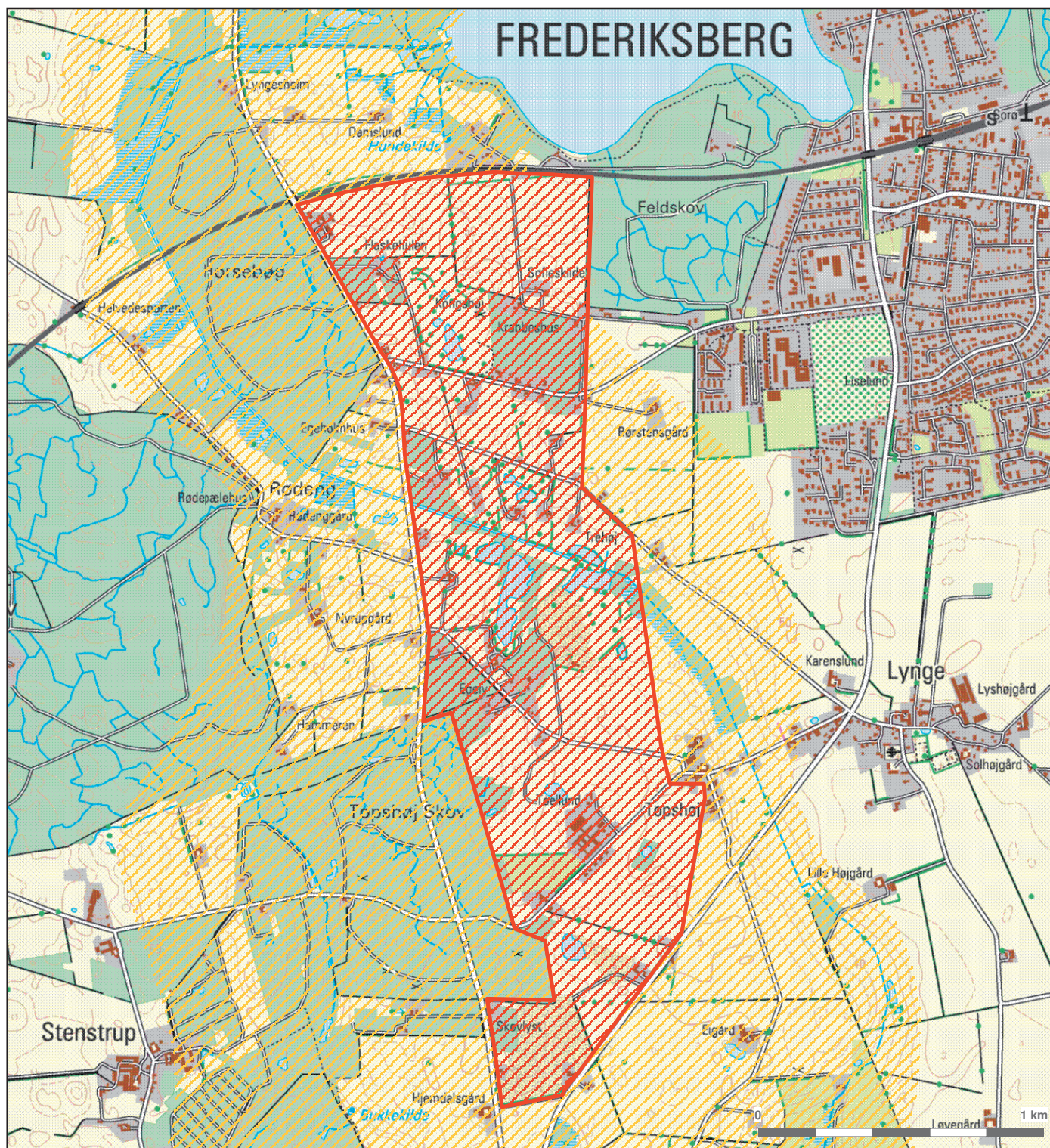
Sorø Kommune

Ved Bromme

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

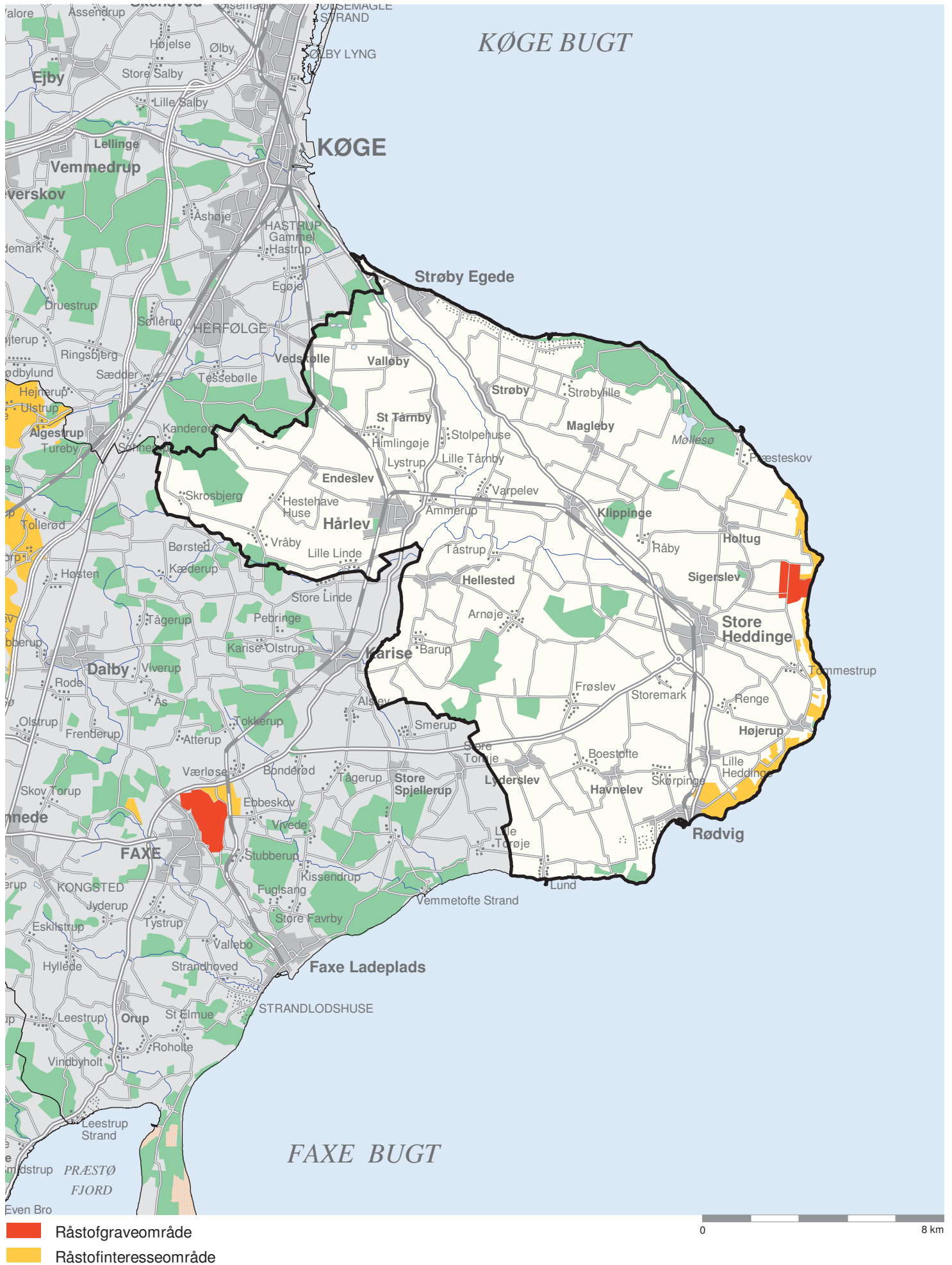
Sorø Kommune

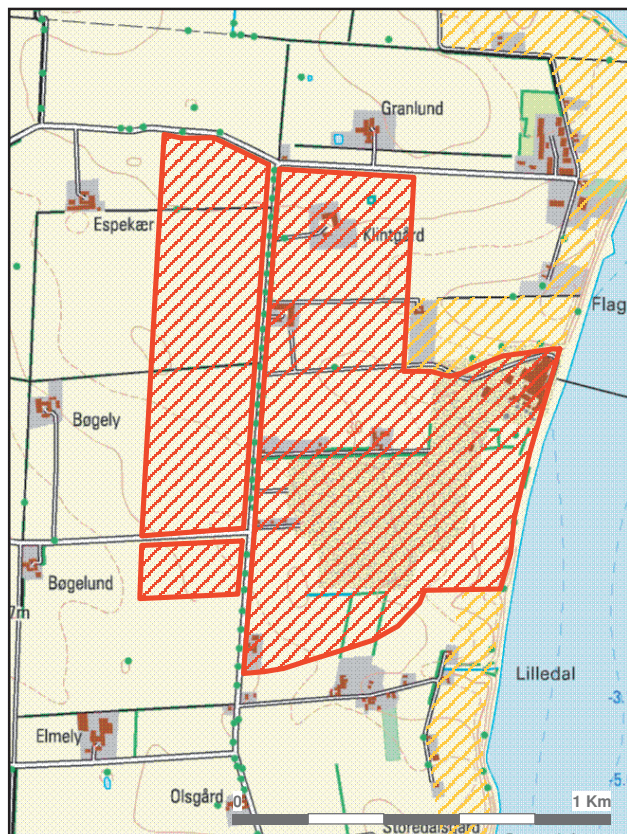
Ved Lyngesø / Topshøj

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Stevns Kommune

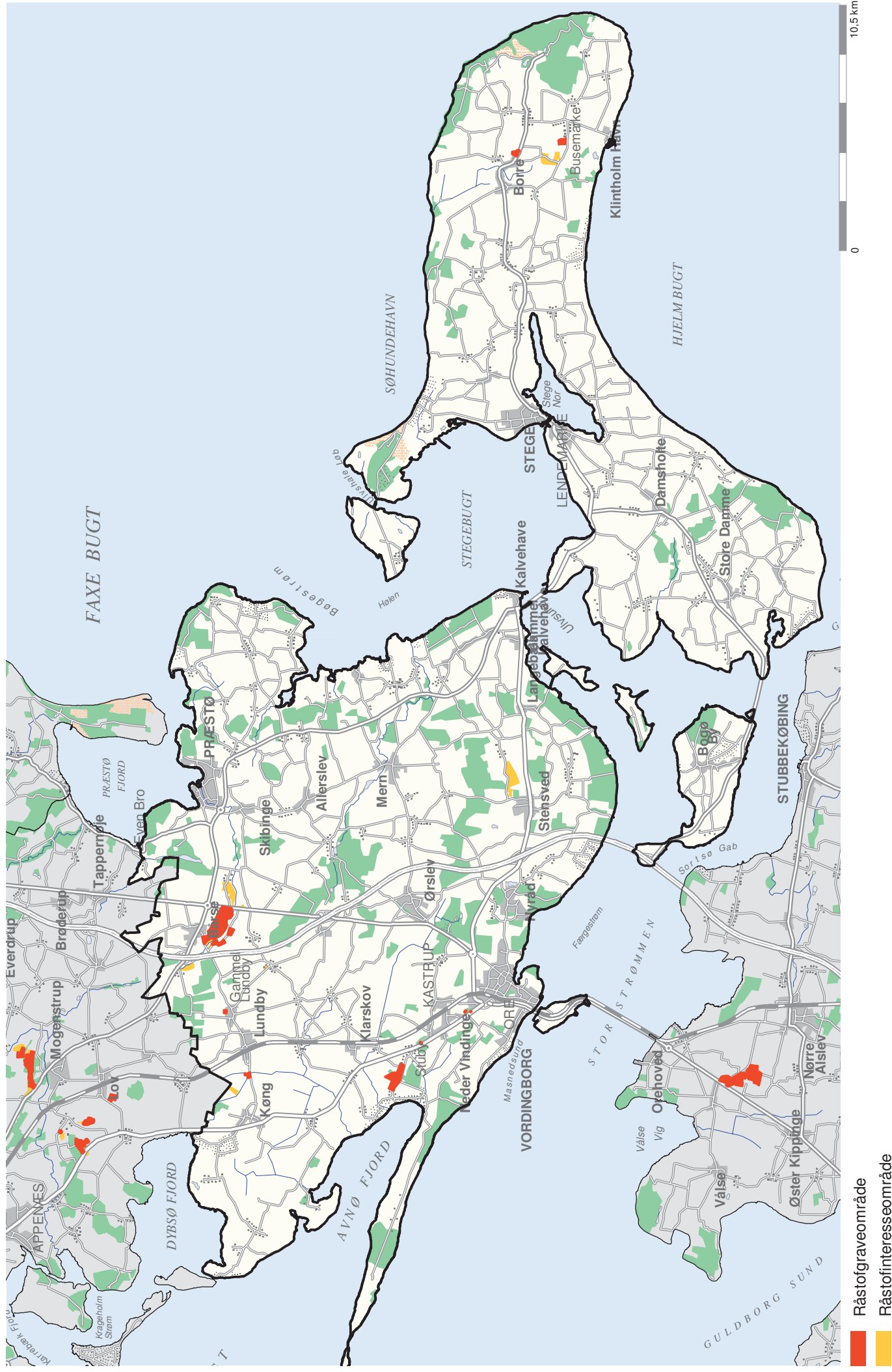
Stevns Kommune

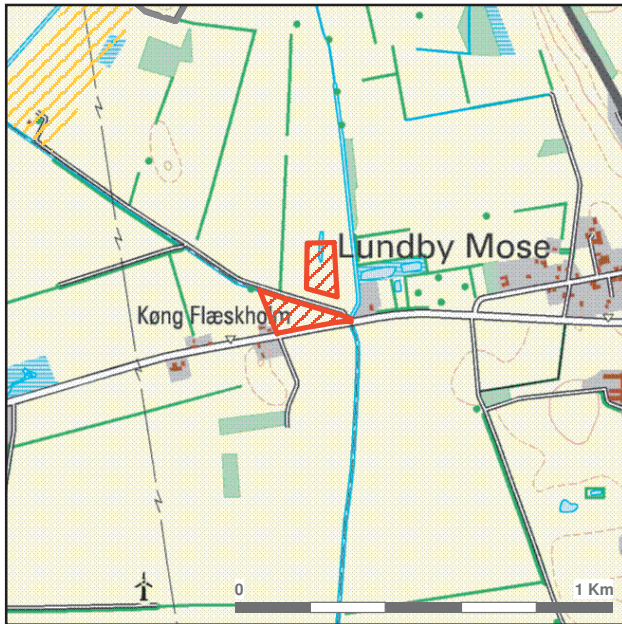
Stevns Kridtbrud

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Vordingborg Kommune

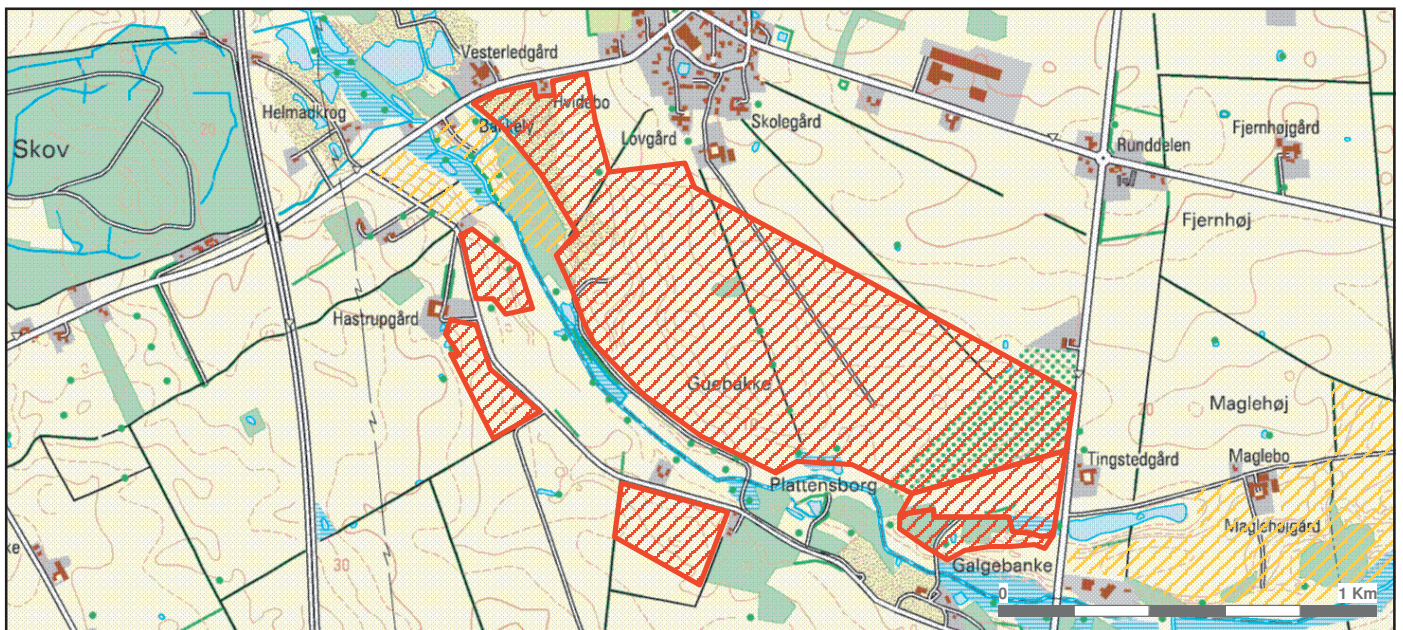
Vordingborg Kommune

Ved Lundby

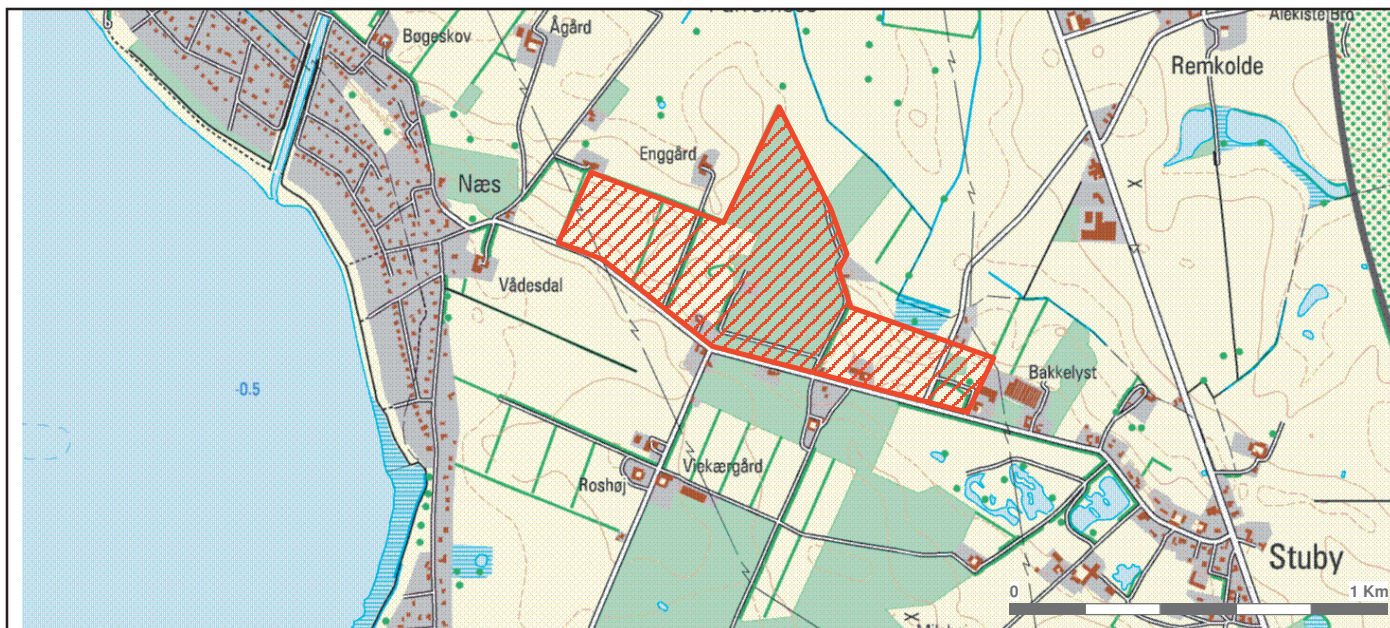
Ved Gl. Lundby

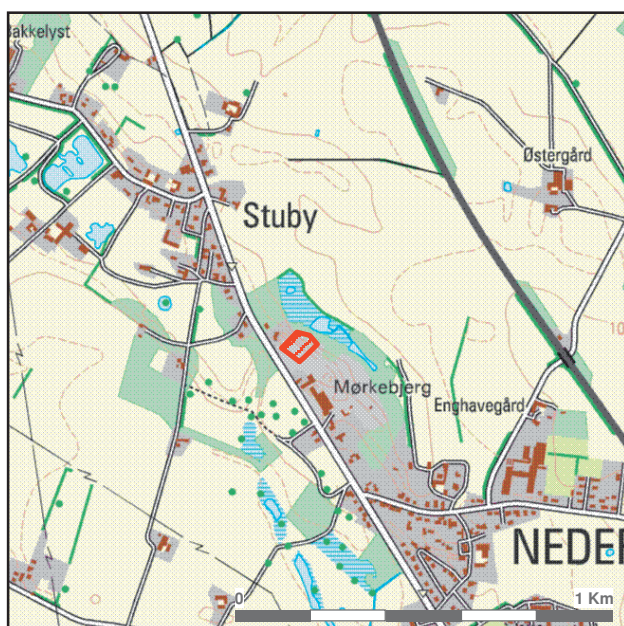
Ved Bårse

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

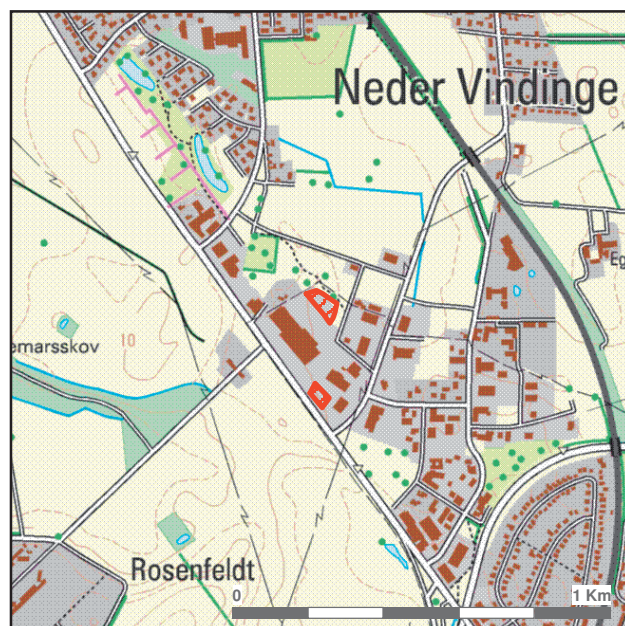
Vordingborg Kommune

NV for Stuby

SØ for Stuby

Neder Vindinge

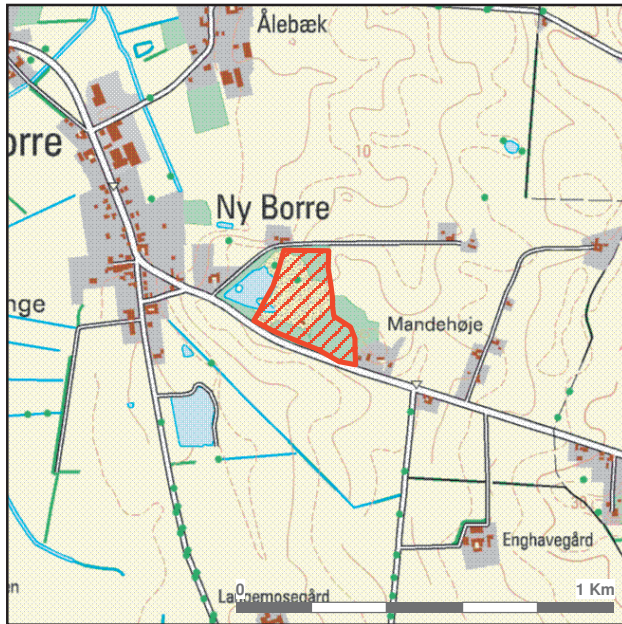

Råstofgraveområde

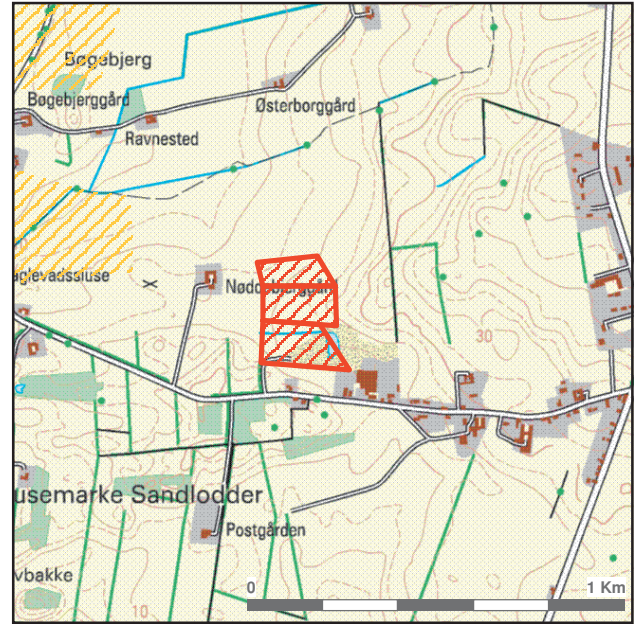

Råstofinteresseområde

Vordingborg Kommune

Ved Borre

Ved Busemark

- Råstofgraveområde
- Råstofinteresseområde

Region Sjælland
Alléen 15
4180 Sorø
Telefon 7015 5000